

Årsrapport 2013

SpareBank 1 Gruppen

Innhold

Styrets årsberetning	3		
Resultatregnskap	14		
Utvidet resultat	15		
Balanse	16		
Kontantstrømpoppstilling	17		
Endring i egenkapital	18		
NOTER			
Note 1 Generell informasjon	19		
Note 2 Regnskapsprinsipper	19		
Note 3 Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper	29		
Note 4 Segmentinformasjon	32		
Note 5 Kapitaldekning	33		
Risikonoter			
Note 6 Finansiell risikostyring	34		
Markedsrisiko			
Note 7 Markedsrisiko knyttet til renterisiko	44		
Note 8 Markedsrisiko knyttet til valutarisiko	44		
Note 9 Finansielle derivater	45		
Forsikringsrisiko			
Note 10 Forsikringsrisiko i livsforsikring	47		
Note 11 Forsikringsrisiko i skadeforsikring	54		
Kredittrisiko			
Note 12 Kredittesponering for hver interne risikorating	60		
Note 13 Maksimal kredittesponering, ikke hensyntatt pantestillelser	61		
Note 14 Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån og premieinntekter	62		
Likviditetsrisiko			
Note 15 Gjenværende kontraktmessig løpetid på finansielle forpliktelser	62		
Resultatnoter			
Note 16 Netto premieinntekter forsikring	64		
Note 17 Netto provisjonsinntekter	65		
Note 18 Inntekter og kostnader fra finansielle eiendeler og gjeld	66		
Note 19 Netto inntekter investeringseiendommer	67		
Note 20 Andre inntekter	67		
Note 21 Driftskostnader	68		
Note 22 Lønn og annen godtgjørelse til administrerende direktør og ledende ansatte	69		
Note 23 Pensjoner	71		
Note 24 Skatt	74		
Balansenoter			
Note 25 Klassifisering av finansielle eiendeler og forpliktelser		75	
Note 26 Verdsettelseshierarki		78	
Note 27 Verdipapirer til virkelig verdi		82	
Note 28 Verdipapirer tilgjengelig for salg		84	
Note 29 Obligasjoner målt til amortisert kost		84	
Note 30 Virkelig verdi på finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost		86	
Note 31 Investeringer i datterselskaper		88	
Note 32 Investeringer i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet		89	
Note 33 Investeringseiendommer		90	
Note 34 Eiendom, anlegg og utstyr		93	
Note 35 Goodwill		94	
Note 36 Andre immaterielle eiendeler		96	
Note 37 Fordring på reassurandør		97	
Note 38 Fordring på forsikringstaker		97	
Note 39 Utlån til og fordringer på kunder og kredittinstitusjoner		98	
Note 40 Tap på utlån og garantier		100	
Note 41 Andre eiendeler		101	
Note 42 Forsikringsforpliktelser i livsforsikring		102	
Note 43 Forsikringsteknisk avsetning i skadeforsikring		104	
Note 44 Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		106	
Note 45 Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner		106	
Note 46 Innskudd fra og gjeld til kunder og kredittinstitusjoner		107	
Note 47 Gjeld vedrørende gjenforsikring		108	
Note 48 Andre forpliktelser		108	
Øvrige noter			
Note 49 Endringer i konsernstruktur		108	
Note 50 Eierstruktur		111	
Note 51 Antall ansatte og årsverk		111	
Note 52 Vesentlige transaksjoner med nærstående parter		112	
Note 53 Hendelser etter balansedagen, tvistesaker		117	
Note 54 Omarbeidet balanse for SpareBank 1 Gruppen konsern per 31. desember 2011		117	
Erklæring i henhold til verdipapirhandellovens § 5-5		119	
Revisjonsberetning		120	
Kontrollkomitéens uttalelse til årsoppgjøret for 2012		122	
Styrets redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse		123	
Revisjons- og risikoutvalget		125	
Kompensasjonsutvalget		126	
Proforma regnskap for SpareBank 1-alliansen		127	

Styrets årsberetning for 2013

SpareBank 1 Gruppen

VIRKSOMHETEN I 2013

- Rekordresultat for SpareBank 1 Gruppen
- Premievekst og godt resultat i SpareBank 1 Forsikring AS. Selskapet har styrket bufferkapitalen og er ferdig oppreservert på kollektiv YTP
- Meget godt resultat i SpareBank 1 Skadeforsikring AS. Dette skyldes i hovedsak lavere skadeprosent som følge av avviklingsgevinster og god underliggende lønnsomhet på sentrale produktgrupper
- ODIN Forvaltning AS styrket resultatet som følge av høyere forvaltningshonorarer og lavere driftskostnader
- Økt omsetning og resultatfremgang i SpareBank 1 Gruppen Finans AS
- Underskudd i Conecto AS som følge av nedskrivninger og omstillingskostnader
- SpareBank 1 Markets AS ble solgt til eierbanker og LO i 3. kvartal

SpareBank 1 Gruppen AS er et holdingselskap som gjennom sine datterselskaper produserer, leverer og distribuerer produkter innenfor skadeforsikring, livsforsikring, fondsforvaltning, factoring, inkasso og langtidsovervåking. SpareBank 1 Gruppen AS har kontoradresse i Tromsø, og konsernets primærmarked er Norge. I årsberetningen benyttes SpareBank 1 Gruppen AS om holdingselskapet, og SpareBank 1 Gruppen om konsernet.

SpareBank 1 Gruppen AS og konsernet avlegger regnskap i tråd med EU-godkjent IFRS (International Financial Reporting Standards).

SpareBank 1 Gruppen – resultater og nøkkeltall:

Mill. kroner	2013	2012
Andel resultat fra datterselskapene før skatt		
SpareBank 1 Forsikring AS	638,4	479,4
SpareBank 1 Skadeforsikring konsern	1 243,5	618,9
ODIN Forvaltning AS	51,5	-20,4
SpareBank 1 Medlemskort AS	9,6	10,4
SpareBank 1 Gruppen Finans AS	23,1	12,1
Conecto AS	-51,5	16,7
Konsernjusteringer	-65,7	-12,1
Resultat datterselskaper før skatt	1 848,9	1 104,9
Netto driftskostnader og finanskostnader i morselskapet	-160,6	-149,8

³⁾ For sammenligningsformål vises tallene for 2012 eksklusive SpareBank 1 Markets AS.

Merverdiavskrivninger	-29,3	-
Resultat før skatt fra videreført virksomhet¹⁾	1 659,0	955,1
Skatt fra vidreføring virksomhet	-411,6	-387,4
Resultat fra videreført virksomhet	1 247,4	567,7
Resultat fra avviklet virksomhet ²⁾	-150,7	-124,4
Resultat etter skatt	1 096,8	443,4

¹⁾ For sammenligningsformål vises tallene for 2012 eksklusive SpareBank 1 Markets AS.

²⁾ Inkluderer resultat etter skatt for SpareBank 1 Markets for de første ni måneder i 2013 og nedskrivning av aksjene i SpareBank 1 Markets AS som følge av salg av SpareBank 1 Markets.

SpareBank 1 Gruppen oppnådde et resultat av ordinær virksomhet før skatt på 1.659,0 mill. kroner, mot 955,13) mill. kroner i 2012. Resultat etter skatt ble 1.096,8 mill. kroner, mot 443,4 mill. kroner i 2012. Resultatet ga en annualisert egenkapitalavkastning på 20,3 %, mot 8,7 % i 2012.

Samlet forvaltningskapital for SpareBank 1 Gruppen var 50,6 mrd. kroner per 31. desember 2013. Dette representerer en vekst på 9,1 % fra 2012.

Kapitaldekningen for SpareBank 1 Gruppen per 31. desember 2013 var 19,8 %, mot 14,6 % ved utgangen av fjoråret. Kjernekapitaldekningen ved utgangen av 2013 utgjorde 18,4 %, mot 13,1 % året før.

EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Aksjene i SpareBank 1 Gruppen AS er ikke børsnotert, men selskapet hadde per 31. desember 2013 obligasjonslån notert på Oslo ABM. Selskapet har en konsentrert eierstruktur. Denne fremgår av note 50. Alle aksjeeiere og aksjeeiergrupperinger er representert i styret enten direkte eller indirekte. Det er løpende og god kontakt med alle aksjeeiere og aksjeeiergrupperinger i selskapet. Styret i SpareBank 1 Gruppen AS har drøftet «Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse», og sluttet seg til denne der den gir føringer som er aktuelle og relevante for et selskap som ikke har aksjer notert på børs.

Styrets samlede redegjørelse for selskapets eierstyring og selskapsledelse er inntatt i årsrapporten for 2013.

Allianseledelsen

I 2013 ble det besluttet å gjennomføre en tettere integrasjon av virksomheten i SpareBank 1 Gruppen og virksomheten som ligger i Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA, for å få en enhetlig styring av den samlede virksomheten. Det er etablert en felles ledelse, Allianseledelsen, og styrene for SpareBank 1 Gruppen AS og for Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA har felles styremøter.

Opplysning om godtgjørelse

Opplysninger om godtgjørelse til administrerende direktør, allianseledelsen, styret, representantskap og kontrollkomiteén fremgår av regnskapets note 22, og opplysninger om godtgjørelse til revisor fremgår av note 21.

Utbytte politikk

SpareBank 1 Gruppen AS har som langsiktig mål å utbetale 30-50 % av overskuddet, på konsolidert nivå, som netto utbytte til eier. Ved fastleggelse av netto utbytte for SpareBank 1 Gruppen AS skal det legges vekt på at man har en tilfredsstillende kjerne- og total kapitaldekning i forhold til planlagt vekst samt at den finansielle stilling for øvrig vurderes som tilfredsstillende i forhold til interne ICAAP- beregninger og konsernets likviditet. Målsettingen er at kjernekapitalen inklusive fondsobligasjoner skal utgjøre minimum 11 % og total kapitaldekning minimum 13 %. SpareBank 1 Gruppen skal opprettholde de mål til kapitaldekning som etableres under Solvens II-regimet med god margin.

Styrets forslag til utbytte for 2013 vektlegger at konsernet vurderes å være tilstrekkelig kapitalisert både i forhold til interne ICAAP-beregninger og til å møte forventede Solvens II-krav. Det er resultat etter skatt i holdingselskapet, SpareBank 1 Gruppen AS, som danner grunnlag for fastsettelse av størrelsen på utbyttet. Resultat etter skatt i SpareBank 1 Gruppen AS ble 170,3 mill. kroner i 2013.

FORRETNINGSOMRÅDER – RESULTATER OG NØKKELTALL

SpareBank 1 Forsikring AS

SpareBank 1 Forsikring AS har satsingsområdene sine innenfor innskuddspensjon, gruppelivsforsikring og individuelle risikoforsikringer. Selskapets produkter distribueres hovedsakelig gjennom bankene i SpareBank 1-alliansen, LO og LO-forbund.

Resultatutvikling:

Mill. kroner	2013	2012
Risikoresultat etter tekniske avsetninger	416,5	291,5
Administrasjonsresultat	-79,8	-56,2
Renteresultat	476,7	268,8
Oppreservering	-217,7	-145,3
Vederlag for rentegaranti	19,1	25,9
Samlet resultat før tilleggsavsetninger	614,8	384,7
Avsetning til tilleggsavsetninger	-71,0	-43,7
Resultat til kunder	-73,6	-43,1
Avkastning på selskapets midler	168,2	181,5
Resultat til eier før skatt	638,4	479,4
Skattekostnad	-110,0	-290,2
Resultat til eier etter skatt	528,4	189,2

SpareBank 1 Forsikring AS oppnådde et godt resultat før skatt, med positiv utvikling i både risiko- og renteresultatet. Gjennom 2013 har SpareBank 1 Forsikring AS styrket bufferkapitalen ytterligere, blant annet gjennom en økning av kursreguleringsfondet med 393,6 mill. kroner.

Risikoresultatet før oppreservering utgjorde 416,5 mill. kroner, mot 291,5 mill. kroner i 2012. Administrasjonsresultatet var negativt og noe svakere enn i 2012. Svekkelsen skyldes at administrasjonsresultatet ble belastet med en styrking av administrasjonsavsetningene på 55,0 mill. kroner innen fripoliser.

Selskapet fikk et renteresultat på 476,7 mill. kroner, som er en økning på 207,9 mill. kroner fra 2012. Økningen skyldes i hovedsak høyere realiserede gevinster. Selskapet fikk en skattekostnad som var 180,2 mill. kroner lavere enn i 2012. Det skyldes at regnskapet i 2012 ble belastet med 193,0 mill. kroner som en engangseffekt knyttet til endringer i regelverket om fritaksmetoden.

Brutto premieinntekter, eksklusive tilflyttet kapital, var 3.860 mill. kroner mot 3.610 mill. kroner i 2012. Dette tilsvarer en økning på 6,9 %.

Selskapet oppnådde en verdijustert kapitalavkastning i kollektivporteføljen på 8,1 %, mens den bokførte kapitalavkastningen ble 5,7 %. Selskapets gjennomsnittlige årlig garanterte rente er 3,14 %. Alle nye kontrakter tilbys med 2,5 % garantert rente.

Premiereserven ble styrket med 217,7 mill. kroner ved utgangen av 2013 på grunn av økt levealder i forsikringsbestanden. Kontraktene i kollektiv ytelsespensjon ble fullt oppreservert i henhold til nytt dødelighetsgrunnlag. For fripoliser var avsetningsnivået per 31. desember 2013 vurdert til å være på 54 % av estimert oppreserveringsbehov.

Forretningsområde Forsikring

Skade- og livsforsikringsvirksomheten i SpareBank 1 Gruppen er samlet så langt det er hensiktsmessig innenfor gjeldende regelverk, under en felles ledelse og i én felles enhet, SpareBank 1 Forsikring. Gjennom en slik samling av virksomhetene er man i stand til å skape et mer helhetlig kundetilbud, et bedre grunnlag for mer effektive prosesser i hele verdikjeden, sterkere konkurranseevne og lavere kostnader. SpareBank 1 Skadeforsikring AS har utkontrahert store deler av sin virksomhet til SpareBank 1 Forsikring AS.

SpareBank 1 Skadeforsikring konsern

SpareBank 1 Skadeforsikring konsern er det ledende norske selskapet på salg av forsikring gjennom bank, men har også direkte distribusjon til privatkunder, samt salg via meglerkanalen til bedriftsmarkedskunder.

Resultatutvikling:

Mill. kroner	2013	2012
Forfalt brutto premie	5 403,9	5 600,4
Opptjente premier for egen regning	4 779,9	5 073,1
Påløpne erstatninger for egen regning	-2 980,5	-3 970,9
Forsikringsrelaterte driftskostnader for egen regning	-866,7	-1 012,9
Andre forsikringsrelaterte inntekter/kostnader	14,1	14,3
Andre tekniske avsetninger	-147,3	-41,2
Forsikringsresultat	799,6	62,4
Netto finansinntekter	498,1	537,6
Andre kostnader	35,0	-0,1
Driftsresultat	1 332,6	599,9
Endring av sikkerhetsavsetning	-89,1	19,0
Resultat før skatt	1 243,5	618,9
Skattekostnad	-360,4	-142,7
Resultat etter skatt	883,2	476,1

SpareBank 1 Skadeforsikring konsern oppnådde et historisk godt resultat før skatt på 1.243,5 mill. kroner i 2013, mot 618,9 mill. kroner i 2012. Resultatforbedringen skyldes i hovedsak inntektsføring av betydelige avviklingsgevinster, reduksjon i erstatningskostnadene som følge av reduserte skader, samt lavere driftskostnader.

I 2013 ble det inntektsført 776,2 mill. kroner i avviklingsgevinster. Avviklingsgevinstene knytter seg hovedsakelig til positiv utvikling i tidligere års erstatningsavsetninger for korthalede bransjer. En stor del av avviklingsgevinstene, 283,2 mill. kroner, gjelder salg av

Marine og Runoff-porteføljen, Kollektiv hjem-ordningen eller skadeårganger med reassuranse. Disse gevinstene har ingen resultateffekt.

SpareBank 1 Skadeforsikring konserns netto inntekter fra investeringer utgjorde 498,1 mill. kroner, mot 537,6 mill. kroner året før. Finansavkastningen ble 4,5 % i 2013, mot 5,2 % i 2012. Ved utgangen av 2013 hadde SpareBank 1 Skadeforsikring konsern en investeringsportefølje på 11,4 mrd. kroner.

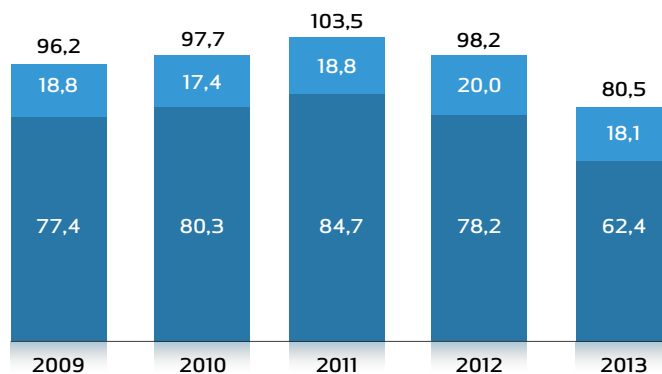
Brutto skadeprosent ble redusert med 18,1 prosentpoeng fra 2012 til 2013. Reduksjonen i brutto skadeprosent skyldes effekter av gjennomførte prosessforbedringstiltak, samt en forbedret risikosammensetning i porteføljene. Dette har gitt lavere erstatningsutbetalinger for årets skader, samt inntektsføring av nevnte avviklingsgevinster.

Innslaget av storskader var noe større enn i 2012. I 2013 var det også flere større naturskadehendelser som førte til et naturskaderesultat på -109,6 mill. kroner, mot -47,9 mill. kroner i 2012. Avsetningen til naturskadefondet er redusert tilsvarende årets negative naturskaderesultat.

Brutto driftskostnader ble redusert med 98,4 mill. kroner fra 2012 til 2013, noe som ga en reduksjon i kostnadsprosenten på 1,5 prosentpoeng. Avsetning til styrking av sikkerhetsavsetningen er kostnadsført med 89,1 mill. kroner i 2013.

SpareBank 1 Skadeforsikring konserns brutto combined ratio ble 79,0 %, noe som representerer en forbedring med 19,7 prosentpoeng sammenlignet med 2012.

Utvikling i combined ratio for egen regning (%):

Konsernets premieinntekter utgjorde 5.473,8 mill. kroner, tilsvarende en reduksjon på 1,4 % sammenlignet med 2012. Årsaken er reduserte inntekter fra Unison Forsikring AS på grunn av nedskalering og gjennomførte lønnsomhetstiltak. Unison Forsikring AS ble fusjonert med SpareBank 1 Skadeforsikring AS med regnskapsmessig virkning 1. januar 2013.

ODIN Forvaltning konsern

ODIN Forvaltning konsern er en av Norges største forvaltere av aksjefond. ODIN Forvaltning konsern er en verdiorientert aksjefondsforvalter, som på vegne av andelseierne investerer i undervurderte selskaper som har gode produkter, sterk kontantstrøm, solide balanser og høy utbyttekapasitet.

Resultatutvikling:

Mill. kroner	2013	2012
Forvaltningshonorar	289,5	257,1
Sum driftsinntekter	289,5	257,1
Lønnskostnader	-106,5	-110,1
Avskrivninger	-24,3	-26,0
Andre driftskostnader	-107,0	-130,5
Sum driftskostnader	-237,7	-266,6
Driftsresultat	51,7	-9,6
Netto finansinntekter	-0,2	-10,8
Resultat før skatt	51,5	-20,4
Skattekostnad	-14,1	1,9
Resultat etter skatt	37,4	-18,5

ODIN Forvaltning konsern oppnådde en bedring på 71,9 mill. kroner i resultat før skatt sammenlignet med 2012. Resultatforbedringen skyldes en kombinasjon av høyere gjennomsnittlig forvaltningskapital gjennom året og kostnadsreduksjoner, samt at resultatet for 2012 inneholdt kostnader av engangskaraktér på ca 30 mill. kroner.

Ved utgangen av 2013 forvaltet ODIN Forvaltning konsern til sammen 32,8 mrd. kroner, hvorav 30,1 mrd. i aksjefond. Dette er en økning på 8 mrd. kroner sammenlignet med utgangen av 2012.

Markedsandelen for aksjefond økte med 0,1 % til 8,3 %, mens markedsandelen for kombinasjonsfond økte med 0,4 % til 4,8 % ved utgangen av 2013.

SpareBank 1 Gruppen Finans AS

SpareBank 1 Gruppen Finans AS produserer, leverer og distribuerer tjenester innen factoring, porteføljekjøp og porteføljeforvaltning.

Resultatutvikling:

Mill. kroner	2013	2012
Ledelse	-2,7	-7,1
Forretningsområdet Factoring	16,7	12,8
Forretningsområdet Portefølje	9,1	6,4
Resultat før skatt	23,1	12,1
Skattekostnad	-6,3	-3,1
Resultat etter skatt	16,8	9,0

SpareBank 1 Gruppen Finans AS kan vise til god resultatfremgang i begge forretningsområdene. Resultatfremgangen i factoringvirksomheten skyldes blant annet økt klientomsetning (9,3 %) og økt utlånsvolum (24,7 %). Vekst i porteføljevolum på 30 % og høy innfordring ga resultatfremgang også for porteføljevirkosheten. Porteføljevolumet var 2.000 mill. kroner per 31. desember 2013.

Conecto AS

Conecto AS driver sin virksomhet hovedsakelig innen inndrivelse av fakturakrav. Selskapet har også virksomhet innen fordringsforvaltning, prosessuell gjeldsforfølgning og juridisk rådgivning.

Resultatutvikling:

Mill. kroner	2013	2012
Driftsinntekter	156,9	153,6
Driftskostnader	-208,8	-137,9
Driftsresultat	-51,9	15,7
Netto finansinntekter	0,4	1,0
Resultat før skatt	-51,5	16,7
Skattekostnad	15,3	-4,7
Resultat etter skatt	-36,2	12,0

Virksomheten i 2013 var preget av omstillinger, og en nedskrivning av egenutviklet software belastet regnskapet med 38,4 mill. kroner. Selskapet har opplevd en vekst i saksinngangen på 11,7 %, noe som ga samlede inkassoinntekter på 152,0 mill. kroner, sammenlignet med 144,5 mill. kroner i 2012.

SpareBank 1 Medlemskort AS

SpareBank 1 Medlemskort AS har som formål å drifte LO-forbundenes felles medlemsdatabase for medlemskortleveranse, innkreving av forsikringspremie for kollektiv forsikring, samt drift og administrasjon av fordelsprogrammet LOfavør for omlag 890.000 medlemmer. Selskapet samarbeider tett med LO og forbundene.

Resultatutvikling:

Mill. kroner	2013	2012
Driftsinntekter	56,0	55,2
Lønnskostnader	-8,0	-7,4
Driftskostnader Medlemskort	-0,1	-0,6
Driftskostnader LOfavør	-31,5	-31,5
Driftskostnader Reskontro	-7,4	-6,2
Sum driftskostnader	-47,0	-45,7
Driftsresultat	9,0	9,5
Netto finansinntekter	0,6	0,9
Resultat før skatt	9,6	10,4
Skattekostnad	-2,8	-3,2
Resultat etter skatt	6,8	7,2

Resultatet før skatt ble 9,6 mill. kroner, mot 10,4 mill. kroner i 2012. Resultatet etter skatt ble 6,8 mill. kroner, som var 0,4 mill. kroner lavere enn fjoråret.

Medlemsmassen i LO er et viktig grunnlag for SpareBank 1 Medlemskort AS. Medlemsmassen er svakt voksende.

SpareBank 1 Markets AS

SpareBank 1 Markets AS ble solgt til eierbanker og LO i 3. kvartal. Det ble bokført et konserntap på 85,2 mill. kroner i forbindelse med salget. Resultatet til SpareBank 1 Markets for de ni første månedene og konserntapet som følge av salget, vises på egen linje som "Resultat fra avvirket virksomhet" i resultatregnskapet. Det vises for øvrig til note 49.

SpareBank 1 Gruppen AS

SpareBank 1 Gruppen AS' eiendeler består foruten av aksjer i datterselskaper, av bankinnskudd og andre mindre eiendeler. Bankinnskudd per 31. desember 2013 var 24,3 mill. kroner, sammenlignet med 269,2 mill. kroner per 31. desember 2012.

Egenkapitalen består av aksjekapital, overkursfond og opptjent egenkapital. Aksjekapitalen i SpareBank 1 Gruppen AS var 1.956 mill. kroner per 31. desember 2013, mens samlet egenkapital utgjorde 3.367 mill. kroner. Kapitaldekning var 46,5 %, mot 37,6 % i 2012. Kjernekapital-dekningen for selskapet utgjorde 42,9 % og 33,8 % i 2012.

SpareBank 1 Gruppen

Beholdningen av kontanter og kontantekvivalenter i konsernet økte i løpet av 2013 med 161,5 mill. kroner til 1.203,9 mill. kroner. Økningen skyldes netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter og investeringsaktiviteter på henholdsvis - 811,8 mill. kroner, 25,6 mill. kroner og kontantstrømmen fra operasjonelle aktiviteter på 947,7 mill. kroner.

De største endringene mellom driftsresultatet og kontantstrømmen fra operasjonelle aktiviteter for 2013

skyldes økning i forsikringstekniske avsetninger på 3.477 mill. kroner, økning i innskudd fra og gjeld til kunder og kredittinstitusjoner med 359,5 mill. kroner og en negativ kontantstrøm fra verdipapirer til virkelig verdi med 3.521 mill. kroner. I 2013 ble det utbetalt utbytte til eierne på 686,7 mill. kroner.

SpareBank 1 Gruppen hadde en samlet egenkapital ved årsskiftet på 5.800 mill. kroner, mot 5.304 mill. kroner ved utgangen av 2012. Balanseført goodwill i konsernet per 31. desember 2013 utgjorde 772,9 mill. kroner, mot 839,2 mill. kroner året før.

Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Styret finner at forutsetningene for fortsatt drift er ivaretatt gjennom det fremlagte årsregnskapet for 2013 og resultatprognoser for 2014. Utover forhold som er nevnt i beretningen, er det ikke inntrådt hendelser etter regnskapsårets utgang som er av vesentlig betydning for å vurdere selskapets stilling og resultat.

UTBYTTE

Styret foreslår at det for 2013 deles ut et utbytte på 170,2 mill. kroner fra SpareBank 1 Gruppen AS.

RISIKOFORHOLD

Virksomheten i SpareBank 1 Gruppen er organisert i ulike forretningsområder gjennom datterselskaper. Det er store forskjeller i de enkelte datterselskaperens risikoprofiler. De viktigste risikoer konsernet er eksponert mot er markedsrisiko, forsikringsrisiko, eierrisiko, operasjonell risiko, kredittrisiko, likviditetsrisiko, konsentrasjonsrisiko, strategisk og forretningsmessig risiko.

Det vises til note 6 om finansiell risikostyring for en mer detaljert beskrivelse av den samlede risikostyringen, og oppfølging av ulike typer risiko i SpareBank 1 Gruppen.

Ansvar for risikostyring, compliance og kontroll

Konsernstyret er ansvarlig for virksomhetens risikostyring og compliance. Selskapsstyrene har ansvar for risikostyringen og compliance i eget selskap.

Ansvar for den samlede risikostyringen i konsernet er organisatorisk lagt til Alliansedirektør for Risikostyring og Compliance. Stillingen er direkte underlagt administrerende direktør i SpareBank 1 Gruppen AS.

Risikostyringen i SpareBank 1 Gruppen skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og sikre oppfyllelse av lovmessige kapitalkrav. Det er gjennomført en matriseorganisering av konsernets risikostyring med betydelig samarbeid mellom mor- og datterselskapene. Risikostyringen skal sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning.

Dette skal oppnås gjennom:

- En moderat risikoprofil
- En sterk risikokultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- Tilstrebelse av en optimal kapitalallokering innenfor vedtatt forretningsstrategi
- Utnyttelse av synergi- og diversifiseringseffekter
- Et tilstrekkelig nivå på kjernekapital ut fra valgt risikoprofil
- Sikre at konsernet til enhver tid oppfyller alle regulatoriske kapital- og solvensmarginkrav

Risikostyringsfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS estimerer konsernets risikoprofil hvert kvartal. Minst én gang per år gjennomføres en mer helhetlig egenvurdering av konsernets samlede kapitalbehov. Formålet med risikoberegningene er overvåking av konsernets risikoeksponeringer, og vurdering av konsernets fremtidige kapitalbehov, sett opp mot eieres risikoappetitt. Risikoberegningene er videre knyttet opp mot etablerte likviditets- og beredskapsplaner.

Internkontrollen i konsernet er regulert i sentrale styringsdokumenter, men er i hovedsak definert som et linjeansvar. I samsvar med "Forskrift for risikostyring og internkontroll", og konsernets egne retningslinjer foretas det en årlig gjennomgang av risikoforhold i virksomheten. Som en del av denne prosessen utarbeides tiltaksplaner i alle enheter med rapportering til de respektive selskapsstyrer. Informasjon fra den selskapsvise rapporteringen aggregeres og rapporteres til konsernets styre. I tillegg gjennomføres også undersøkelser på tvers i konsernet i relasjon til IT, personopplysningsloven og sikkerhetsmessige forhold. SpareBank 1 Gruppen har outsourcet internrevisjonen til EY AS. Gjennom dette får konsernet tilført økt kompetanse. Internrevisjonens virksomhet dekker også datterselskapene.

Utvikling av risikostyringen i 2013

I 2013 har det spesielt blitt arbeidet med å tilrettelegge konsernets risikostyring i forhold til Solvens II- regelverket som vil være gjeldende fra 1. januar 2016. SpareBank 1 Gruppen har i 2013 tilrettelagt for en konsernstyrt risikostyring. Det er et mål å samle konsernets risikostyringsressurser, og styrke kompetansemiljøet innen risikostyring. SpareBank 1 Gruppen gjennomførte i 2013 en noe begrenset årlig ORSA-rapportering med selskapene SpareBank 1 Forsikring AS, SpareBank 1 Skadeforsikring AS og SpareBank 1 Gruppen AS. Samtidig ble det gjennomført tilsvarende årlig ICAAP-rapportering for selskapene SpareBank 1 Gruppen Finans AS, og ODIN Forvaltning AS.

ORGANISASJON OG ARBEIDSMILJØ I SPAREBANK 1 GRUPPEN AS

Organisasjon

I SpareBank 1 Gruppen med datterselskaper var det per 31. desember 2013 totalt 1.177 ansatte og 1.148 årsverk. Tilsvarende tall for 2012 var henholdsvis 1.331 og 1.297. SpareBank 1 Markets AS ble i 3. kvartal solgt til eierbanker og LO. SpareBank 1 Markets AS hadde 104 ansatte og årsverk. I SpareBank 1 Gruppen AS var det 287 ansatte og 282 årsverk. Tilsvarende tall for 2012 var henholdsvis 272 ansatte og 267 årsverk.

Det var til sammen 114 medarbeidere som sluttet i løpet av 2013. Total turnover i 2013 var 9,8 % Tilsvarende tall for 2012 var 7,0 %. Korrigert for avtalefestet førtidspensjon (AFP), alderspensjon og uførhetspensjon var konsernets turnover 8,5 % i 2013.

HR-strategi

SpareBank 1 Gruppens HR-strategien bygger opp under selskapets visjon og verdier. Det overordnede målet for HR-strategien er å tilrettelegge for at SpareBank 1 Gruppen skal:

- Bidra til å skape verdier for bankene og kundene
- Tiltrekke de rette medarbeiderne gjennom fokus på verdiene "Nær og dyktig"
- Beholde de beste medarbeiderne gjennom ansvarliggjøring, tilbakemeldinger og belønning av gode prestasjoner
- Utvikle medarbeidere gjennom involvering, klare mål og oppfølging

Sentrale områder i vår HR-strategi er: kompetanseutvikling, karrieremuligheter, lønn og belønning, livsfasepolitikk, friskvern (HMS), likestilling og traineeordning. HR-strategien inneholder retningslinjer som skal bidra til at SpareBank 1 Gruppen skal være en attraktiv og inkluderende arbeidsplass uten noen form for diskriminering.

Arbeidsmiljø og sykefravær

Arbeidsmiljøet i konsernet vurderes til å være godt. Den årlige organisasjonsundersøkelsen bekrefter dette. Undersøkelsen følges opp gjennom systematiske aktiviteter i organisasjonen for å rette på de svakheter som fremkommer i undersøkelsene.

Samarbeidet med de ansattes organisasjoner har vært meget konstruktivt og bidratt positivt til driften og resultatene i 2013. Selskapet har ansatte som er organiserte i LO Finans og Finansforbundet. Det er selskapsvise Arbeidsmiljøutvalg. Dette for å sikre at det er kort vei mellom eventuelle utfordringer i arbeidsmiljøet og myndighet til å løse disse. SpareBank 1 Gruppen har et AKAN-samarbeid som ivaretas av Arbeidsmiljøutvalgene i det enkelte datterselskap.

SpareBank1 Gruppen er IA-bedrift og har også i 2013 hatt fokus på sykefraværsoppfølging og forebyggende arbeid. Målsettingen for gjennomsnittlig fravær var 3,6 %. Resultatet ble 3,0 %, fordelt på hhv 2,2 % legemeldt og 0,8 % egenmeldt fravær. Legemeldt fravær i konsernet er vesentlig lavere enn i bransjen for øvrig.

I SpareBank 1 Gruppens etiske retningslinjer er det fastsatt regler for hvordan ansatte og tillitsvalgte skal varsle dersom de får kunnskap om forhold som er i strid med bl.a. lover, forskrifter eller konsernets interne regler. Det er også etablert en egen varslingsrutine. Det er i 2013 ikke varslet slike saker.

Kompetanse

SpareBank1 Gruppen ASharegenoverordnet kompetansestrategi. Fagopplæring og øvrige kompetansehevende tiltak initieres og drives hovedsakelig i det enkelte datterselskap. Det er etablert programmer for lederutvikling på forskjellige nivåer som administreres felles for selskapene i SpareBank 1 Gruppen.

SpareBank 1 Gruppen arbeider med kontinuerlig forbedring, blant annet basert på prinsipper i "Lean". Det er etablert en sentral prosjektgruppe som utvikler relevante metoder og verktøy for kontinuerlig forbedring.

Livsfase og likestilling

Konsernet har et livsfase- og likestillingsutvalg som følger opp at blant annet likestillingsloven blir etterlevd i virksomheten. Utvalget har i tillegg fokus på hvordan SpareBank 1 Gruppen kan være en attraktiv arbeidsgiver for medarbeidere i ulike livsfaser.

Det er vedtatt en livsfasepolicy for konsernet der ett av målene er å øke den reelle pensjonsalderen i konsernet, fra i overkant av 62 år, til nærmere 67 år som er selskapets pensjonsalder. Av de ansatte i konsernet er 49 % kvinner og 51 % menn. Av alle de ansatte arbeider 6 % av kvinnene deltid, mens 1 % av mennene jobber deltid. I allianseledelsen er det 38 % kvinner. I de sentrale ledergruppene i datterselskapene er det samlet sett 25 % kvinner. Blant alle lederne er det 31 % kvinner. I Styret er 13 % av medlemmene kvinner, mens en kvinne og en mann var møtende varamedlemmer. Kvinneandelen i datterselskapsstyrene er 42 %.

SpareBank 1 Gruppen anvender en metode for vurdering av roller og stillinger, for å sikre objektiv lønnsfastsettelse. I forbindelse med de årlige vurderingene av lønn er også likelønn i forhold til arbeid av lik verdi, et tema. Hovedårsaken til at det er et noe høyere lønnsnivå for menn enn kvinner i konsernet er at det er flere menn enn kvinner i både ledende stillinger og i tunge faglige stillinger.

Attraktiv arbeidsgiver

SpareBank 1 Gruppen opplever en økende interesse fra unge arbeidstakere. Konsernet ser på dette som et resultat av at SpareBank 1 fremstår som et sterkt varemerke, kombinert med målrettede aktiviteter for å markedsføre SpareBank 1 Gruppen som en attraktiv arbeidsgiver på universiteter og høyskoler.

SpareBank 1 Gruppen rekrutterte 131 nye medarbeidere i 2013. Majoriteten av de som ble ansatt har minst 3 års utdanning utover videregående skole. De fleste nyansatte er i alderen 26 til 39 år, men konsernet har også i 2013 rekruttert medarbeidere i alle aldersgrupper. Gjennomsnittsalder for medarbeidere var 43,2 år per 31. desember 2013.

SAMFUNNSANSVAR

SpareBank 1 Gruppen forplikter seg til å ta hensyn til hvordan konsernets atferd påvirker mennesker, miljø og samfunn. Dette ansvaret stiller krav utover lovgivningen som finansmarkedet er underlagt.

SpareBank 1 Gruppens innkjøpspolicy krever at alle innkjøpsavtaler inkluderer et vedlegg om samfunnsansvar (inneholder menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, sosiale forhold, miljø og bekjempelse av korrupsjon). I standardvedlegg om samfunnsansvar følger det en varslingsplikt fra leverandørens side, samt at SpareBank 1 kan foreta innsyn og revisjon hos leverandøren. Leverandøren pålegges også en plikt til å følge opp underleverandører. Brudd på bestemmelsene om samfunnsansvar anses som kontraktsbrudd og kan gi grunnlag for heving av avtalen.

Krav til leverandører

SpareBank 1 Gruppen har ikke utarbeidet egne retningslinjer for menneskerettigheter. Dette området anses å være dekket gjennom konsernets etiske regler som angir hovedprinsipper for hvordan ansatte og tillitsvalgte i konsernet skal opptre og hvilke holdninger som skal ligge til grunn for beslutninger i gitte situasjoner.

Menneskerettigheter

SpareBank 1 Gruppen har lagt til rette slik at ansatte får en god balanse mellom arbeid og fritid, personlig utvikling og ulike livsstilsaktiviteter. Konsernet har også inngått avtale om inkluderende arbeidsliv med målsettinger som bygger oppunder et omdømme som en seriøs og attraktiv arbeidsgiver.

Arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold

SpareBank 1 Gruppen har en begrenset påvirkning på det ytre miljøet. Påvirkning skjer blant annet gjennom avfall, energibruk, reisevirksomhet, transport, materialvalg, innkjøp og vannforbruk.

Det ytre miljø

SpareBank 1 Gruppen utarbeider årlig et klimaregnskap basert på det samlede energiforbruket knyttet til daglig drift av virksomheten. Klimaregnskapet er publisert på: <http://investor.sparebank1.no>

SpareBank 1 Gruppen er miljøfyrtårnsertifisert og tilfredsstillende derfor alle kravene som stiftelsen Miljøfyrtårn stiller i forhold til denne type virksomhet.

Bekjempelse av korrupsjon

SpareBank 1 Gruppen har ikke utarbeidet egne retningslinjer for bekjempelse av korrupsjon. Konsernets etiske retningslinjer, som er en del av ansettelseskontrakten, sier hvordan medarbeiderne skal forholde seg til gaver, kunder og representasjon. Et eget e-kurs på etikk er obligatorisk for alle nyansatte. Konsernet har også rutiner for varsling av kritikkverdige forhold og sikkerhetsbrudd.

Etisk forvaltning

SpareBank 1 Gruppen skal bidra til å fremme gode etiske holdninger. Innenfor kapitalforvaltningsområdet kommer dette til uttrykk gjennom å følge internasjonalt anerkjente prinsipper for etisk forvaltning. Etske hensyn vektlegges ved valg av eksterne kapitalforvaltere og ved analyser av selskaper i egne fond.

Det legges vekt på både god eierskapsutøvelse, samt utelukkelse av selskaper som ikke tilfredsstillende konsernets etiske standarder. Eierskapsutøvelse vil si at selskapets forvaltere søker å påvirke selskapene til å fremme gode etiske holdninger. Når det gjelder utelukkelse av selskaper, følger konsernet samme tilnærming som Statens Pensjonsfond Utland (SPU) med hensyn til hvilke selskaper og bransjer som skal ekskluderes.

ENDRINGER I STYRET OG ALLIANSELEDELSE

Per Halvorsen, administrerende direktør i SpareBank 1 Telemark, ble valgt til leder av styret i april 2013. Han etterfulgte Finn Haugan, administrerende direktør i SpareBank 1 SMN.

I 2013 ble det foretatt en tettere integrering av Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA og SpareBank 1 Gruppen AS som omtalt i avsnittet om « Eierstyring og selskapsledelse ». Den nye allianseledelsen består av Kirsten Idebøen (administrerende direktør), Turid Grotmoll og Rune Selmar (produkt-selskaper), Eivind Gjerdal (IT), Torbjørn Martinsen (Risikostyring og Compliance), Tore Haarberg (Marked), Iren Rutle (Forretningsutvikling) og Jarle Haug (Virksomhetsstyring).

FREMTIDSUTSIKTER

Høy oljepris, fortsatt høy aktivitet i oljesektoren, lav rente og lav arbeidsledighet bidro til at 2013 ble et godt år for Norge. Samtidig kan bildet for norsk økonomi være i ferd med å endre seg. Investeringene i oljesektoren har flatet ut. Svak vekst i europeisk økonomi og uro i finansmarkedene, kan gi negative virkninger for norsk økonomi. Dette vil igjen kunne påvirke SpareBank 1 Gruppens finansresultater, som utgjør en betydelig del av konsernets verdiskaping. Til tross for en tiltagende usikkerhet om den makroøkonomiske utviklingen, er det grunn til å tro at også 2014 vil gi grunnlag for lønnsom vekst for SpareBank 1 Gruppen.

SpareBank 1-alliansen står sterkere enn noensinne. Både alliansebankene og produktområdene hevder seg godt i konkurransebildet, og SpareBank 1 Gruppen leverte et meget godt resultat i 2013. SpareBank 1 Gruppen vil, i tett samarbeid med alliansebankene, fortsette arbeidet med å styrke alliansens posisjon i markedet. Konsernet vil samtidig også jobbe videre med samhandling på tvers av selskapsstrukturene for å ta ut effektiviseringsgevinster, både kostnads-, inntekts- og kompetansemessig. Styret forventer at den tettere integreringen av SpareBank 1 Gruppen og tjenesteleverandørselskapet Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA, vil bidra til at SpareBank 1 vil kunne møte kunde- og markedsutfordringene enda raskere og mer effektivt fremover.

Økt fokus i samfunnet på pensjon tilsier langsiktig vekst i markedet for trygghetsprodukter og pensjonssparing. Livsforsikringsvirksomhetens produktbredde, kombinert med samarbeidet med LO, LO-forbund og SpareBank 1-bankenes distribusjonsnett, gir et godt utgangspunkt for økt forretningsvolum.

Tett samarbeid mellom SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS under felles ledelse, vil bidra til økt konkurransekraft, gjennom muligheter for økt kryssalg og et enda mer helhetlig kundetilbud. Samarbeidet vil også bidra til mer effektive prosesser og gi grunnlag for ytterligere kostnadseffektivisering. Den videre strategien vil fokusere på lønnsom vekst innenfor selskapenes hovedprodukter. SpareBank 1 er ledende på salg av individuelle risikoforsikringsprodukter, og styret forventer fortsatt vekst i 2014 innenfor dette produktområdet.

Lønnsomheten i inkassobransjen og i Conecto AS er under press. Etter et krevende år som var preget av omstillinger, forventes selskapet å øke lønnsomheten gjennom vekst og målrettede effektiviseringstiltak i 2014. Factoringvirksomheten har hatt god vekst og tatt ytterligere markedsandeler i 2013. Fokus fremover vil være på fortsatt lønnsom vekst.

ODIN Forvaltning AS' utvikling fremover avhenger av aksjemarkedenes utvikling, fondenes avkastning samt netto nytegning i aksje-, kombinasjons- og rentefond. Selskapet har som sin primære målsetting å gi andelseierne i fondene bedre avkastning enn markedene fondene investerer i, og øke sine markedsandeler i et spare- og plasseringsmarked som forventes å vokse i årene som kommer.

SpareBank 1 Gruppen er gjennom sine ulike datterselskap eksponert mot verdipapirmarkedet, og utvikling i børskurser og rente påvirker i stor grad inntjeningen i konsernet. Gitt en normalavkastning i verdipapirmarkedet forventer styret et godt resultat også i 2014.

Takk for innsatsen

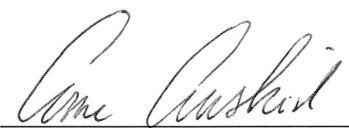
De ansatte har vist god innsatsvilje i 2013, og det har vært et nært og godt samarbeid med de ansattes organisasjoner. Styret takker alle medarbeiderne i SpareBank 1 Gruppen for deres bidrag i 2013.

Oslo, 12. Mars 2014

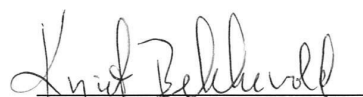

Per Halvorsen

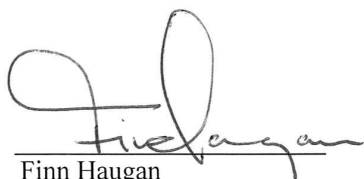
Styrets leder

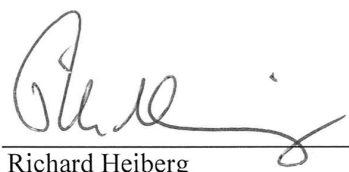
Arne Austreid

Knut Bekkevold

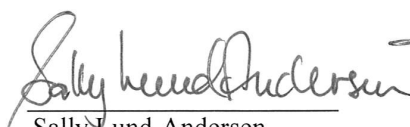
Finn Haugan

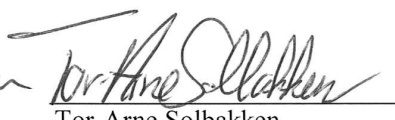
Richard Heiberg

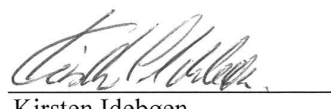
Jan-Frode Janson

Sally Lund-Andersen

Tor-Arne Solbakken

Kirsten Idebøen

Adm. direktør

Årsregnskap 2013

SpareBank 1 Gruppen

RESULTATREGNSKAP FOR SPAREBANK 1 GRUPPEN

Morselskapet

Konsernet

2013	2012	NOK 1 000	Note	2013	2012
-	-	Brutto premieinntekter forsikring		9 852 712	9 735 233
-	-	- avgitt reassuranse		-881 722	-631 318
-	-	Netto premieinntekter forsikring	16	8 970 990	9 103 915
17 822	18 543	Renteinntekter		155 638	140 260
-104 896	-98 377	Rentekostnader		-136 180	-127 111
-87 073	-79 834	Netto renteinntekter	18	19 459	13 149
-	-	- Provisjonsinntekter		767 526	627 890
-	-	- Provisjonskostnader		-1 069 625	-938 890
-	-	Netto provisjonsinntekter	17	-302 098	-311 000
2 002	1 752	Netto inntekter fra finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	18	3 180 742	1 872 905
-	28	Netto inntekter fra verdipapirer tilgjengelig for salg	18	-	102
-	-	- Netto inntekter fra obligasjoner til amortisert kost	18	48 959	66 973
-	-	- Netto inntekter fra obligasjoner holde-til-forfall	18	229 448	237 280
-	-	- Netto inntekter investeringseiendommer	19	255 274	235 279
1 013 024	1 055 602	Utbytte og konsernbidrag fra datterselskaper		4 769	3 356
-	-	- Andre inntekter	20	254 927	226 786
927 953	977 548	Sum netto inntekter		12 662 469	11 448 746
-	-	- Forsikringsytelser og erstatninger		9 273 028	8 692 561
-	-	- Reassurandørens andel av erstatninger		-456 518	-413 101
-	-	- Til/(fra) kursreguleringsfond i livsforsikring		393 562	405 143
-	-	- Midler tilført forsikringskunder i livsforsikring		7 778	4 827
-	-	- Avsetning til tilleggsavsetninger		71 027	43 699
-	-	- Tap på utlån, garantier mv	40	5 969	776
34 261	36 483	Driftskostnader	21, 22	1 450 811	1 582 884
111 964	38 422	Avskrivninger og nedskrivninger	34, 35, 36	206 324	134 428
60	568	Andre kostnader		51 459	42 388
146 285	75 472	Sum kostnader		11 003 439	10 493 606
781 668	902 076	Driftsresultat		1 659 030	955 140
-	-	Andel av resultat fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet regnskapsført etter egenkapitalmetoden	32	-59	-
781 668	902 076	Resultat av ordinær virksomhet før skattekostnad¹⁾		1 658 971	955 140
166 143	214 588	Skattekostnad	24	411 559	387 394
615 525	687 488	Årsresultat fra videreført virksomhet		1 247 412	567 746
-445 178	-	- Resultat fra avvirket virksomhet før skatt		-176 075	-168 506
-	-	- Skattekostnad fra avvirket virksomhet	24	25 422	44 134
-445 178	-	Årsresultat fra avvirket virksomhet		-150 653	-124 372
170 347	687 488	Årsresultat etter skatt		1 096 759	443 374

¹⁾ For sammenligningsformål vises tallene for 2012 eksklusive SpareBank 1 Markets AS.

UTVIDET RESULTAT FOR SPAREBANK 1 GRUPPEN

Oppstilling over regnskapsførte inntekter, kostnader og verdiendringer

Morselskapet				Konsernet	
2013	2012	NOK 1 000	Note	2013	2012
170 347	687 488	Resultat fra resultatregnskapet		1 096 759	443 374
Oppstilling av andre inntekter og kostnader					
<i>Poster som ikke vil bli reklassifisert til resultatet:</i>					
-12 572	6 938	Estimatavvik i pensjonsavtalen	23	57 524	12 809
-	-	Revaluering eiendom	34	33 614	-
-	-	Verdiregulering allokert til forsikringskunder		-28 263	-
3 520	-1 943	Skatt	24	-17 269	-2 367
-9 052	4 995	Sum		45 607	10 442
<i>Poster som senere vil bli reklassifisert til resultatet:</i>					
31 470	-	Verdiendring verdipapirer tilgjengelig for salg		31 438	256
-	-	Omregningsdifferanse	2	1 470	-796
-	-	Skatt	24	-	-
31 470	-	Sum		32 909	-540
22 419	4 995	Andre inntekter og kostnader (etter skatt)		78 515	9 902
192 766	692 483	Totalt regnskapsførte inntekter, kostnader og verdiendringer		1 175 274	453 276

BALANSE FOR SPAREBANK 1 GRUPPEN

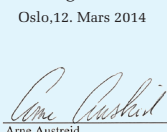
Morselskapet				Konsernet	
31.12.2013	31.12.2012	NOK 1 000	Note	31.12.2013	31.12.2012 ¹⁾
EIENDELER					
111 398	125 382	Eiendel ved utsatt skatt	24	-	-
-	-	- Goodwill	35, 49	772 902	839 193
-	-	- Andre immaterielle eiendeler	36	314 794	297 405
5 870 454	6 013 104	Investering i datterselskaper	31	-	-
10 147	10 147	Investering i tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet	32	10 487	10 547
155 902	164 888	Eiendom, anlegg og utstyr	34	990 730	1 003 549
-	-	- Fordring på reassurandør	37	1 656 390	1 515 784
373 088	162 193	Andre eiendeler	41	388 745	527 790
-	-	- Investerings eiendommer	33	3 971 498	3 964 573
-	-	- Obligasjoner holdt til forfall	13, 25, 29, 30	4 607 769	4 477 834
-	-	- Obligasjoner til amortisert kost	13, 25, 29, 30	2 316 208	1 825 434
60 553	21 102	Verdipapirer – tilgjengelig for salg	13, 25, 26, 28	63 078	24 538
710 514	801 901	Utlån til kunder og fordringer på kredittinstitusjoner	13, 14, 25, 30, 39	1 064 263	1 128 765
-	-	- Verdipapirer til virkelig verdi	13, 25, 26, 27	31 598 411	27 969 246
2 097	3 078	Finansielle derivater	9, 13, 25, 26	4 313	112 018
-	-	- Fordring på forsikringstaker	38	1 596 529	1 611 690
24 285	269 191	Bankinnskudd og kontanter	13, 25, 30	1 203 902	1 042 420
7 318 438	7 570 985	SUM EIENDELER		50 560 017	46 350 785
EGENKAPITAL OG GJELD					
2 400 277	2 400 277	Innskutt egenkapital	50	2 400 277	2 400 277
966 331	1 460 265	Opptjent egenkapital		3 399 553	2 906 097
-	-	- Annen egenkapital - ikke resultatført		-	-
-	-	- Ikke-kontrollerende eierinteresser		-	-2 704
3 366 609	3 860 542	Sum egenkapital		5 799 830	5 303 671
283 533	283 544	Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner	15, 25, 30, 45	483 768	483 544
-	-	- Kursreguleringsfond		983 578	590 016
-	-	- Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring	42	27 882 409	24 710 118
-	-	- Premie og erstatningsavsetninger i skadeforsikring	43	9 603 860	9 692 942
87 285	89 358	Netto pensjonsforpliktelser	23	230 553	342 535
-	-	- Forpliktelse ved utsatt skatt	24	802 539	599 468
-	-	- Betalbar skatt	24	231 815	1 180
708 712	833 818	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	15, 25, 26, 27, 30, 44	708 712	833 818
-	-	- Gjeld vedrørende gjenforsikring	47	115 535	207 335
-	-	- Finansielle derivater	9, 25, 26	128 909	177 101
193 987	202 228	Andre forpliktelser	48	944 443	1 124 475
2 678 312	2 301 495	Innskudd fra og gjeld til kunder og kredittinstitusjoner	15, 25, 46	2 644 066	2 284 581
7 318 438	7 570 985	SUM EGENKAPITAL OG GJELD		50 560 017	46 350 785

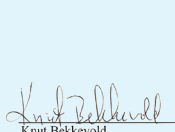
¹⁾ Balansen per 31. desember 2012 er omarbeidet for å vise sammenlignbare tall. Nærmere beskrivelse av endringene er gitt i note 54.

Oslo, 12. Mars 2014

Per Halvorsen

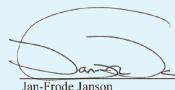
Styrets leder

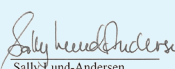

Arne Austreid

Knut Bekkevold

Finn Haugan

Richard Heiberg

Jan-Frode Janson

Sally Lund-Andersen

Tor-Arne Solbakken

Kirsten Ideboen

Adm. direktør

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

			Konsernet		
2013	2012	NOK 1 000	Note	2013	2012
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER					
336 490	902 075	Resultat av ordinær virksomhet før skattekostnad		1 482 896	786 634
-	-	Andel av resultat fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet regnskapsført etter egenkapitalmetoden	32	59	-400
111 964	38 421	Avskrivninger og nedskrivninger	34, 36	206 324	134 428
-	-	Tap på utlån/garantier	40	5 969	626
-	-	Verdiregulering investeringseiendommer	33	22 134	70 975
-	-	Verdiendring av verdipapirer til virkelig verdi	27	7 203 057	-739 943
87 073	79 834	Netto renteinntekter/rentekostnader	18	-19 459	-13 149
-104 895	-101 562	Betalte rentekostnader		-136 180	-130 296
17 822	17 910	Mottatte renteinntekter		155 638	140 260
-8 181	-3 126	Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger i pensjonsordninger	23	-33 158	-38 005
-	-	Periodens betalte skatter		-1 180	-
-	-	Økning fordring på reassurandør	37	-140 606	-104 628
-	-	Reduksjon fordring på reassurandør	37	-	-
-	-649 321	Økning av utlån til kunder	39	-	-337 721
91 386	-	Reduksjon av utlån til kunder	39	64 502	-
-	-	Endring i forsikringstekniske avsetninger	42, 43	3 476 771	3 067 486
376 817	2 299 649	Økning innskudd fra og gjeld til kunder og kredittinstitusjoner	46	359 485	1 518 593
-	-	Reduksjon innskudd fra og gjeld til kunder og kredittinstitusjoner	46	-	-
-761 297	-163 810	Endring i andre tidsavgrensingsposter		-9 234 729	13 591
981	-	Netto økning i verdipapirer til virkelig verdi	9, 27	-1 548 245	-3 073 880
-	-	Tilgang av verdipapirer som holdes til forfall	29	-1 630 770	-606 244
-	-	Vederlag av avhending av verdipapirer som holdes til forfall	29	715 180	198 696
148 160	2 420 070	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		947 688	887 023
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER					
-6 018	-3 519	Tilgang av verdipapirer tilgjengelig for salg	28	-7 070	-5 276
-	-	Vederlag av avhending av verdipapirer tilgjengelig for salg	28	-	188
-404 280	-1 232 693	Utbetaling av konsernbidrag ¹⁾		-	-
1 013 030	-	Mottatt utbytte og konsernbidrag		-	-
-295 842	-15 904	Tilgang investering i datterselskap		-	-
148 520	100	Avgang i investering i datterselskap		148 520	
-	-	Tilgang investeringseiendommer	33	-6 924	113 330
-	-	Vederlag ved avhending av investeringseiendommer	33	-	5 000
-	-	Tilgang av immaterielle eiendeler	36	-64 179	-114 197
-	-	Vederlag av immaterielle eiendeler	36	-	-
-36 675	-42 446	Tilgang av egne eiendom anlegg og utstyr	34	-44 752	-50 392
-	-	Vederlag av egne eiendom anlegg og utstyr	34	-	730
418 735	-1 294 462	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		25 595	-50 617
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER					
-	-	Innbetalinger av ansvarlig lånekapital	45	-	-
-	-	Utbetalinger ved tilbakebetalinger av ansvarlig lånekapital	45	-	-
-	430 000	Innbetalinger av ny egenkapital		-	430 000
-686 696	-433 933	Utbetaling av utbytte		-686 696	-433 933
-	-	Økning av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	44	-	-
-125 105	-1 066 201	Reduksjon av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	44	-125 105	-1 066 201
-811 802	-1 070 134	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		-811 802	-1 070 134
-244 906	55 474	Netto kontantstrøm for perioden		161 481	-233 728
269 191	213 717	Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter per 01.01.		1 042 420	1 276 149
24 285	269 191	Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter per 31.12.		1 203 901	1 042 420

¹⁾ Gjelder utbetaling av konsernbidrag, som er ført som en økning av investering i datterselskap. Mottatt konsernbidrag i SpareBank 1 Gruppen AS er ført over resultatet.

ENDRING I EGENKAPITAL

Konsernet

NOK 1 000	Note	Aksjekapital	Overkurs	Opptjent egenkapital	Ikke kontrollerende interesse	Sum egenkapital
Egenkapital per 31.12.2011		1 870 400	99 877	2 974 364	-2 280	4 942 361
Årsresultat		-	-	446 417	-3 043	443 374
Årets utvidet resultat		-	-	9 902	-	9 902
Årets totalresultat		-	-	456 319	-3 043	453 276
Kapitalforhøyelse		86 000	344 000	-	-	430 000
Utbetalt utbytte		-	-	-433 933	-	-433 933
Avgang ikke-kontrollerende eierinteresser		-	-	-	2 619	2 619
Transaksjoner med aksjeeiere		86 000	344 000	-433 933	2 619	-1 314
Andre føringer direkte mot egenkapital		-	-	-2 104	-	-2 104
Korrigeringer tidligere år		-	-	-88 547	-	-88 547
Andre føringer direkte mot egenkapital		-	-	-90 651	-	-90 651
Egenkapital per 31.12.2012		1 956 400	443 877	2 906 097	-2 704	5 303 671
Årsresultat		-	-	1 096 759	-	1 096 759
Årets utvide de resultat		-	-	78 515	-	78 515
Årets totalresultat		-	-	1 175 274	-	1 175 274
Utbetalt utbytte		-	-	-686 696	-	-686 696
Avgang ikke kontrollerende eierinteresser		-	-	-2 704	2 704	-
Transaksjoner med aksjeeiere		-	-	-689 401	2 704	686 696
Andre føringer direkte mot egenkapital		-	-	-6 724	-	-6 724
Korrigeringer tidligere år ¹⁾		-	-	14 305	-	14 305
Andre føringer direkte mot egenkapital		-	-	7 581	-	7 581
Egenkapital per 31.12.2013	50	1 956 400	443 877	3 399 553	-	5 799 830

¹⁾ Korrigeringer tidligere år knytter seg i hovedsak til avvik mellom avsett og avgitt konsernbidrag, samt korrigerings av skatt i SpareBank 1 Skadeforsikring AS.

Morselskapet

NOK 1 000	Note	Aksjekapital	Overkurs	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 31.12.2011		1 870 400	99 877	1 201 714	3 171 992
Årsresultat		-	-	687 488	687 488
Årets utvidede resultat		-	-	4 995	4 995
Årets totalresultat		-	-	692 483	692 483
Kapitalforhøyelse		86 000	344 000	-	430 000
Utbetalt utbytte		-	-	-433 933	-433 933
Transaksjoner med aksjeeiere		86 000	344 000	-433 933	-3 933
Egenkapital per 31.12.2012		1 956 400	443 877	1 460 265	3 860 542
Årsresultat		-	-	170 347	170 347
Årets utvidede resultat		-	-	-9 052	-9 052
Årets totalresultat		-	-	192 766	192 766
Utbetalt utbytte		-	-	-686 696	-686 696
Transaksjoner med aksjeeiere		-	-	-686 696	-686 696
Egenkapital per 31.12.2013	50	1 956 400	443 877	966 331	3 366 609

Noter til regnskapet

NOTE 1 – GENERELL INFORMASJON

SpareBank 1 Gruppen konsern bestod 31. desember 2013 av morselskapet SpareBank 1 Gruppen AS samt de heleide datterselskapene SpareBank 1 Forsikring AS, SpareBank 1 Skadeforsikring AS, ODIN Forvaltning AS, SpareBank 1 Medlemskort AS, SpareBank 1 Gruppen Finans AS og Conecto AS.

Allianse samarbeidet SpareBank 1 DA behandles etter egenkapitalmetoden, og konsernets eierandel er på 10 %. SpareBank 1 Gruppen AS har kontoradresse i Tromsø.

SpareBank 1 Gruppen AS er et holdingselskap som gjennom datterselskaper produserer, leverer og distribuerer produkter innenfor skadeforsikring, livsforsikring, fondsforvaltning, factoring, inkasso og langtidsovervåkning. Konsernets primærmarked er Norge.

Konsernregnskapet er endelig godkjent av generalforsamlingen og representantskapet den 9. april 2014. Generalforsamlingen er konsernets øverste organ.

NOTE 2 - REGNSKAPSPRINSIPPER

Grunnlaget for utarbeidelse av det konsoliderte årsregnskapet

Konsernregnskapet og morselskapets regnskap 2013 for SpareBank 1 Gruppen er utarbeidet i samsvar med "International Financial Reporting Standards" (IFRS) og fortolkninger fra IFRS fortolkningskomité (IFRIC), som er godkjent av EU, samt ytterligere norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven.

Konsernregnskapet er basert på historisk kostprinsipp. Avvikene gjelder i hovedsak finansielle derivater, finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet og finansielle eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg, samt eiendommer som eies med det formål å oppnå leieinntekter eller verdistigning klassifiseres som investeringseiendommer og måles til virkelig verdi i samsvar med IAS 40.

Utarbeidelsen av regnskap i samsvar med IFRS krever bruk av estimater. Videre krever anvendelse av konsernets regnskapsprinsipper at ledelsen må utøve skjønn. Områder som i stor grad inneholder slike skjønnsmessige estimater, høy kompleksitet, eller områder hvor forutsetninger og

estimater er vesentlige for konsernregnskapet, er beskrevet i note 3. Konsernregnskapet er avlagt under forutsetningen om fortsatt drift.

Nye og endrede standarder tatt i bruk av konsernet

Det er ingen nye eller endrede IFRS'er eller IFRIC-fortolkninger som er trådt i kraft for 2013-årsregnskapet som er vurdert å ha en vesentlig påvirkning på konsernets årsregnskap.

IAS 1 «Presentasjon av finansregnskap» er endret og medfører at poster i utvidet resultat deles inn i to grupper for regnskapet for 2013, de som senere omklassifiseres over resultatet og de som ikke gjør det. Endringen påvirker ikke hvilke poster som skal inkluderes i utvidet resultat.

IFRS 7 «Finansielle instrumenter» er endret og det skal gis opplysninger angående nettopresentasjon av eiendeler og gjeld.

IFRS 13 «Måling av virkelig verdi» definerer hva som menes med virkelig verdi når begrepet benyttes i IFRS, gir en enhetlig beskrivelse av hvordan virkelig verdi bestemmes i IFRS og definerer hvilke tilleggsopplysninger som skal gis når virkelig verdi benyttes. Standarden utvider ikke omfanget av regnskapsføring til virkelig verdi, men gir veiledning om anvendelsesmetode der bruken allerede er påkrevd eller tillatt i andre IFRS'er. Konsernet benytter virkelig verdi som målekriterium for visse eiendeler og forpliktelser.

SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Gruppen konsern har valgt å presentere poster i utvidet resultat på en linje i årets og forgående års egenkapitaloppstilling, jf. IAS 1.106 (d).

Standarder, endringer og fortolkninger til eksisterende standarder som ikke er trådt i kraft og hvor konsernet ikke har valgt tidlig anvendelse

Konsernet har ikke valgt tidlig anvendelse av noen nye eller endrede IFRS'er eller IFRIC-fortolkninger.

IFRS 9 «Finansielle instrumenter» omhandler klassifikasjon, måling og innregning av finansielle eiendeler og forpliktelser samt sikringsbokføring. IFRS 9 ble utgitt i november 2009, oktober 2010 og november 2013. Den erstatter deler av IAS 39 som omhandler tilsvarende problemstillinger. Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler klassifiseres i to kategorier: de som skal males til virkelig verdi og de som skal måles til amortisert kost. Målekategori bestemmes ved første gangs regnskapsføring av

eiendelen. Klassifiseringen avhenger av enhetens forretningsmodell for styring av sine finansielle instrumenter og karakteristikken av kontantstrømmene til det enkelte instrumentet. For finansielle forpliktelser viderefører standarden stort sett kravene i IAS 39. Den største endringen er at i tilfeller der virkelig verdi-oppsjonen er tatt i bruk for en finansiell eiendel, skal endringer i virkelig verdi som skyldes endring i enhetens egen kredittisiko innregnes i utvidet resultat og ikke i det tradisjonelle resultatet, med mindre dette fører til en situasjon der sammenstilling ikke oppnås ("accounting mismatch"). Konsernet har fortsatt ikke fullt ut vurdert virkningen av IFRS 9. Konsernet vil også vurdere virkningen av de resterende deler av IFRS 9 når disse er fullført.

IFRS 10 «Konsoliderte finansregnskap» er basert på dagens prinsipper om å benytte kontrollbegrepet som det avgjørende kriteriet for å bestemme om et selskap skal inkluderes i konsernregnskapet. Standarden gir utvidet veiledning til vurderingen av om kontroll er til stede i de tilfeller hvor dette er vanskelig. IFRS 10 medfører at konsernet vil måtte konsolidere enkelte fond (som i 2013 ikke er konsolidert), og som vil medføre til økt forvaltningskapital for konsernet. Konsernet har vurdert at virkningen av IFRS 10 vil være liten for konsernets årsregnskap.

IFRS 11 «Felleskontrollerte ordninger» fokuserer på rettighetene og forpliktelsene til partene i ordningen mer enn den juridiske strukturen. Fellesordningene deles i to ulike slag: Felleskontrollerte driftsordninger og Felleskontrollerte virksomheter. Felles drift oppstår når deltakerne har rettigheter over eiendelene og er ansvarlig for forpliktelsene til ordningen. En deltaker i felles drift regnskapsfører sin andel av eiendeler, gjeld, inntekter og kostnader. Felles virksomhet oppstår når deltakerne har rettigheter knyttet til netto eiendeler i ordningen. Slike ordninger regnskapsføres etter egenkapitalmetoden. Den såkalte bruttometoden eller proporsjonal konsolidering er ikke lenger tillatt. Konsernet har vurdert at IFRS 11 ikke vil få vesentlig innvirkning på konsernets årsregnskap.

IFRS 12 «Noteopplysninger om investeringer i andre enheter» inneholder alle noteopplysninger for andre enheter inkludert fellesordninger, tilknyttede selskaper, strukturerte enheter og andre selskaper som ikke konsolideres. IFRS 12 medfører at konsernet vil måtte gi utvidet note informasjon om konsernets interesser i andre foretak. For øvrig er det ingen andre IFRS-er eller IFRIC-fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å ha en vesentlig påvirkning på regnskapet.

Omregning av fremmed valuta

Funksjonell valuta og presentasjonsvaluta

Regnskapet til de enkelte enheter i konsernet måles i den valuta som benyttes der enheten i hovedsak opererer (funksjonell valuta). Transaksjoner i fremmed valuta omregnes til den

funksjonelle valutaen til transaksjonskurs. Konsernregnskapet presenteres i norske kroner (NOK) som er den funksjonelle valutaen til morselskapet og presentasjonsvalutaen til konsernet. Utenlandske selskaper som inngår i konsernet og som har en annen funksjonell valuta, er omregnet til norske kroner ved at resultatregnskapet er regnet om til gjennomsnittskurs for året og balansen er regnet om til balansedagens kurs. Eventuelle omregningsdifferanser føres mot utvidet resultat og spesifiseres separat i egenkapitalen som egen post. Alle beløp er angitt i NOK 1 000 med mindre noe annet er angitt.

Transaksjoner og balanseposter

Transaksjoner i fremmed valuta omregnes til den funksjonelle valutaen til transaksjonskurs. Realisert valutagevinst eller -tap ved oppgjør og omregning av pengeposter i fremmed valuta til kursen på balansedagen resultatføres. Dersom valutaposisjonen anses som kontantstrømsikring eller sikring av nettoinvestering i utenlandsk virksomhet føres gevinst og tap som del av utvidet resultat.

Valutagevinster og -tap knyttet til lån, kontanter og kontantekvivalenter presenteres (netto) som renteinntekter eller rentekostnader.

Endring i virkelig verdi på obligasjoner og sertifikater i fremmed valuta klassifisert som tilgjengelig for salg splittes mellom virkningen av valutaomregning av amortisert kost i fremmed valuta og andre endringer i balanseført verdi. Valutaomregning av amortisert kost resultatføres mens andre endringer i balanseført verdi føres i utvidet resultat. Valutavirkningen på ikke-pengeposter (både eiendeler og forpliktelser) inngår som del av vurderingen av virkelig verdi. Valutadifferanser på ikke-pengeposter, slik som aksjer til virkelig verdi over resultatet, resultatføres som en del av samlet gevinst og tap. Valutadifferanser på aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg, inkluderes i verdiendringen som føres over utvidet resultat.

Konsolidering

Datterselskaper

Konsernregnskapet omfatter SpareBank 1 Gruppen AS og alle datterselskaper. Datterselskaper er alle enheter der SpareBank 1 Gruppen konsern har makt til å styre enhetens finansielle og operasjonelle strategi, normalt gjennom eie av mer enn halvparten av stemmeberettiget kapital. Datterselskaper blir konsolidert fra det tidspunkt kontroll er overført til konsernet og blir utelatt fra konsolideringen når kontroll opphører.

Oppkjøpsmetoden benyttes ved kjøp av datterselskaper. Anskaffelseskost ved oppkjøp måles til virkelig verdi av eiendeler som ytes som vederlag. Identifiserte eiendeler,

overtatt gjeld og betingede forpliktelser overtatt eller pådratt regnskapsføres til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet, uavhengig av eventuelle ikke-kontrollerende eierinteresser. Anskaffelseskost som overstiger virkelig verdi av identifiserbare netto eiendeler i datterselskapet balanseføres som goodwill. Hvis anskaffelseskost er lavere enn virkelig verdi av netto eiendeler i datterselskapet, resultatføres differansen.

Vesentlige konserninterne transaksjoner og mellomværende mellom konsernselskaper er eliminert.

Transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser behandles som transaksjoner med tredjepart. Virkningen av alle transaksjoner med ikke-kontrollerende eiere føres i egenkapitalen når det ikke er endring i kontroll. Slike transaksjoner vil ikke resultere i goodwill eller gevinster eller tap. Når kontroll opphører skal gjenværende eierinteresse måles til virkelig verdi, og gevinst eller tap resultatføres.

Tilknyttede selskaper

Tilknyttet foretak er foretak der selskaper i SpareBank 1 Gruppen konsern har betydelig innflytelse, men ikke kontroll. Betydelig innflytelse foreligger normalt for investeringer der konsernet har mellom 20 og 50 % av stemmeberettiget kapital. Investeringer i tilknyttede selskaper regnskapsføres på kjøpstidspunktet til anskaffelseskost og deretter anvendes egenkapitalmetoden. Investeringer i tilknyttede selskaper inkluderer goodwill identifisert på oppkjøpstidspunktet, redusert ved eventuell senere nedskrivninger.

Konsernets andel av over- eller underskudd i tilknyttede selskaper resultatføres og tillegges balanseført verdi av investeringene sammen med andel av utvidet resultat i det tilknyttede selskapet og virkning av eventuelle feil eller prinsippendringer. Konsernet resultatfører ikke andel av underskudd hvis dette medfører at balanseført verdi av investeringen blir negativ.

Felleskontrollert virksomhet

Felleskontrollert virksomhet kan bestå av felleskontrollert drift, felleskontrollerte eiendeler og felleskontrollerte foretak. Felles kontroll innebærer at SpareBank 1 Gruppen gjennom avtale utøver kontroll sammen med andre deltakere. Felleskontrollert foretak regnskapsføres ved egenkapitalmetoden.

Investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper oppført i morselskapets regnskap

Investering i datterselskaper og tilknyttede selskaper er vurdert i henhold til kostmetoden.

Dersom det finner sted en verdinedgang som ikke er forbigående, foretas en nedskrivning av aksjene. Foretatte nedskrivninger reverseres i den grad grunnlaget for nedskrivninger ikke lenger er til stede.

Segmentinformasjon

Driftssegmenter i noten rapporteres på samme måte som i styrets årsberetning og ved intern rapportering til styret.

Virksomhetsområdene til konsernet er fordelt etter livsforsikrings-virksomhet, skadeforsikringsvirksomhet, fondsforvaltning, inkasso- og factoringvirksomhet og øvrig virksomhet. Konsernet har ingen sekundærsegmentrapportering. Dette er konsistent med den interne rapporteringen.

Tallene ved den interne rapporteringen er noe annerledes enn de som presenteres i segmentnoten. Dette skyldes at det er enkelte enheter som ikke omarbeider sine tall til IFRS før de rapporteres internt. I noten rapporteres disse segmentene slik de regnskapsføres etter IFRS.

Utlån og fordringer

Ervervede porteføljer

Ervervede porteføljer er ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette, og som ikke er notert i et aktivt marked. Disse regnskapsføres til amortisert kost etter effektiv rentes metode.

Kundefordringer fra factoringvirksomheten

Factoringvirksomheten har kundefordringer der man ikke har overtatt kredittrisikoen (risiko for debtors manglende betalingsevne) og derfor balanseføres kun det forskudd som er utbetalt på fordringer som er overdratt til factoringsselskapet, og inngår i balansen under regnskapslinjen "Utlån til kunder og fordringer på kredittinstitusjoner".

Tapsavsetning

Tapsavsetninger på utlån er oppført under regnskapslinjen tap på utlån og garantier.

Andre fordringer

Andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Verdipapirer og derivater

Konsernet har finansielle eiendeler i handelsporteføljen, frivillig kategorisert til virkelig verdi over resultatet, utlån

og fordringer, holde til forfall investeringer og verdipapirer tilgjengelig for salg. Hovedregelen er å klassifisere investeringer til virkelig verdi over resultatet, enten gjennom handelsportefølje eller frivillig kategorisering. Dette samsvarer med hvordan investeringene følges opp. Enkelte investeringer i obligasjoner/sertifikater plasseres likevel inn i kategoriene utlån og fordringer eller holde til forfall. Dette gjøres i tilknytning til transaksjonen.

Vanlige kjøp og salg av investeringer regnskapsføres på transaksjonstidspunktet, som er det tidspunkt konsernet forplikter seg til å kjøpe eller selge eiendelen. Alle finansielle eiendeler som ikke regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet balanseføres første gang til virkelig verdi, med tillegg av transaksjonskostnader. Finansielle eiendeler som føres til virkelig verdi over resultatet regnskapsføres ved anskaffelsen til virkelig verdi, og transaksjonskostnader resultatføres. Investeringer fjernes fra balansen når rettighetene til å motta kontantstrømmer fra investeringen opphører eller når disse rettighetene er blitt overført og konsernet i hovedsak har overført all risiko og hele gevinstpotensialet ved eierskapet. Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg og finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet vurderes til virkelig verdi etter førstegangs balanseføring. Holde til forfall investeringer regnskapsføres til amortisert kost ved bruk av effektiv rente - metoden. Obligasjoner som konsernet har intensjon om å holde til forfall, men som blant annet fordi de ikke er omsatt i et aktivt marked ikke oppfyller vilkårene for holdt til forfall porteføljer i IAS 39, er klassifisert under egen linje i balansen, "obligasjoner til amortisert kost".

Virkelig verdi av børsnoterte investeringer er basert på gjeldende kjøpskurs. Hvis markedet for verdipapiret ikke er aktivt (eller hvis det gjelder et verdipapir som ikke er børsnotert) bruker konsernet verdsettelsesteknikker for å fastsette den virkelige verdien. Disse omfatter nylig gjennomførte transaksjoner til markedsvilkår, henvisning til andre instrumenter som i vesentlig grad er like, og bruk av diskontert kontantstrømsanalyse og opsjonsmodeller. Teknikkene vektlegger markedsinformasjon i størst mulig grad og i minst mulig grad selskaps spesifikk informasjon.

Verdipapirer og derivater til virkelig verdi over resultatet

Verdipapirer og derivater til virkelig verdi over resultatet er presentert under regnskapslinjene "verdipapirer til virkelig verdi" og "finansielle derivater" i balansen, og verdiendringer er presentert under "netto inntekter fra finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet" i ordinært resultat.

Denne kategorien har to underkategorier: finansielle eiendeler holdt for handelsformål og finansielle eiendeler

som ledelsen øremerker til virkelig verdi over resultatet. En finansiell eiendel klassifiseres i denne kategorien dersom den primært er anskaffet med henblikk på å gi fortjeneste fra kortsiktige prissvingninger, eller dersom ledelsen velger å klassifisere den i denne kategorien når det er gitt åpninger for det i regelverket. Klassifisering av eiendeler til virkelig verdi (FVO) gjelder for alle finansielle eiendeler som anskaffes med mindre noe annet blir bestemt på investeringstidspunktet. Derivater som ikke er utpekt som sikringsinstrumenter klassifiseres som holdt for handelsformål.

Gevinst eller tap fra endringer i virkelig verdi av eiendeler klassifisert som "finansielle eiendeler

til virkelig verdi over resultatet", inkludert utbytte, medtas i resultatregnskapet under "netto inntekter fra finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet" i den perioden de oppstår.

Verdipapirer tilgjengelig for salg

Verdipapirer tilgjengelig for salg er presentert under regnskapslinjen "verdipapirer – tilgjengelig for salg" i balansen, og verdiendring under regnskapslinjen "verdiendring verdipapirer tilgjengelig for salg" i utvidet resultat og eventuelle nedskrivninger under regnskapslinjen "avskrivninger og nedskrivninger" i ordinært resultat. Verdipapirer tilgjengelig for salg er ikke derivative finansielle eiendeler som man velger å plassere i denne kategorien eller som ikke er klassifisert i noen annen kategori. Verdipapirer som er klassifisert i denne kategorien, måles også til virkelig verdi, mens endringen i verdi fra inngående balanse føres mot utvidet resultat. Aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg i konsernet er ikke handlet aktivt i markedet.

Holdt til forfall investeringer

Holdt til forfall investeringer er presentert under regnskapslinjen "obligasjoner holdt til forfall" i balansen, gevinst/tap ved salg under regnskapslinjen "netto inntekter fra obligasjoner holde-til-forfall" i ordinært resultat og eventuelle nedskrivninger under regnskapslinjen "avskrivninger og nedskrivninger" i ordinært resultat. Holde til forfall investeringer er ikke derivative finansielle eiendeler notert i et aktivt marked, med faste eller forutsigbare betalinger og faste forfall som konsernets ledelse har en positiv intensjon om å holde til forfall. Disse sertifikater og obligasjoner måles til amortisert kost ved en effektiv rente-metode.

Verdifall på finansielle eiendeler

Eiendeler balanseført til amortisert kost

Konsernet vurderer ved hver balansedato om det finnes objektive bevis på at en finansiell eiendel, eller en gruppe

av finansielle eiendeler, har falt i verdi. Tap ved verdifall av en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler resultatføres bare dersom det er objektive bevis på verdifall som et resultat av én eller flere hendelser som har inntruffet etter førstegangs balanseføring (en "tapshendelse") og denne tapshendelsen (eller hendelsene) påvirker fremtidige estimerte kontantstrømmer på en måte som kan måles pålitelig.

For ervervede porteføljer og investeringer i obligasjoner som holdes til forfall måles størrelsen på tapet til differansen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av de forventede fremtidige kontantstrømmer diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rente. Eiendelens balanseførte verdi reduseres og tapsbeløpet resultatføres. Dersom verdifall senere reduseres, og reduksjonen objektivt kan knyttes til en hendelse inntråd etter at verdifallet ble innregnet, blir det tidligere resultatførte verdifallet reverseres i resultatregnskapet.

Eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg

Konsernet vurderer hver balansedag om det finnes objektive bevis for at en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi. For egenkapitalinstrumenter klassifisert som tilgjengelig for salg, vil en vesentlig eller en langvarig reduksjon i virkelig verdi på instrumentet under anskaffelseskost også være en indikasjon på at eiendelen er utsatt for verdifall. Konsernet vurderer et verdifall på 20 % som vesentlig og et verdifall som har vart mer enn 6 måneder som langvarig. Dersom det foreligger slike indikasjoner, og verdireduksjoner tidligere har vært ført over utvidet resultat, skal det kumulative tapet som er innregnet i utvidet resultat omklassifiseres til resultatregnskapet. Beløpet måles som differansen mellom anskaffelseskost og dagens virkelige verdi, med fradrag for tap ved verdifall som tidligere er resultatført. Tap ved verdifall innregnet i resultatregnskapet for en investering i et egenkapitalinstrument skal ikke reverseres over resultatregnskapet.

Derivater

Derivatene består av valuta- og renteinstrumenter, samt instrumenter forbundet med strukturerte produkter. Derivater føres til virkelig verdi over resultatet på dato hvor kjøp av derivatet er inngått. Etterfølgende endringer i virkelig verdi føres over resultatet.

Motregning av finansielle eiendeler og forpliktelser

En finansiell eiendel eller forpliktelse motregnes og presenteres netto i balansen når selskapet a) har en juridisk ubetinget motregningsrett og b) har til hensikt å gjøre den opp på nettogrunnlag eller og realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen under ett.

Immaterielle eiendeler

Goodwill

Goodwill er forskjellen mellom anskaffelseskost ved kjøp av virksomhet og virkelig verdi av konsernets andel av netto identifiserbare eiendeler i virksomheten på oppkjøpstidspunktet. Goodwill ved oppkjøp av datterselskaper er klassifisert som immateriell eiendel. Goodwill testes årlig for verdifall, og balanseføres til anskaffelseskost med fradrag av nedskrivninger. Nedskrivning på goodwill reverseres ikke. Gevinst eller tap ved salg av en virksomhet inkluderer balanseført beløp av goodwill vedrørende den solgte virksomheten. For senere nedskrivningstest blir goodwill allokert til de kontantgenererende enheter eller grupper av kontantgenererende enheter som forventes å få fordeler fra oppkjøpet hvor goodwill oppstod.

Utvikling

Utviklingskostnader som aktiveres inkluderer materialkostnader, direkte lønnskostnader og en andel av fellesutgiftene. Andre utviklingsutgifter blir innregnet i resultatregnskapet i den perioden de påløper. Aktiverte utviklingskostnader føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall.

Lisenser

Lisenser har begrenset utnyttbar levetid og balanseføres til anskaffelseskost med fradrag av akkumulerte avskrivninger. Lisenser avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid.

IT-programmer

Standard IT-programvarer som oppfyller kriteriene for balanseføring føres til anskaffelseskost (inkludert utgifter til å få programmene operative), og avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid. Egenutviklede programvarer følger i hovedsak de samme prinsippene som beskrevet for utvikling.

Utgifter til vedlikehold av programvare kostnadsføres etter hvert som de påløper. Utgifter direkte forbundet med utvikling av identifiserbar og unik programvare som eies av konsernet, blir balanseført som en immateriell eiendel når følgende kriterier er oppfylt:

- det er teknisk mulig å ferdigstille programvaren slik at den vil være tilgjengelig for bruk
- ledelsen har til hensikt å ferdigstille programvaren og bruke eller selge den
- det kan påvises hvordan programvaren vil generere sannsynlige fremtidige økonomiske fordeler
- tilstrekkelige tekniske, finansielle eller andre ressurser er tilgjengelig for å ferdigstille og ta i bruk eller selge programvaren
- utgiftene kan måles pålitelig

Direkte utgifter omfatter personalkostnader for programutviklingspersonell og en andel av direkte tilhørende faste kostnader. Andre utviklingsutgifter som ikke oppfyller disse kriteriene blir kostnadsført etter hvert som de påløper. Utviklingsutgifter som er kostnadsført kan ikke balanseføres som en eiendel i senere perioder. Balanseført egenutviklet programvare avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid.

Øvrige immaterielle eiendeler

I forbindelse med oppkjøp av virksomheter gjennomføres det merverdianalyser, og immaterielle eiendeler som identifiseres balanseføres i konsernet. Konsernet har identifisert merverdier knyttet til merkevare, kundeforhold og teknologi software. Merverdiene er beregnet basert på historiske data som er fremskrevet, og justert for usikkerhet og deretter neddiskontert. Kundeforhold og teknologi software avskrives lineært over forventet levetid.

Etterfølgende utgifter

Senere utgifter vedrørende balanseførte immaterielle eiendeler balanseføres bare når de øker de fremtidige økonomiske fordeler relatert til denne eiendelen. Alle andre utgifter kostnadsføres i den perioden de påløper.

Avskrivninger

Avskrivninger beregnes og resultatføres lineært over estimert utnyttbar levetid for de immaterielle eiendelene, med mindre slik levetid er ubegrenset. Immaterielle eiendeler blir avskrevet fra tidspunktet de er tilgjengelige for bruk.

Immaterielle eiendeler utenom goodwill og tidsubegrensede immaterielle eiendeler, har estimert levetid på mellom 2 og 10 år.

Immaterielle eiendeler utenom goodwill og tidsubegrensede immaterielle eiendeler, er gjenstand for en nedskrivningstest i samsvar med IAS 36 når omstendighetene indikerer det.

Varige driftsmidler

Konsernets varige driftsmidler består av maskiner, inventar, transportmidler og bygninger som benyttes av konsernet til egen virksomhet.

Egen benyttet eiendom revalueres til virkelig verdi hvert 3 eller 5 år. Verdivurderingen baserer seg på en intern verdivurderingsmodell beskrevet under investeringseiendommer. Øvrige varige driftsmidler regnskapsføres til anskaffelseskost, med fradrag for avskrivninger. Anskaffelseskost inkluderer kostnader direkte knyttet til anskaffelsen av driftsmidlet.

Etterfølgende utgifter legges til driftsmidlenes balanseførte verdi eller balanseføres separat når det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler tilknyttet utgiften vil tilflyte konsernet, og utgiften kan måles pålitelig. Balanseført beløp knyttet til utskiftede deler resultatføres. Øvrige reparasjons- og vedlikeholdskostnader føres over resultatet i den perioden utgiftene pådras.

En økning i balanseført verdi som følge av verdiregulering av bygninger føres over utvidet resultat og som verdireguleringsreserve på eiendommen. Verdireguleringen føres over utvidet resultat og verdireguleringen reduseres med ufordelte overskuddsmidler tildelt kunder i kollektivporteføljen. En nedregulering av tidligere balanseført verdiøkning på samme driftsmiddel føres tilsvarende.

Driftsmidler avskrives etter den lineære metode, slik at anleggsmidlenes anskaffelseskost, eller verdiregulerte verdi avskrives til restverdi over forventet utnyttbar levetid, som er:

Bygninger 50 år. Maskiner, inventar og transportmidler 3-10 år

Varige driftsmidler som avskrives vurderes for verdifall når det foreligger indikatorer på at fremtidig inntjening ikke kan forsvare eiendelens balanseførte beløp. Forskjellen mellom balanseført verdi og gjenvinnbart beløp resultatføres som nedskrivning. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi fratrukket salgsutgifter og bruksverdi. Ved hver rapporteringsdato vurderes mulighetene for reversering av tidligere nedskrivninger på ikke-finansielle eiendeler.

Investerings eiendommer

Eiendommer som leies ut til leietakere utenfor konsernet er klassifisert som investeringseiendommer. Investerings eiendommer vurderes til virkelig verdi. Endringer i verdi føres over resultatregnskapet under regnskapslinjen "netto inntekter investeringseiendommer". Eiendommene vurderes individuelt basert på antatt fremtidig neddiskontert kontantstrøm. Avkastningskravet tar hensyn til rentenivået, den generelle risikoen i eiendomsmarkedet og risiko som er spesifikk for den enkelte eiendom. Beregningen av virkelig verdi oppdateres halvårlig. Leieinntekter, driftskostnader og effekten av verdiendringer knyttet til investeringseiendommer, presenteres særskilt i note 19 og 33.

Verdifall på ikke finansielle eiendeler

Immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid og goodwill avskrives ikke, men testes årlig for verdifall. Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler som avskrives vurderes for verdifall når det foreligger indikatorer på at fremtidig inntjening ikke kan forsvare eiendelens balanseførte beløp.

Forskjellen mellom balanseført verdi og gjenvinnbart beløp resultatføres som nedskrivning. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi fratrukket salgsutgifter og bruksverdi. Ved vurdering av verdifall grupperes anleggsmidlene på det laveste nivået der det er mulig å skille ut uavhengige inngående kontantstrømmer (kontantgenererende enheter). Ved hver rapporteringsdato vurderes mulighetene for reversering av tidligere nedskrivninger på ikke finansielle eiendeler (unntatt goodwill).

Klientmidler

Finansielle instrumenter og andre midler som oppbevares av konsernet, men som tilhører investorene (klientmidler), oppføres ikke i balansen. Dersom klientmidlene overstiger klientansvaret (klientgjelden) er det overskytende konsernets eiendel og oppføres i balansen under regnskapslinjen "andre eiendeler". Dersom klientmidlene ikke fullt ut dekker klientansvaret er underdekningen konsernets gjeld til klienten og oppføres som "andre forpliktelser" i balansen.

Kontanter og kontantekvivalenter

Kontanter og kontantekvivalenter inkluderer kontanter og bankinnskudd, andre kortsiktige, lett omsettelige investeringer med maksimum tre måneders opprinnelig løpetid og trekk på kassekreditt. Kassekreditt er presentert under linjen, "innskudd fra og gjeld til kunder og kredittinstitusjoner".

Betalbar og utsatt skatt

Skattekostnad består av betalbar skatt og utsatt skatt. Skatt blir resultatført, bortsett fra når den relaterer seg til poster som er ført mot utvidet resultat eller direkte mot egenkapitalen. Hvis det er tilfellet, blir skatten også ført mot utvidet resultat eller direkte mot egenkapitalen.

Betalbar skatt for perioden beregnes i samsvar med de skattemessige lover og regler som er vedtatt, eller i hovedsak vedtatt av skattemyndighetene på balansedagen.

Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden. Det beregnes utsatt skatt på alle midlertidige forskjeller mellom skattemessige og regnskapsmessige verdier på eiendeler og gjeld. Dersom utsatt skatt oppstår ved første gangs balanseføring av en gjeld eller eiendel i en transaksjon, som ikke er en virksomhetssammenslutning, og som på transaksjonstidspunktet verken påvirker regnskaps- eller skattemessig resultat, blir den ikke balanseført. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser og skattelover som er vedtatt eller i det alt vesentlige er vedtatt på balansedagen, og som antas å skulle benyttes når den utsatte skattefordelen realiseres eller når den utsatte skatten gjøres opp.

Utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at fremtidig skattepliktig inntekt vil foreligge der de skattereduserende midlertidige forskjellene kan utnyttes.

Ved vurdering av sannsynlighet vil historisk inntjening og forventede fremtidige marginer bli lagt til grunn.

Eventuelle gevinster eller tap ved realisasjon av aksjer eller andeler vil ikke være skattpliktig som følge av fritaksmetoden, med unntak av realisasjon av aksjer og andeler som knytter seg til kollektiv- og investeringsvalgsporføljer i livsforsikring. Det ble i 2012 innført et sjablongfradrag som skulle tilsvare disse inntektenes forholdsmessige andel av overskuddet som tilordnes livsforsikring, slik at lovendringen ikke skulle få effekt for denne delen av de aksjerelaterte inntektene.

Det er ikke beregnet utsatt skatt knyttet til verdiendring av eiendommer eid i egne selskaper unntatt for den andelen som er tilordnet kollektiv- og investeringsvalgsporføljen i livsforsikring. Realisasjon av eiendommene vil i praksis være salg av aksjer eller andeler. Eventuelle gevinster eller tap ved realisasjon av aksjer eller andeler vil ikke være skattpliktig som følge av fritaksmetoden med unntak av gevinster eller tap knyttet til kollektiv- og investeringsvalgsporføljer i livsforsikring. Det er konsernets oppfatning at regnskapet gir best informasjonsverdi når utsatt skatt ikke oppføres på slike verdiendringer som omfattes av fritaksmetoden.

Utsatt skattefordel og utsatt skatt skal motregnes dersom det er en juridisk håndhevbar rett til å motregne eiendeler ved betalbar skatt mot forpliktelser ved betalbar skatt, og utsatt skattefordel og utsatt skatt gjelder inntektsskatt som ilegges av samme skattemyndighet for enten skattepliktig foretak eller forskjellige skattepliktige foretak som har til hensikt å gjøre opp forpliktelser og eiendeler ved betalbar skatt netto.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

Konsernet har gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer klassifisert i en av følgende kategorier: finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdiendringer over resultatet eller andre finansielle forpliktelser balanseført til amortisert kost. Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer førstegangsinnregnes til opptakskost, som er virkelig verdi av det mottatte vederlaget etter fradrag av transaksjonsutgifter. Etter førstegangsinnregning måler konsernet flytende gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer til amortisert kost ved en effektiv rente-metode, mens konsernets gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer med faste renter måles til virkelig verdi over resultatet. Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer fraregnes på det tidspunkt rettighetene til de kontraktsmessige betingelsene er innfridd, kansellert eller utløpt.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer balanseført til amortisert kost

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer balanseført til amortisert kost inngår i regnskapslinjen "gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer" i balansen, og rentekostnader på gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer inngår i regnskapslinjen "rentekostnader" i ordinært resultat basert på effektiv rente-metode. Enhver forskjell mellom opptakskost og oppgjørsbeløpet ved forfall blir periodisert over løpetiden ved hjelp av lånets effektive rente.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer til virkelig verdi over resultatet

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer til virkelig verdi over resultatet inngår under regnskapslinjen "gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer" i balansen, og verdiendringer er presentert under "netto inntekter fra finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet" i ordinært resultat.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer klassifiseres i denne kategorien dersom klassifiseringen eliminerer eller i vesentlig grad reduserer måleinkonsistens som ellers ville ha oppstått ved måling av innlån og derivat eller ved regnskapsføring av tilhørende gevinster eller tap på ulikt grunnlag.

Virkelig verdi er basert på gjeldende salgskurs. Hvis markedet for verdipapiret ikke er aktivt (eller hvis det gjelder et verdipapir som ikke er børsnotert) bruker konsernet verdsettelsesteknikker for å fastsette den virkelige verdien. Disse omfatter nylig gjennomførte transaksjoner til markedsvilkår, henvisning til andre instrumenter som i vesentlig grad er like, og bruk av diskontert kontantstrømsanalyse og opsjonsmodeller. Teknikkene vektlegger markedsinformasjon i størst mulig grad og i minst mulig grad selskapsspesifikk informasjon.

Pensjoner

Konsernet har både innskuddsplaner og ytelsesplaner. Pensjonsordningene er finansiert gjennom innbetalinger til SpareBank 1 Forsikring AS.

En innskuddsplan er en pensjonsordning hvor konsernet betaler faste bidrag til forsikringsselskapet. Konsernet har ingen juridisk eller annen forpliktelse til å betale ytterligere tilskudd hvis forsikringsselskapet ikke har nok midler til å betale alle ansatte ytelser knyttet til opptjening i inneværende og tidligere perioder. Innskuddene regnskapsføres som lønnskostnad i takt med at de forfaller.

En ytelsesplan er en pensjonsordning som definerer en pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering. Konsernets kollektive ytelsesbaserte ordningen sikrer

medlemmene en pensjon på 70 % av sluttlønn (opp til 12G) frem til 77 år med etterfølgende avtrapping. Lønn utover 12 G er sikret gjennom en innskuddsbasert ordning. Den ytelsesbaserte ordningen ble lukket for nyansatte etter 1. mai 2005.

I tillegg kommer forpliktelser som følger av Avtalefestet Pensjon (AFP) og enkelte særskilte avtaler om førtidspensjoner og tilleggspensjoner. I den gamle AFP avsetningen ligger kun en avsetning for tidligere ansatte mellom 65 år og 67 år som i dag er AFP pensjonister. Den gamle AFP ordningen vil være helt utfaset i løpet av år 2015.

Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de definerte ytelsene på balansedatoen minus virkelig verdi av pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode.

Nåverdien av de definerte ytelsene bestemmes ved å diskontere estimerte fremtidige utbetalinger med en diskonteringsrente med utgangspunkt i renten på en obligasjon utstedt av et selskap med høy kredittverdighet, OMF renten (Obligasjoner med fortrinnsrett) da dette markedet anses dypt. OMF renten skal ha tilnærmet den samme løpetiden som den relaterte pensjonsforpliktelsen. Bruk av foretaksobligasjon som diskonteringsrente krever at det finnes foretaksobligasjoner med lang løpetid, høy kvalitet, i samme valuta, og at det er et dypt marked for slike obligasjoner. Markedsaktører har fremholdt at OMF markedet er tilstrekkelig dypt, og at prisingen i markedet er pålitelig. Analyser utført eksempelvis av aktører som Gabler Wassum, samt våre eierbankers egne analyser hensyntatt rentebytteavtaler underbygger at det finnes et dypt og likvid marked for foretaksobligasjoner med høy kredittverdighet, konsentrert til OMF. Det norske markedet for OMF har blitt mer velutviklet etter finanskrisen, og har høy kredittrating. Selskapene i SpareBank 1 Gruppen har derfor valgt å legge til grunn OMF renten som diskonteringsrente for beregning av pensjonsforpliktelsen. Gjenværende gjennomsnittelig opptjeningstid for medlemmene av ytelsesplanen i SpareBank 1 Gruppen konsern er beregnet til ca. 8 år.

SpareBank 1 Gruppen konsern benytter ny levetidstabell K2013 BE utarbeidet av aktuarfirmaet EIKOS. Denne tabellen er sterkere enn K2013, men svakere enn fra Finanstilsynet K2013 FT. Aktuarielle gevinster og tap (estimatavvik) som

skyldes ny informasjon eller endringer i de aktuarmessige forutsetningene blir regnskapsført i oppstillingen over utvidet resultat/egenkapitalen i den perioden de oppstår.

Endringer i pensjonsplanens ytelser resultatføres eller inntektsføres løpende i resultatregnskapet.

Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven) trådte i kraft 19. februar 2010. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelser etter den nye ordningen. Ny AFP-ordning utgjør et livsvarig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Den nye AFP ordningen legger opp til at bedriften skal betale en samlet premie med utgangspunkt i årslønn til arbeidstakeren. Premien beregnes med utgangspunkt i en fast prosent av årslønn mellom 1 og 7,1 ganger gjennomsnittlig grunnbeløp. Årspremiesatsen for 2013 utgjør 2 %. Det skal ikke betales premie for arbeidstakere etter det året de fyller 61 år. Opptjening i ny ordning beregnes på bakgrunn av arbeidstakerens livsinntekt, slik at alle tidligere arbeidsår innregnes i opptjeningsgrunnlaget. Ny ordning finansieres ved at Staten dekker 1/3 av pensjonsutgiftene og 2/3 dekkes av arbeidsgiver.

Ansvarlige lån og fondsobligasjoner

Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld. Tidsbegrenset ansvarlig lån kan telle med 50 % av kjernekapitalen i kapitaldekningen, mens evigvarende ansvarlige lån kan telle med inntil 100 % av kjernekapitalen. Ansvarlige lån klassifiseres som forpliktelse i balansen og måles til amortisert kost.

Forsikringsmessige avsetninger livsforsikring

Alle produktene i SpareBank 1 Forsikring AS er klassifisert som forsikringskontrakter.

Forsikringskontrakter skal vurderes etter IFRS 4. Standarden inneholder ikke spesifikke vurderingsregler utover enkelte mindre forhold. Det tillates anvendelse av regnskapsprinsipper som den enkelte regnskapspliktige har anvendt i tidligere årsregnskap under forutsetning av at de forsikringsmessige avsetningene vurdert etter norske regler er tilstrekkelige. For å dokumentere dette må selskapet gjennomføre en tilstrekkelighetstest. SpareBank 1 Forsikring AS gjennomfører årlig en slik test. Dette tilsier at tidligere anvendte prinsipper knyttet til forsikringsmessige avsetninger for livsforsikring kan anvendes. De forsikringsmessige avsetningene innenfor livsforsikring består av premiereserve, tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond, erstatningsavsetning, risikoutjevningfond og andre tekniske avsetninger. Avsetningene omfatter også premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond. **Viktige forutsetninger og endringer i forsikringstekniske forhold:**

Grunnlagsrenten følger regelverk fastsatt av Finanstilsynet. Fra og med 1. januar 2011 er grunnlagsrenten 2,5 % for nye kontrakter, mens grunnlagsrenten for ny opptjening for kollektive pensjonsavtaler er 2,5 % fra 1.januar 2012. For øvrig følger ny opptjening og opptjente rettigheter den maksimalt tillatte grunnlagsrente som var gjeldende på opptjeningstidspunktet.

Dødelighetsforutsetningene er i all hovedsak basert på fellesundersøkelser i Finans Norge, mens forutsetninger om uførhet i all hovedsak er basert på selskapets egne erfaringer. I dødelighetsforutsetningene for uføre er det tatt høyde for korrelasjonen mellom uførhet og dødelighet. Finanstilsynet har fastsatt at nytt dødelighetsgrunnlag for kollektiv pensjonsforsikring, K2013, skal gjelde fra 2014. I tråd med myndighetenes føringer er hele risiko- og renteoverskuddet avsatt til oppreservering i 2013. For kollektiv ytelsespensjon er kontraktene fullt oppreservert ved utgangen av 2013.

Reserveavsetningene og premiene er fastsatt ut fra prinsippet om at det skal være sikkerhetsmarginer i reservene og premiene. Sikkerhetsmarginene i premier og reserver er ikke kvantifisert, men vurdert ut i fra usikkerhet og langsiktighet til forpliktelsene.

Den ordinære premiereserven til selskapet er beregnet etter prospektive prinsipper på samme tariffgrunnlag som premietariffen. Det er avsatt IBNR- og RBNS-avsetninger etter statistiske metoder basert på SpareBank 1 Forsikring AS' egne erfaringer.

Kursreguleringsfondet

Avsetning til kursreguleringsfondet tilsvarer netto urealiserte merverdier på finansielle eiendeler, med unntak av investering i eiendom, vurdert til virkelig verdi og som inngår i kollektivporteføljen til SpareBank 1 Forsikring AS. Netto urealisert verdi fastsettes ved en samlet vurdering av porteføljen.

Risikoutjevningfondet

Fondet har som formål å absorbere svingninger i risikoresultatet over tid. Avsetningen er ikke fordelt på de enkelte forsikringskontrakter og klassifiseres som egenkapital.

Forsikringstekniske avsetninger skadeforsikring

Forsikringskontrakter skal vurderes etter IFRS 4. Standarden inneholder ikke spesifikke vurderingsregler utover for enkelte mindre forhold.

Finanstilsynet har utformet minstekrav for de ulike avsetningstypene, og det er foretatt avsetning til ikke-opptjent premie, erstatningsavsetning, sikkerhetsavsetning og reassuranseavsetning. Minstekravene innenfor premie- og erstatningsavsetningen er også oppfylt per bransje, og for sikkerhetsavsetningen per bransjegruppe.

I erstatningsavsetningen inngår forventede indirekte skadebehandlingkostnader (ULAE) som på et bestemt tidspunkt er inntruffet, men ikke oppgjort (IBNS- skader).

Naturskadeavsetning og garantiavsetningen anses ikke som en forsikringsteknisk avsetning etter IFRS 4. Disse avsetningene står under opptjent egenkapital.

Gjenforsikredes andel av forsikringstekniske avsetninger presenteres som en fordring i IFRS konsernregnskapet

Avsetninger

Konsernet regnskapsfører avsetninger for restruktureringer og rettslige krav når det eksisterer en juridisk eller selvpålagt forpliktelse som følge av tidligere hendelser, og det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen vil komme til oppgjør i form av overføring av økonomiske ressurser og forpliktelsen kan estimeres med tilstrekkelig grad av pålitelighet. Avsetning for restruktureringkostnader omfatter sluttvederlag til ansatte. Det avsettes ikke for fremtidige driftstap. Avsetninger vurderes ved hver balansedato og justeres for å reflektere oppdatert beste estimat.

I tilfeller hvor det foreligger flere forpliktelser av samme natur, fastsettes sannsynligheten for at forpliktelsene vil komme til oppgjør ved å vurdere forpliktelser av denne typen under ett. Det gjøres derfor en avsetning selv om sannsynligheten for oppgjør knyttet til det enkelte forholdet kan være lav.

Avsetninger måles til nåverdien av forventede utbetalinger for å innfri forpliktelsen. Det benyttes en estimert risikofri rente som diskonteringsrate før skatt som reflekterer nåværende markedssituasjon og risiko spesifikk for forpliktelsen.

Sluttvederlag

Sluttvederlag blir betalt når ansettelsesforhold avsluttes av konsernet før det normale tidspunktet for pensjonering eller når en ansatt frivillig aksepterer å slutte mot et slikt vederlag. Konsernet regnskapsfører sluttvederlag når det beviselig

er forpliktet til enten å avslutte arbeidsforholdet til dagens arbeidstakere i henhold til en formell, detaljert plan som konsernet ikke kan trekke tilbake, eller til å gi sluttvederlag som følge av et tilbud som er gitt for å oppfordre til frivillig avgang. Sluttvederlag som forfaller mer enn 12 måneder etter balansedagen diskonteres til nåverdi.

Leverandørgjeld og andre kortsiktige forpliktelser

Leverandørgjeld måles til virkelig verdi ved første gangs balanseføring. Ved senere måling vurderes leverandørgjelden til amortisert kost, fastsatt ved bruk av effektiv rentemetode.

Innskudd fra og gjeld til kunder og kredittinstitusjoner

Innskudd fra og gjeld til kunder og kredittinstitusjoner er vurdert i all hovedsak til amortisert kost.

Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost resultatføres løpende basert på en effektiv rente metode. For innskudd fra kunder og kredittinstitusjoner og gjeld til kredittinstitusjoner som føres til virkelig verdi kostnadsføres renteelementet som rentekostnad (nominell rente), mens øvrige verdiendringer klassifiseres som inntekter fra finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet. Alle gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres dermed over forventet løpetid.

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir ytt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorarer for rådgivning opptjenes i samsvar med inngått rådgivningsavtale, som oftest etter hvert som tjenesten ytes. Det samme gjelder for løpende forvaltningstjenester. Honorar og gebyr ved omsetning eller formidling av finansielle instrumenter, eiendom eller andre investeringsobjekter som ikke

genererer balanseposter i SpareBank 1 Gruppens regnskap, resultatføres når transaksjonen slutføres.

Inntekter inkassovirksomhet

Inkassosaker under utførelse vurderes i samsvar med prinsippet om løpende avregning. Denne metoden innebærer at inntektsføring skjer i den regnskapsperioden som inkassotjenesten ytes, i takt med fremdriften i inkassosaken. Vurderingen av opptjent inntekt på balansedagen er beregnet med utgangspunkt i en vurdering av inkassosakenes omløpshastighet, beregnet fullføringsgrad og faktiske salærinntekter siste 6 måneder.

Salærinntekter blir inntektsført ved innbetaling på inkassosakene. Endring i balanseført verdi av inkassosaker under utførelse ligger i resultatregnskapet under regnskapslinjen «andre inntekter». Balanseført verdi er regnskapsført som omløpsmidler på regnskapslinjen «andre eiendeler».

Inntekter fra utbytte

Utbytte resultatføres når rett til å motta betaling oppstår.

Hendelser etter balansedagen

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet regnskapet. Generalforsamlingen, representantskapet og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre dette.

Hendelser fram til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring, og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskapsestimater og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

Regnskapet er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift. Denne forutsetningen var etter styrets oppfatning til stede på det tidspunkt regnskapet ble godkjent for fremleggelse.

Aksjekapital og overkurs

Ordinære aksjer klassifiseres som egenkapital. Utgifter som knyttes direkte til utstedelse av nye aksjer eller opsjoner med fradrag av skatt, føres som reduksjon av mottatt vederlag i egenkapitalen.

Utbytte

Styrets forslag til utbytte fremgår av årsberetningen og av oppstilling over endring i egenkapital. Foreslått utbytte til morselskapets aksjonærer klassifiseres som egenkapital inntil det er endelig vedtatt av generalforsamlingen. Fra og med det tidspunktet utbytte er vedtatt, klassifiseres det som gjeld.

Konsernbidrag

Konsernbidrag til datterselskap føres som økning av investering i datterselskap gitt at overføringen øker verdien av morselskapets aksjer i datterselskapet. Foreslått ytt konsernbidrag klassifiseres som egenkapital inntil det er endelig vedtatt av generalforsamlingen. Fra og med det tidspunktet konsernbidrag er vedtatt, klassifiseres det som gjeld.

NOTE 3- KRITISKE ESTIMATER OG VURDERINGER VEDRØRENDE BRUK AV REGNSKAPSPRINSIPPER

Konsernet utarbeider estimater og gjør antakelser/forutsetninger knyttet til fremtiden. Estimater og skjønnsmessige vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og andre faktorer, inklusive forventninger om fremtidige hendelser som anses rimelig under nåværende omstendigheter. De regnskapsestimater som følger av dette vil per definisjon sjelden være fullt i samsvar med det endelige utfall. Estimater og antakelser/forutsetninger som representerer en betydelig risiko for vesentlige endringer i balanseført verdi på eiendeler og gjeld i løpet av neste regnskapsår, drøftes nedenfor.

Virkelig verdi på derivater og andre finansielle instrumenter

Virkelig verdi på finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked fastsettes ved å benytte verdsettelsesteknikker. Konsernet vurderer og velger metoder og forutsetninger som så langt som mulig er basert på markedsforholdene på hver balansedag. For mange finansielle eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg, og som ikke omsettes i et aktivt marked, har konsernet benyttet neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer som verdsettelsesmetode. Slike beregninger er beheftet med betydelig skjønn, og i vurderingen av hvorvidt virkelig verdi er lavere enn kostpris vurderer konsernet blant annet fremtidsutsikter i den aktuelle bransjen, selskapets finansielle posisjon, og teknologisk utvikling.

Investerings eiendommer

Forsikringsselskapene i SpareBank 1 har store eiendoms plasseringer. Eiendommene er eiet i heleide aksjeselskaper som eier hver enkelt eiendom. Eiendommene verdivurderes individuelt ved bruk av selskapets interne verdsettelsesmodell ved å diskontere antatt framtidig kontantstrøm for den enkelte eiendom. Avkastningskravet som benyttes i diskonteringen tar hensyn til rentenivået, den generelle risikoen i eiendomsmarkedet og risiko som er spesifikk for den enkelte eiendom.

Parallelt med intern verdivurdering blir det for kontrollformål utført ekstern verdivurdering for utvalgte eiendommer i porteføljen. Utvalget er trukket tilfeldig av forhåndsdefinert antall eiendommer. Utvalget for ekstern vurdering rulleres over en periode på 3 år.

Eiendomsporteføljen vurderes til virkelig verdi på balansedagen. Virkelig verdi er det beløp den enkelte

eiendom kan omsettes for i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, frivillige parter. I forbindelse med verdivurdering av eiendommene er effekten av latent skatt beregnet utenom verdivurderingsmodellen. Den latente skatten medfører ofte en rabatt i forhold til eiendomsverdien ved omsetning av slike selskap som eier eiendommer. Latent skatt er beregnet med 7 % av differansen mellom virkelig verdi og skattemessig verdi, redusert med bokført utsatt skatt i selskapsregnskapene for eiendommene. Nettoeffekten er behandlet som nedskrivning av verdien av i eiendomsselskapene. Det vises for øvrig til note 33 Investeringseiendommer.

Sensitivitet knyttet til eiendommer

Eiendomsverdiene er spesielt sensitive til endringer i avkastningskravet. Holdes alt annet likt, vil en økning/reduksjon i avkastningskravet på 0,25 prosentpoeng redusere/øke verdiene med ca 175 mill. kroner, eller ca 3,6 %. Etter utløpet av eksisterende leieforhold skal lokalene reutleies til gjeldende markedsvilkår. Dersom netto leieinntekt reduseres/økes med 1 % ved reutleie, reduseres/økes markedsverdien med ca 0,9 %. Dette tilsvarer en verdiendring på ca. 42 mill. kroner. En økt/reduert forventet arealledighet på 1 %, vil redusere/øke verdiene med 1,2 %, eller ca 56 mill. kroner.

Pensjoner

Nåverdien av pensjonsforpliktelsene avhenger av flere ulike faktorer som er bestemt av en rekke aktuariemessige forutsetninger. Forutsetningene som benyttes ved beregning av netto pensjonskostnad (inntekt) inkluderer diskonteringsrenten. Endringer i disse forutsetningene vil påvirke balanseført verdi av pensjonsforpliktelsene.

Konsernet bestemmer egnet diskonteringsrente ved utgangen av hvert år. Dette er renten som skal brukes til å beregne nåverdien av fremtidige estimerte utgående kontantstrømmer som kreves for å gjøre opp pensjonsforpliktelsene. Ved fastsettelse av egnet diskonteringsrente har man fra 31.12.2012 gått over til å benytte OMF renten (Obligasjoner med fortrinnsrett), da dette markedet anses for å være dypt nok.

En del andre pensjonsforutsetninger er delvis basert på markedsbetingelser. Tilleggsinformasjon er gitt i note 23.

Eventuelle endringer knyttet til forventet lønnsvekst og diskonteringsrente med videre kan gi betydelig effekt på de innregnede pensjonsforpliktelser for egne ansatte.

Vedlagt følger en tabell for sensitivitet på Sparebank 1 Gruppen konsern sin pensjonsforpliktelse:

Påvirkning på total pensjonsforpliktelse

	Endring	Økning i forutsetning	Reduksjon i forutsetningen
Diskonteringsrenten	0,50%	-6,51%	7,28%
Lønnsvekst	0,50%	2,93%	-2,76%
Pensjonsvekst	0,25%	2,59%	-2,49%
Forventet levetid	1 år	3,16%	-3,33%

Sensitivitetsanalysen over er basert på endring i en av forutsetningene, gitt at alle andre forutsetninger holdes konstante. I praksis vil dette neppe skje, og endringer i noen av forutsetningene kan samvariere.

Sensitivitetsberegningen er utført ved bruk av samme metode som aktuarberegningen for beregning av pensjonsforpliktelsen i balansen.

Vektet gjennomsnittlig durasjon på pensjonsforpliktelsen er for SpareBank 1 Gruppen konsern på 15,6.

Forventet forfallsprofil på pensjonsforpliktelsene til konsernet som er forventet utbetalingstidspunkt følger følgende forfallsprofil:

NOK 1000	Under 1 år	1-2 år	2-5 år	Mer enn 5 år	Sum
Forventet utbetaling av pensjonsforpliktelsen	3 053	147	20 788	1 024 859	1 048 847

En del andre pensjonsforutsetninger er delvis basert på markedsbetingelser. Tilleggsinformasjon er gitt i note 23.

Estimert verdifall for goodwill

Konsernet gjennomfører årlig tester for å vurdere verdifall på goodwill, jfr. note 35. Gjenvinnbart beløp på kontantgenererende enheter blir fastsatt ved beregning av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer. Beregningene krever at det brukes estimer, og at de er konsistente med markedsverdsettelsen av konsernet.

Estimer knyttet til forsikringsmessige avsetninger innen livsforsikring

Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring er basert på forventninger om levetid, dødelighet, uførhet, renter med videre. Endringer i slike forutsetninger vil påvirke størrelsen

på forsikringsmessige avsetninger. Premiereserven er beregnet som kontantverdien av selskapets forpliktelser med fradrag for kontantverdien av framtidige premier. Grunnlagsrenten som benyttes ved beregning er den grunnlagsrenten som gjelder for den enkelte forsikring, og beregningen gjøres i tråd med forskriften om premier og forsikringsfond i livsforsikring. Maksimal tillatt grunnlagsrente vurderes av myndighetene etter renten på langsiktige statsobligasjoner. Eventuelle endringer i grunnlagsrenten vil påvirke størrelsen på forpliktelsene.

Dødelighetsforutsetningene er i all hovedsak basert på fellesundersøkelser i FNO, mens forutsetninger om uførhet i all hovedsak er basert på selskapets egne erfaringer.

For alle produkter er det erstatningsavsetninger som inkluderer både meldte (RBNS) og ikke meldte skader (IBNR). IBNR- og RBNS- avsetninger er beregnet etter statistiske metoder som er basert på selskapets egne erfaringer.

Estimater knyttet til forsikringsmessige avsetninger innen skadeforsikring

Bruk av estimater ved beregning av forsikringstekniske avsetninger innen skadeforsikring gjelder i hovedsak erstatningsavsetninger. Forsikringsprodukter deles i hovedsak i to hovedgrupper; korthalet forretning og langhalet forretning. Inndelingen er basert på hvor lang tid det går fra et tap eller skade inntreffer til tapet eller skaden er meldt og deretter utbetalt og oppgjort. Langhalet forretning knytter seg primært til personskader

Ved skadereservering i SpareBank 1 Skadeforsikring konsern er utgangspunktet individuell skadereservering av de meldte skadene. I tillegg til at skadene følges opp i takt med den løpende skadebehandlingen skal i prinsippet alle åpne skader

ha en spesiell vurdering minst én gang i året. Avsetninger til IBNR (inntrufne skader som ennå ikke er meldt selskapet) og eventuelle ekstraavsetninger, skjer for langhalet forretning ved hjelp av modeller. For personskade motorvogn, ulykke, yrkesskade og trygghet benyttes regresjonsmodeller som basis. Det gjøres også en vurdering av forhold som endringer i bestand og lignende. Ved korthalet forretning settes IBNR på bakgrunn av vurderinger av det erfaringsbaserte etterslepet som risikogruppen har hatt gjennom de siste årene, samt forhold som endringer i bestand, skadefrekvens, storskadeinnslag og lignende. Det foretas også måling i etterkant, for å vurdere estimatene for erstatningsavsetning opp mot utvikling i de forskjellige elementene som inngår i beregningene; betalte erstatninger, individuelt avsatte skadereserver for meldte skader, og IBNR.

Avsetning for tap på reassurandører i konkurs er nåverdieregnet. Parametrene i beregningsgrunnlaget er framtidig forventet dividende, utbetalingsmønster for kravet og inflasjon.

Sensitivitetsanalyse aktivasiden i livselskapet

Aktivasiden til SpareBank 1 Livsforsikring AS er stresstestet for å vise hvor mye eiers resultat påvirkes dersom følgende scenarioer skulle inntreffe: Nedgang i aksjemarkedet på 20 %, renteoppgang på 1,5 % og nedgang i eiendomsmarkedet på 12 %. Disse stressfaktorene samsvarer med stressfaktorene i Stresstest II for tilsvarende risikoer. Stresstestscenariene er beregnet per 31. desember 2013.

Scenario	Verdifall	Mill. kroner
Fall i aksjemarkedene	-20%	492
Stigende rentenivå	1,50%	254
Fall i eiendomsverdi	-12%	451

NOTE 4 - SEGMENTINFORMASJON

NOK 1 000	Livsforsikringsvirksomhet		Skadeforsikringsvirksomhet		Fondsforvaltning		Meglervirksomhet		Inkasso og factoringvirksomhet		Øvrig virksomhet		Konsernposteringer		Sum	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Sum inntekter ¹⁾	7 262 158	5 800 818	4 908 561	5 239 729	284 776	250 755	-	150 573	265 654	229 361	984 594	1 033 602	-1 043 273	-1 105 519	12 662 469	11 599 319
Segmentresultat	572 334	470 947	1 243 542	618 876	51 496	-20 386	-	-168 506	-28 383	25 152	791 264	912 435	-971 223	-1 051 883	1 659 030	786 634
Resultat etter skatt	481 069	182 884	883 184	476 130	37 446	-18 529	-	-124 372	-19 400	18 378	177 177	694 696	-462 717	-785 811	1 096 759	443 374
Ikke-kontrollerende interesses andel av resultat	-	-	-	-	-	-	-	-3 043	-	-	-	-	-	-	-	-3 043
Eiendeler per segment	33 235 137	29 058 761	14 814 168	14 827 999	271 684	195 175	-	585 570	1 187 593	1 435 421	7 348 455	7 592 859	-6 297 022	-7 345 000	50 560 017	46 350 785
Forpliktelser per segment	30 219 355	26 382 504	10 278 053	11 184 607	102 995	72 667	-	419 147	903 830	1 010 200	3 968 470	3 728 523	-712 516	-1 750 534	44 760 187	41 047 114

¹⁾ Kostnader relatert direkte til inntekten er inkludert.

Virksomhetsområdene til konsernet er fordelt etter livsforsikringsvirksomhet, skadeforsikringsvirksomhet, fondsforvaltning, meglervirksomhet, inkasso- og factoringvirksomhet og øvrig virksomhet. Konsernet har ingen sekundærsegmentrapportering. Dette er konsistent med den interne rapporteringen. Driftssegmenter i noten rapporteres annerledes enn i styrets årsberetning. I styrets årsberetning rapporteres segmentene på samme måte som ved intern rapportering til styret. Dette skyldes at det er enkelte enheter som ikke omarbeider sine tall til IFRS før de rapporteres internt. I segmentnoten rapporteres disse segmentene slik de regnskapsføres etter IFRS.

NOTE 5 – KAPITALDEKNING

SpareBank 1 Gruppen konsern har de samme kapitaldekningsregler som forsikringsselskaper, og andre finansinstitusjoner. Kravet er 8 % ansvarlig kapital i forhold til en risikovektet balanse.

Morselskapet			Konsernet		
2013	2012	NOK 1 000	Vekt	2013	2012
RISIKOVEKTEDE EIENDELER					
-	-	- Staten, sentralbanker, etc	0%	-	-
-	-	- Verdipapirer	10%	484 155	400 659
104 961	69 306	Finansinstitusjoner	20%	2 546 568	2 447 107
-	-	- Sikrede lån, etc	50%	391 863	391 791
6 797 541	6 604 060	Anleggsmidler	100%	14 789 192	15 252 984
-	-	- Andre eiendeler	150%	31 558	32 454
111 398	163 882	Goodwill og andre immaterielle eiendeler		1 087 694	-
-	-	- Eiendeler knyttet til investeringsvalg		2 098 776	1 641 452
7 013 900	6 837 248	Sum risikovektede eiendeler		21 429 805	20 166 447
-	-163 882	Fratrukket goodwill og andre immaterielle eiendeler		-	-
164 985	174 062	Poster utenom balansen		1 268	26 653
-	-	- Nettoberegningsgrunnlag for institusjoner som rapporter etter Basel II		1 913 038	2 806 475
-	-	- Urealiserte gevinster på finansielle investeringer		-900 981	-406 846
-49 478	-45 863	Fradrag for ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner		-	-
7 129 407	6 801 565	Sum balanseførte eiendeler og poster utenom balansen og vektet balanse		22 443 130	22 592 729
7 318 430	7 570 985	<i>Sum balanseførte eiendeler</i>		50 560 017	46 303 462
3 366 608	3 173 053	Egenkapital		5 330 919	4 763 455
-	-	- Fondsobligasjoner		200 000	200 000
-24 739	-22 932	- 50% fradrag for ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner		-	-
-	-	- Minstekrav reassuransedekning		-54 489	-39 591
-170 347	-687 488	- Fradrag for foreslått utbytte		-170 347	-687 488
-	-	- Fradrag urealiserte gevinster investeringseiendommer/varige driftsmidler		-67 157	-125 168
-	-	- Urealisert kursendring tilordnet selskapsporteføljen		-24 584	-22 865
-111 398	-163 882	- Fradrag utsatt skattefordel		-	-
-	-	- Immaterielle eiendeler og goodwill		-1 087 694	-1 136 598
3 060 124	2 298 751	Sum kjernekapital		4 126 647	2 951 745
283 000	283 000	Evigvarende ansvarlig lån		283 000	283 000
-	-	- 45% av ureal. verdi eiendommer		30 221	56 326
-24 739	-22 932	- 50% fradrag for ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner		-	-
258 261	260 068	Sum tilleggskapital		313 221	339 326
3 318 385	2 558 819	Netto ansvarlig kapital		4 439 868	3 291 071
46,5 %	37,6 %	Kapitaldekning		19,8 %	14,6 %
2 748 032	2 014 694	Overskudd av ansvarlig kapital		2 644 418	1 483 653

NOTE 6 - FINANSIELL RISIKOSTYRING

Rapportering av finansielle risikoforhold

Noten gir en beskrivelse av arbeidet med risikostyring i SpareBank 1 Gruppen konsern. I denne noten redegjøres det for:

- Overordnede mål
- Organisering av risikostyringsfunksjonen, og etablerte policydokumenter
- SpareBank1 Gruppen konserns materielle risikoeksponeringer
- Oppfølging og styring av risikofaktorer
- Regulatoriske endringer innen finansiell risikostyring og kapitaldekning

Overordnede mål

Risikostyringen i SpareBank 1 Gruppen konsern skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og sikre oppfyllelse av lovmessige kapitalkrav. Risikostyringen skal sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- En moderat risikoprofil
- En sterk risikokultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- Tilstrebe en optimal kapitalallokering innenfor vedtatt forretningsstrategi
- Utnyttelse av synergi- og diversifiseringseffekter
- Et tilstrekkelig nivå på kjernekapital ut fra valgt risikoprofil
- Til enhver tid å oppfylle myndighetspålagte kapital og solvenskrav

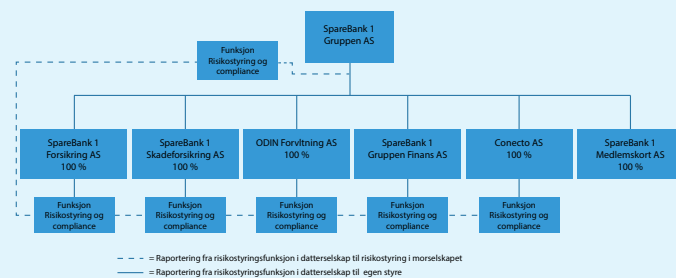
Organisering av risikostyringsfunksjonen

SpareBank 1 Gruppen konsern praktiserer en konsernstyrt styringsmodell for risikostyring og compliance. Forholdet og ansvarsdeling mellom mor-, og datterselskap er regulert i gjeldende policydokumenter for risikostyring godkjent av konsernets styre.

Risikostyringsansvarlige i datterselskap rapporterer hvert kvartal risikoprofil, og kapital situasjon til risikostyringsavdelingen i SpareBank 1 Gruppen AS. Rapporteringen danner grunnlag for informasjon som inngår i den kvartalsvise ICAAP rapporteringen til konsernets styre. Tilsvarende gjennomføres det compliance rapportering hvert kvartal med rapportering til konsernets styre.

Risikostyringsfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS rapporterer til styret i morselskapet, mens risikostyringsfunksjon i datterselskapene rapporterer til eget styre og ledelse, parallelt med at de rapporterer til risikostyringsfunksjonen i morselskapet. I figuren nedenfor vises de overordnede rapporteringslinjer for risikostyringsfunksjonen mellom mor-, og datterselskap.

Styret i SpareBank 1 Gruppen AS er ansvarlig for den samlede utforming av konsernets risikostyring. Ansvaret for den samlede risikostyringen i konsernet er organisatorisk lagt til Alliansedirektør for risikostyring og compliance. Stillingen er direkte underlagt administrerende direktør i Alliansesamarbeidet. Risikostyringsfunksjonen i morselskapet har det operative ansvaret for utforming av konsernets risikostyring. Risikostyringsfunksjonen er ansvarlig for å sikre konsistent og helhetlig risikostyring på tvers av konsernets virksomheter.

Kontrollkomiteen

Komiteen skal føre tilsyn med at SpareBank 1 Gruppen konsern virker på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lover og forskrifter, vedtekter, retningslinjer fastsatt av representantskap og generalforsamling, samt pålegg fra Finanstilsynet.

Revisjons- og risikoutvalget

Revisjons- og risikoutvalget har som formål å fungere som et forberedende organ for konsernstyret i saker som vedrører overvåking av finansiell informasjon og konsernets internkontroll og risikohåndtering.

Policybestemmelser

Styregodkjente policydokumenter på konsernnivå danner et grunnlag for datterselskapenes utforming og rammer for risikostyring. Det er i dag etablert policybestemmelser på konsernnivå på følgende områder:

- Policy risikostyring og internkontroll
- Policy for internkontroll
- Policy for compliance
- Policy for kapitalstyring
- Policy for ICAAP
- Policy for risikostyrt lønnsomhet
- Beredskapsplan for kapitaldekning, og likviditetsstyring

På datterselskapsnivå er det etablert tilsvarende policyer som støtter opp under konsernets policy og retningslinjer. Policydokumentene er gjenstand for årlig revidering, og ble senest godkjent av styret i SpareBank 1 Gruppen AS i desember 2013.

SpareBank1 Gruppen konserns materielle risikoeksponeringer
SpareBank 1 Gruppen konsern er et forsikringsdominert finanskonsern. Finansiell risiko oppstår som følge av usikkerhet knyttet til måloppnåelsen i ordinær drift av konsernets selskaper. Konsernets største eksponeringer er naturlig nok knyttet til livsforsikrings- og skadeforsikringsvirksomheten. Risiko knyttet til forsikringsvirksomhetene oppstår som følge av usikkerhet knyttet til hyppighet og størrelse på utbetalinger sett i forhold til selskapenes inntekter. Forsikringspremien investeres for å gi avkastning, og skaper dermed i tillegg en finansiell eksponering mot markedsrisiko. Samtidig vil hendelser knyttet til operasjonelle og strategiske risikoer, med mulige negative konsekvenser for konsernets omdømme potensielt være risikoer iboende i konsernets virksomhet.

Nedenfor beskrives de risikoeksponeringer som SpareBank 1 Gruppen konsern anser som materielle, og som er omfattet av konsernets risikostyring.

Markedsrisiko

Risiko for verdiendringer i markedspriser, eller volatiliteten i markedspriser, som avviker fra forventede verdier. Vi deler markedsrisikoen opp i følgende kategorier:

- Risiko knyttet til garantert avkastning (liv)
- Renterisiko
- Aksjerisiko
- Spreadrisiko
- Eiendomsrisiko
- Valutarisiko

Eierrisiko

Eierrisiko er definert ved risikoen som oppstår som følge av å være eier i et selskap, for eksempel knyttet til den risiko som produktselskapene påtar seg i sin drift, og risikoen for at det må tilføres ny egenkapital i ett eller flere av disse selskapene.

Motparts-/kredittrisiko

Risikoen for at selskapets låntakere, mellomledd og reassurandører ikke klarer å innfri sine forpliktelser. Motpartsrisiko omfatter misligholds-, og oppgjørsmotpartsrisiko. Risikoen kan oppstå hos utstedere av verdipapirer/obligasjoner, øvrige utlån, motparter i reassuranse-, og derivatkontrakter, bankinnskudd, og forfalte men ikke betalte premier.

En relatert, men annen type risiko klassifisert som markedsrisiko er spreadrisiko. Denne risikoen refererer til risikoen for tap som følge av bevegelser i markedspriser eller spread på kredittrisiko.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko defineres som risikoen for økte tap som følge av ikke tilstrekkelig diversifiserte porteføljer og/eller forpliktelser. Konsentrasjonsrisiko kan oppstå som følge av investeringer i et geografisk område, industri og bransje, eller individuelle investeringer. Samtidig kan konsentrasjonsrisiko oppstå i produkter knyttet til tegnet forretning i geografiske områder, kontraktstype, produkt, eller konsentrasjon av den underliggende risikoen.

Forsikringsrisiko

SpareBank 1 Forsikring AS, og SpareBank 1 Skadeforsikring AS er eksponert mot forsikringsrisiko. Risikoen oppstår som følge av en endring i verdier grunnet et avvik mellom de faktiske og de forventede forsikringskrav og utbetalinger på forsikringskontraktene (inkludert kostnader).

Forsikringsrisiko inndeles i skade-, helse-, og livsforsikringsrisiko. Innen hver kategori skilles det mellom reserve-, og premierisiko. Reserverisiko reflekterer kontrakter som er opphørt (men hvor forpliktelsen ikke nødvendigvis er opphørt), og premierisiko knytter seg til kontrakter som ikke er opphørt.

Reserveringsrisiko

Reserveringsrisiko omfatter krav som har oppstått, og inkluderer Reported But Not Settled (RBNS), Reported But Not Enough Settled (RBNES), Incurred But Not Reported (IBNR) og Incurred But Not Enough Reported (IBNER), og oppstår som følge av at utbetalingene er høyere enn forventet, tidspunktene for utbetaling avviker fra forventet, og frekvensen av utbetalinger er høyere enn forventet.

Premierisiko

Premierisiko relaterer seg kun til fremtidige utbetalinger, og oppstår som følge av at fremtidig krav forventes å bli høyere enn forventet, tidspunktene for utbetaling avviker fra forventet, og frekvensen av utbetalinger er høyere enn forventet.

Forsikringsrisiko inkluderer risiko knyttet til krav og utbetalinger, og kostnadsrisiko knyttet til administrasjon av forpliktelsene.

Operasjonell risiko

Risiko for verdiendringer som følge av faktiske tap, inntruffet som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser. Operasjonell risiko er også knyttet til øvrige risikokategorier hvor hendelser som medfører operasjonelle tap kan være oppstått som følge av andre hendelser som resulterer i operasjonelle tap.

Likviditetsrisiko

Risikoen kan oppstå som følge av manglende mulighet til å omsette investeringer raskt nok for forhindre eller minimere tap. Videre kan risikoen også oppstå grunnet manglende likviditet i eiendeler som holdes for å møte fremtidige utbetalinger (trading), og at det holdes kapital på for lave verdier til å foreta utbetalinger (finansiering).

Forretningsrisiko

Risiko for tap som følge av uventede endringer i juridiske rammebetingelser, endringer i eksterne politiske, økonomiske og sosiale forhold.

Strategisk risiko

Risiko for tap som følge av manglende evne til å implementere forretningsplaner, feilvalgte strategiske beslutninger, manglende allokering av ressurser, eller tilpasninger av forretningen til endringer i markedet. Strategisk risiko ligger i hovedsak i morselskapet, men må adresseres på datterselskapsnivå.

Omdømmerisiko

Omdømmerisiko er en form for forretningsrisiko. Risikoen for tap oppstår som følge av vedvarende negativ publisitet omkring virksomhetens forretningspraksis, uavhengig av hvorvidt den negative publisiteten er korrekt eller ikke, og som da kan medføre manglende tillit til virksomhetens integritet. Tap av omdømme kan medføre svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, det vil si hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter.

Juridisk risiko

Risiko for tap som følge av at rettstvister og domsavsigelser som går mot etablert forretningspraksis, eller utformede kontrakter som ikke kan gjøres gjeldende slik at dette medfører tap og økte kostnader for konsernets aktiviteter.

Compliance risiko

Risiko for tap knyttet til juridiske eller regulatoriske sanksjoner, eller tap av omdømme, som et resultat av at konsernet ikke opererer i samsvar med lover, reguleringer, regler, og interne retningslinjer.

Strategi knyttet til bruken av finansielle instrumenter

Konsernet benytter finansielle instrumenter aktivt for å ta posisjoner og for å redusere risiko. Bruken av finansielle instrumenter er begrenset til instrumenter hvis risiko og markedsverdi lar seg måle og overvåke innenfor konsernets systemer for risikostyring og lønnsomhetsmåling. Derivater som ikke omsettes i et aktivt marked benyttes bare for

sikringsformål, eller dersom det ønskes fysisk oppgjør i underliggende eiendel/forpliktelse.

Kapitalstyring

Styret i SpareBank 1 Gruppen AS har vedtatt en felles policy for risikostyring i konsernet, som er gjenstand for årlig revidering. Det er utarbeidet strategi, policy og rammer knyttet til de enkelte risikofaktorene i den enkelte juridiske enhet. Det foretas i tillegg strategiske beslutninger knyttet til aktivaallokering i det enkelte selskap. Se også note 5 om kapitaldekning.

Risikojustert kapital

SpareBank 1 Gruppen AS beregner kapitalbehov basert på de ulike risikokategoriene. Risikojustert kapitalbehov beregnes for hvert datterselskap og for konsernet totalt. Statistiske metoder og faglige vurderinger, samt noe skjønn, er lagt til grunn i beregningene. Det er lite sannsynlig at alle tapshendelser inntreffer samtidig, og det oppstår derfor diversifiseringseffekter når alle risikokategoriene vurderes samlet. Risikokapital skal dekke de uventede tapene og skal for alle risikokategorier tilsvare 99,5 % av mulige tap med en tidshorison på et år. Konsernet beregner også risikojustert lønnsomhet per selskap, og per produktgruppe i forsikringsvirksomheten.

Kapitalbehov

SpareBank 1 Gruppen konsern må ha tilstrekkelig kapital for å dekke uventede tap. Konsernet er underlagt regelverk for minstekrav til kapitaldekning og soliditet. Kapitalkravsforskriften stiller i tillegg krav til at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til både risikoprofil og kvalitet på risikostyrings- og kontrollsystemer. Policy for kapitalstyring skal sikre at SpareBank 1 Gruppen konsern har et egenkapitalnivå som er optimalt i forhold til definert risikotoleranse, risikoprofil og omfang av virksomheten.

SpareBank 1 Gruppen konsern benytter risikojustert avkastning som ett av flere økonomiske styringsparametere. Hvert kvartal blir risikojustert avkastning rapportert for konsernet samlet og per datterselskap. Bruk av risikojustert avkastning vil bli tillagt enda større vekt i kommende perioder

Oppfølging og styring av risikofaktorer

Markedsrisiko

Den konsoliderte markedsrisikoen i konsernet måles og rapporteres kvartalsvis til styret i SpareBank 1 Gruppen AS. Beregningen er basert på en Value at Risk (VaR)-modell. En tilsvarende modell benyttes i oppfølgingen av hvert datterselskap, og hvert selskap i konsernet styrer og følger i tillegg opp egen risikoeksponering i henhold til egne

modeller og rutiner. I rutinene beskrives modell (VaR-modell) og definisjoner for beregning av den overordnede risiko i konsernet, samt faktisk eksponering per årsskiftet.

Tabellen under viser brutto markedsrisiko (det vil si før fradrag for kursreguleringsfond og tilleggsavsetninger) basert på VaR modell:

Markedsrisiko 99,5 % MNOK	SpareBank 1 Gruppen konsern	
	2013	2012
Renterisiko	1 294	1 112
Spreadrisiko	995	893
Egenkapitalrisiko	1 549	1 382
Valutarisiko	95	61
Risiko knyttet til eiendom	898	917
Diversifisering	-917	-488
Total markedsrisiko	3 915	3 876
Diversifisering i prosent	-23%	-13%

Forutsetninger for VaR-modell

Det er fattet vedtak i styret om at risikorapportering skal skje med et konfidensnivå på 99,5 %. Holdeperiode er på 12 måneder. Korrelasjonene er også beregnet ved tilsvarende metode som for fjoråret. Kursreguleringsfond, tilleggsavsetning, avkastning på plasseringene, samt rentegaranti er ikke tatt hensyn til.

Markedsrisiko beregnes på bakgrunn av formelen:

$$\text{VaR} = \text{Markedsverdi} * \sigma * \sqrt{T} * n_c$$

σ = Standardavvik aktivum

T = Holdeperiode

n_c = Antall standardavvik gitt konfidensnivå (99,5 % ensidig konfidensnivå = 2,58)

Renterisiko

Renterisiko er risikoen for tap som oppstår ved endringer i rentenivået. Risikoen oppstår hovedsakelig som følge av investering i rentepapirer, fra fastrenteutlån, ved funding i fastrentepapirer, samt ved derivatbruk.

Value at Risk er gitt ved verdi av eiendel multiplisert med eiendelens sensitivitet til endringer i rente multiplisert med maksimal negativ renteendring gitt holdeperiode og konfidensnivå.

Obligasjonsporteføljen durasjonsvektes innenfor tidsintervallene (1-3 mnd), (3-12 mnd), (1-3 år), (3-5 år) og (> 5 år). Durasjonen gir uttrykk for hvert intervalls prissensitivitet i forhold til en renteendring. På bakgrunn av tidsserier på månedlige historiske renter tilbake til 1994 beregnes standardavviket til den absolutte renteutviklingen, det beregnes gjennomsnittlig renter for å tilpasse til intervallene.

På bakgrunn av durasjonsvektet eksponering, historiske rentebevegelser, holdeperiode og konfidensnivå blir VaR beregnet innenfor hvert tidsintervall, for deretter å bli summert opp til total VaR på rentepapirer.

Sensitivitetsanalyse markedsrisiko knyttet til renterisiko

SpareBank 1 Gruppen konsern er eksponert mot markedsrisiko knyttet til renterisiko. Renterisikoen er i hovedsak knyttet til investeringsporteføljene i SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS. Nedenfor gjengis en sensitivitetsanalyse per enhet knyttet til renterisiko.

Parameter	SpareBank 1	SpareBank 1	SpareBank 1	SpareBank 1	Totalt
	Gruppen AS	Skadeforsikring AS	Forsikring AS	1 Gruppen Finans AS	
Resultatendring i MNOK før skatt					
1 % poeng økning i rentenivået	-15	-125	-173	3	-311
1% poeng reduksjon i rentenivået	15	125	173	-3	311

Tabellen over er et anslag på forventet resultateffekt ved en umiddelbar renteendring, før fordeling av resultat mellom eier og kunde i SpareBank 1 Forsikring AS. Tabellen er utarbeidet i forbindelse med intern risikooppfølging i SpareBank 1 Gruppen AS. Beregningene er basert på verdiendring og endring i cash flow første år på sertifikat- og obligasjonsporteføljer i SpareBank 1 Forsikring AS, og SpareBank 1 Skadeforsikring AS. For SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Gruppen Finans AS er resultateffekten knyttet til netto rentebærende gjeld.

Tabellen over er et anslag på forventet resultateffekt ved en umiddelbar renteendring, før fordeling av resultat mellom eier og kunde i SpareBank 1 Forsikring AS. Tabellen er utarbeidet i forbindelse med intern risikooppfølging i SpareBank 1 Gruppen AS. Beregningene er basert på verdiendring og endring i cash flow første år på sertifikat- og obligasjonsporteføljer i SpareBank 1 Forsikring AS, og SpareBank 1 Skadeforsikring AS. For SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Gruppen Finans AS er resultateffekten knyttet til netto rentebærende gjeld.

Spreadrisiko

Spreadrisiko er risikoen for endringer i markedsverdi av obligasjoner og engasjementer som følge av generelle endringer i kredittspreader. Spreadrisiko er inkludert i SpareBank 1 Gruppen konserns VaR-modell, og inkluderes i beregninger etter Risikobasert tilsyn.

Egenkapitalrisiko

Egenkapitalrisiko på verdipapirer er risikoen for tap som oppstår ved endringer i verdien på aksjer og andre egenkapitalinstrumenter som konsernet har investert i. I risikoberegningssammenheng benyttes en oppdeling i norske og internasjonale aksjer.

På bakgrunn av en norsk indeks og en verdensindeks beregnes historiske avkastningstall for norske og utenlandske aksjer separat tilbake til 1994. På bakgrunn av avkastningstallene beregnes standardavviket, som justeres for holdeperiode og konfidensnivå for deretter å multipliseres med eksponering innenfor de ulike egenkapitalklassene. Eksponering tilsvarende markedsverdi av aksjeporteføljen på balansedagen.

For å kunne ta utgangspunkt i volatiliteten i indeksene forutsetter SpareBank 1 Gruppen konsern en veldiversifisert portefølje av egenkapitalinstrumenter innenfor egenkapitalklassene, hvilket tilsvarende . SpareBank 1 Gruppen konsern finner det rimelig å anta at porteføljene i SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS er veldiversifiserte

Valutarisiko

Valutakursrisiko er risikoen for tap som har bakgrunn i endringer i valutakurser. Konsernet måler valutarisikoen ut fra nettoposisjoner i de ulike valutaene.

På bakgrunn av historiske valutakurser beregnes volatilitet for de relevante valutasorter, hvilket gir grunnlag for å beregne risiko knyttet til eksponering, gitt et bestemt konfidensnivå.

Risiko knyttet til eiendom

SpareBank 1 Gruppen konsern har en betydelig eiendomseksponering i både SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS. Eiendomsporteføljen er en del av den løpende aktivaallokeringen i selskapene, hvor målet er å oppnå en høyest mulig avkastning på eksponeringen. I SpareBank 1 Forsikring AS ligger ansvaret for forvaltningen i en egen eiendomsavdeling. I SpareBank 1 Skadeforsikring AS er forvaltningen av eiendommene i sin helhet satt ut til eksterne forvaltere.

Konsernets eiendommer er utsatt for risiko ved endringer i eiendomsmarkedet. Eiendomsporteføljens verdi er påvirket av mange faktorer, herunder den lokale økonomiske utviklingen, eiendommenes beliggenhet, leietakers kredittverdighet, oppfølging av vedlikehold og konkurranse i det lokale eiendomsmarkedet.

Volatilitet knyttet til eiendom blir beregnet på bakgrunn av historisk utvikling i eiendomspriser i henholdsvis prisindeks for kontor- og forretningseiendommer hentet fra Statistisk sentralbyrå. Risikoen knyttet til eiendom behandles særskilt ved utarbeidelse SpareBank 1 Gruppen konsernets ICAAP.

Det henvises for øvrig til note 3 for informasjon om sensitivitet og note 33 for informasjon om eksponeringen.

Hedgefond

Risiko knyttet til hedgefond blir beregnet på grunnlag av volatiliteten i en internasjonal hedgefondindeks. Risikoen beregnes i henhold til tilsvarende metode som aksjer. Eksponering mot hedgefond har blitt kraftig redusert de siste årene.

Korrelasjon – Porteføljrisiko markedsrisiko

På bakgrunn av tidsseriene beregnes en korrelasjonsmatrise mellom de ulike aktivaklassene innenfor markedsrisiko. Korrelasjonene beregnes på bakgrunn av historikk tilbake til 1994, eller så langt tilbake det finnes data, basert på 12 måneders rullerende snitt. For å gjøre beregningene mer konservative, benyttes et gjennomsnitt av gjennomsnittet til korrelasjonene og høyeste korrelasjon i perioden. På bakgrunn av korrelasjonsmatrisen beregnes en kovariansmatrise som gir utgangspunktet for å beregne Value at Risk (standardavviket) på den totale porteføljen.

Det henvises for øvrig til note 7 og 8 for ytterligere informasjon om markedsrisikoen i SpareBank 1 Gruppen konsern.

Kredittrisiko

Konsernets kredittrisiko er først og fremst knyttet til SpareBank 1 Forsikring AS, og SpareBank 1 Skadeforsikring AS, samt innenfor virksomheten i SpareBank1 Gruppen Finans AS, som har kredittrisiko på utlån til, og fordringer fra kunder og kredittinstitusjoner.

Kredittrisiko i SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS er relatert til pengemarkedsplasseringer (obligasjoner og sertifikater) og reassuranse. Kredittrisikoen for disse plasseringene estimeres implisitt i estimeringen av spreadrisiko.

Styrene i disse selskapene har vedtatt rammer for de ulike verdipapirutstederne. I tillegg er det fastlagt minimumsnivå for kreditt-ratingen innenfor de ulike utstedergruppene. Det er gitt detaljerte regler vedrørende tillatt risikonivå på plasseringene i eget mandat til ekstern forvalter.

Vedlagt oversikt over de 15 største eksponeringene mot utstedere.

Markedsverdi MNOK per 31.12.2013:

Utsteder	SpareBank 1 Forsikring AS	SpareBank 1 Skadeforsikring AS	Samlet Markedsverdi	Andel av totalportefølje
Norske stat	-	1074	1074	4,5 %
DNB Boligkreditt AS	363	226	589	2,5 %
SpareBank 1 SMN	258	259	517	2,2 %
Nordea Eiendoms-kreditt AS	321	170	491	2,0 %
SpareBank 1 Boligkreditt AS	170	292	462	1,9 %
Storebrand Boligkreditt AS	181	258	439	1,8 %
Bank 1 Oslo Akershus AS	166	256	421	1,8 %
Sparebanken Vest	191	198	389	1,6 %
Sparebank 1 SR Bank ASA	282	70	352	1,5 %
SpareBank 1 Nord-Norge	161	191	352	1,5 %
Gjensidige Bank Boligkreditt AS	341	9	350	1,5 %
Sparebanken Møre	115	229	344	1,4 %
Eika Boligkreditt AS	296	45	342	1,4 %
Sparebanken Øst	142	194	336	1,4 %
Sør Boligkreditt AS	278	46	324	1,3 %

Det henvises for øvrig til note 12, 13, og 14 for ytterligere informasjon om kreditttrisikoen i SpareBank 1 Gruppen konsern.

Konsentrasjonsrisiko

Det vurderes å være liten konsentrasjonsrisiko i konsernet. Forsikringsporteføljen i SpareBank 1 Skadeforsikring AS anses å være relativt veldiversifisert gjennom et stort antall kunder, at forsikringene tegnes i ulike geografiske

områder og flere ulike produkter. En konsentrasjonsrisiko i skadeforsikring er eksponering mot naturkatastrofer, men i Norge er denne svært begrenset gjennom deltakelse i Norsk Naturskadepool. Forsikringsbestanden i SpareBank 1 Forsikring AS er godt diversifisert med hensyn på forsikringsrisiko. Den består i hovedsak av individuelle forsikringer og gruppeforsikringer der forsikringsrisikoen ikke er konsentrert. Det er konsentrasjonsrisiko knyttet til livselskapets investeringsportefølje, i hovedsak mot finanssektoren. Øvrige selskaper er fra et konsernperspektiv i beskjeden grad eksponert mot konsentrasjonsrisiko.

Likviditetsrisiko

Styringen av konsernets finansieringsstruktur tar utgangspunkt i en overordnet likviditetsstrategi som blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum årlig. Hvert datterselskap har tilsvarende likviditetsstrategi, med tilhørende styrebehandling. Likviditetsrisikoen reduseres gjennom spredning av innlånskilder, instrumenter og løpetider. Det er etablert en konsernkontoordning i SpareBank 1 Gruppen konsern som er med på å redusere likviditetsrisikoen.

Likviditetsrisikoen i SpareBank 1 Gruppen konsern er i hovedsak knyttet til morselskapet, og vurderes som lav til moderat.

Retningslinjer for likviditetsstyring er gjenstand for årlig oppdatering. Beredskapsplan for kapitaldekning og likviditetsstyring søker å synliggjøre den overordnede likviditetsstyring i konsernet, samt å identifisere og forklare hendelser som kan inntreffe og legge planer for å møte disse hendelsene. Beredskapsplanen gir også en klar beskrivelse av ansvarsfordeling. Hendelser som kan gi likviditetseffekter kan blant andre være:

- Identifiserte tap i datterselskaper som innebærer behov for kapitaltilførsel
- Likviditetsbuffer under målsatt nivå
- Tilbakekallelse av ukommiterte kredittlinjer

Kravet vedrørende den daglige likviditetsstyringen er at morselskapet har en likviditetsbuffer på minimum 150 mill. kroner. Likviditetsbufferen skal bestå av bankinnskudd og omsettelige verdipapirer som er gjenstand for kontinuerlig omsetning. I tillegg kan likviditetsbufferen bestå av kommitterte kredittfasiliteter. Likviditetsbufferen oversteg 150 mill. kroner per 31. desember 2013.

CFO har ansvar for å følge opp at likviditetsbuffer ligger innenfor målsatt nivå. Dersom likviditetsbufferen ligger mer enn 20 % under målsatt nivå skal det rapporteres til administrerende direktør i SpareBank 1 Gruppen AS. Det skal lages en plan for hvordan man så raskt som mulig kan komme opp på målsatt nivå for likviditetsbufferen. Denne planen skal legges fram for ledelsen. Kravene i henhold til retningslinjene har vært overholdt i perioden, og likviditetssituasjonen i morselskapet anses som god.

SpareBank 1 Gruppen konsern har etablert et tett samarbeid med SpareBank 1-bankene på fundingsiden. Gjennom et slikt samarbeid vil sannsynligheten for å løse eventuelle likviditetsutfordringer øke vesentlig.

Det henvises for øvrig til note 15 for ytterligere informasjon om likviditets- og oppgjørssrisikoen i SpareBank 1 Gruppen konsern.

Konsernets forsikringsvirksomhet

Da SpareBank 1 Gruppen konsern er et forsikringsdominert finanskonsern gis det under en mer utfyllende beskrivelse av konsernets risikostyring innen skadeforsikring og livsforsikring.

SpareBank 1 Skadeforsikring AS

Forsikringsrisiko

Risikoen i en enkelt forsikringskontrakt er sannsynligheten for at en hendelse inntreffer og usikkerhet i forhold til størrelsen på erstatningsbeløpet. Det ligger i forsikringskontraktens natur at risikoen er tilfeldig og derfor må estimeres. For en portefølje av forsikringskontrakter hvor det benyttes sannsynlighetsteori ved beregning av pris og forsikringstekniske avsetninger, er den største risiko selskapet står overfor i forbindelse med forsikringskontrakter at de faktiske erstatningsbeløpene overstiger de beløp som er avsatt til å dekke erstatningene. Risiko i forsikringskontrakter avhenger av kontraktens utforming. Det er større usikkerhet knyttet til såkalte langhalede produkter med lang skadeoppgjørstid, enn korthalede produkter med raskere stadfestelse av erstatningens endelige størrelse. Videre er forsikringsselskapet utsatt for storskader, men dette er i stor grad dekket opp i form av reassuransekontrakter.

Sparebank 1 Skadeforsikring AS hadde et forsikringsteknisk resultat på 736,4 millioner kroner i 2013, mot et resultat på 204,6 millioner kroner i 2012. Resultatforbedringen skyldes en nedgang i erstatningskostnader for årets skader, samt inntektsføring av avviklingsgevinster. Driftskostnadene er også betydelig redusert i forhold til fjoråret. Innslaget av storskader er økt i forhold til ifjor. I 2013 inntraff fem

storskader med erstatningssum på over 10 millioner kroner, totalt 162,8 millioner kroner. Dette utgjorde 3,0 prosentpoeng av konsernets brutto skadeprosent. I 2012 var det tilsvarende syv storskader med totale erstatninger på 138 millioner kroner, som utgjorde 2,5 prosentpoeng på skadeprosenten.

Markedsrisiko

Investeringsstrategien beskriver ønsket risikoprofil, og setter begrensninger som er tilpasset konsernets risikotoleranse. Markedsrisiko vurderes derfor løpende i forhold til konsernets risikokapital, og overvåkes av stresstester som er basert på bestemmelsene i kapitalforvaltningsforskriften i tillegg til konsernets egne risikomodeller. SpareBank 1 Skadeforsikring AS benytter som hovedregel ikke valutainstrumenter, men gjør unntak for sikring av underliggende plasseringer. Utenlandske plasseringer er i størst mulig grad sikret mot valutarisiko. Konsernets allokering mellom forskjellige investeringsinstrumenter har vært stabil gjennom året. SpareBank 1 Skadeforsikring AS sin eksponering i aksjer er begrenset i forhold til konsernets soliditet. Konsernets totale eksponering for markedsrisiko vurderes som moderat, sett i forhold til selskapets totale bufferkapital.

Likviditetsrisiko

Hovedtyngden av SpareBank 1 Skadeforsikring AS sin investeringsportefølje er plassert i pengemarkedsinstrumenter med god likviditet. Konsernets likviditetsrisiko er således liten. Styrene i SpareBank 1 Skadeforsikring AS har utarbeidet retningslinjer for hvor stor del av investeringsporteføljen som til enhver tid skal utgjøres av likvide plasseringer.

Kreditt-/motpartsrisiko

SpareBank 1 Skadeforsikring AS er i all hovedsak eksponert for motpartsrisiko gjennom rentepapirer i investeringsporteføljen, gjenforsikringsandelen av forsikringstekniske avsetninger og faktiske krav mot reassurandører. Reassuranseprogrammet har en målsetting om å redusere motpartsrisikoen gjennom en anbefalt minimumsrating på A(-) fra S&P, samtidig som eksponering til enkeltaktører vurderes. Investeringer foretas hos solide motparter. De gitte investeringsrammene er med på å bestemme motpartsrisikoen, og porteføljen anses å være veldiversifisert. Det er for øvrig ikke konstatert vesentlige brudd på investeringsrammene i 2013.

Konsentrasjon av forsikringsrisiko

SpareBank 1 Skadeforsikring AS har utarbeidet tegningsregler som beskriver hvilke forsikringsobjekter selskapene aksepterer i sine porteføljer. Det foretas kontroller i forhold til overholdelse av tegningsreglene. I tillegg er det i forsikringssystemet innarbeidet automatiske kontroller for kumulert ved inntegning av ny portefølje. Reassuranseavdekningen tilpasses i forhold

til risikoeksponeringen av forsikringsporteføljen.

Det henvises til note 11 for ytterligere beskrivelse av forsikringsrisiko i SpareBank 1 Skadeforsikring AS.

SpareBank 1 Forsikring AS

SpareBank 1 Forsikring AS tilbyr pensjonsprodukter som har rentegaranti, det vil si en minsteavkastning som kundene er garantert hvert år. Selskapets gjennomsnittlig årlige garanterte rente er 3,14 %. Investeringsstrategien og dermed markedsrisikoen for de ulike porteføljene i SpareBank 1 Forsikring AS er tilpasset den risikotoleransen selskapet har for ulike produkter, kontrakter og ansvarlig kapital. Aktiv risikostyring i kundeporteføljene reduserer sannsynligheten for ikke å oppnå rentegarantien. Risk Management avdelingen overvåker markedsrisikoen i selskapet og følger opp rammer og retningslinjer som er gjeldende for selskapet.

Selskapets investeringsstrategi inneholder rammer for hvordan selskapet skal plassere og forvalte sine eiendeler, herunder tillatte markeder, aktivaklasser og finansielle instrumenter. Investeringsstrategien inneholder også retningslinjer og rammer for kredittksponeering, motpartseksponeering, valutarisiko og bruk av derivater i sikringsstrategier. Selskapets investeringsstrategi vedtas av styret.

Risikostyringen i SpareBank 1 Forsikring AS har som formål å bidra til en tilfredsstillende avkastning for kunder og eier innenfor et akseptabelt risikonivå, gjennom å sikre god styring og kontroll av den risikoen selskapet er eksponert mot. Risikonivået skal stå i samsvar med styrets risikoappetitt. Risikostyringen skal støtte opp under selskapets strategiske utvikling og måloppnåelse, sikre finansiell stabilitet og forsvarlig kapitalforvaltning.

Selskapets strategi for risikostyring er vedtatt av styret og omfatter prosesser, rammer og handlingsregler som selskapet skal følge når risikoeksponeringen i selskapet passerer gitte nivåer. Risikostyringsfunksjonen ivaretas av avdelingen Risk Management med ansvar for overvåking og oppfølging av finansiell risiko, rapportering og compliance. Avdelingen er organisert i seksjon for Økonomi og Risikostyring og er uavhengig fra operasjonelle funksjoner. Selskapets samlede risikoeksponering beskrives i selskapets risikorapport som behandles av styret. SpareBank 1 Gruppen AS har det overordnede ansvaret for risikostyringen i konsernet.

Markedsrisiko

SpareBank 1 Forsikring AS vurderer markedsrisikoen i selskapet fortløpende ved bruk av stresstester. Selskapet benytter også andre statistiske verktøy og metoder for å vurdere markedsrisikoen. Selskapet arbeider med å videreutvikle

modeller for måling og overvåking av risiko. Selskapet styrer også markedsrisikoen via et minimumsavkastningskrav som skal bidra til at selskapet når et forhåndsfastsett inntekstmål. Selskapet har definerte handlingsregler for risikoreducerende tiltak hvis avkastningen blir lavere enn minimumskravet eller bufferkapitalutnyttelsen når forhåndsdefinerte nivåer.

Renterisiko

Selskapet har påtatt seg en betydelig renterisiko innenfor rente- og pensjonsforsikring. Selskapets gjennomsnittlig årlige rentegaranti er på 3,14 %, beregnet ut fra gjennomsnittlig forsikringsfond. Nye kontrakter i 2013 er tilbudt med grunnlagsrente 2,5 %. Et vedvarende lavt rentenivå vil øke risikoen tilknyttet rentegarantien. Dersom årlig avkastning ser ut til å bli lavere enn rentegarantien, foretas det finansielle tiltak for å sikre avkastning på nivå med rentegarantien. Hvis dette ikke er tilstrekkelig tas det midler fra tilleggsavsetningene for å dekke garantien. Eventuell negativ avkastning må dekkes av selskapets egenkapital. I gode finansielle år tilføres det midler til tilleggsavsetningene fra overskuddet. Dette er regulert oppad til 12 % av kontraktens premiereserve.

Gjennomsnittlig rentegaranti	2013
Individuell kapitalforsikring	2,49%
Individuell rente/pensjonsforsikring	3,55%
Kollektiv pensjonsforsikring	3,01%
Gruppelivsforsikring	0,00%
Ulykkesforsikring	0,00%
Samlet	3,14%

Tabellen over viser gjennomsnittlig rentegaranti per produktgruppe for 2013.

Forsikringsrisiko

I de fleste produktgrupper tilbyr selskapet dekninger for uførhet, enten gjennom uførepensjon, premiefritak eller uførekapital. Innen individuelle kontrakter og gruppeliv tilbys det dødsrisikoforsikringer. Innen kollektiv pensjon tilbyr selskapet etterlattedekninger som trer i kraft ved forsikredes død. Endringer i utbetalingsreglene i folketrygden for uføreytelser m.m. vil kunne påvirke antall uføre og uføreavsetninger vesentlig. Når det gjelder endring i dødsrisiko, er det den stadig økende levealderen som påvirker om forventede utbetalingstidspunkter blir som forutsatt. Med en stadig økning i levetid vil selskapets fremtidige utbetalinger til alderspensjon være økende sammenlignet med tidligere år.

Styring av forsikringsrisiko

Det er utarbeidet risikohåndbøker med retningslinjer for risikovurdering med helse- og tegningsregler for overtagelse av potensielle kunder. Ved tegning av individuelle

risikoprodukter gjennomføres det en helsevurdering av forsikrede. Resultatet av denne vurderingen gjenspeiles i nivået på risikopremien som kreves. Ved inngåelse av kollektive avtaler med risikodekninger risikovurderes bedriften (underwriting). I underwritingen vurderes bedriftens tilhørende økonomi, bransje og syke- og uførehistorikk.

I selskapets eksisterende portefølje overvåkes forsikringsrisikoen innen hver produktgruppe. Hver produktgruppes risikoresultat inndeles i elementene dødelighet, uførhet og overlevelse. Utviklingen av risikoresultatene følges gjennom året. For hver type av risiko er det ordinære risikoresultat for en periode differansen mellom de risikopremier selskapet har tatt inn for perioden og de erstatninger som inntreffer i perioden. Forsikringstilfelle som selskapet ikke har fått melding om, men som man av erfaring bør anta er inntruffet, hører med i vurderingen. I forbindelse med risikobasert tilsyn har selskapet utarbeidet et rammeverk for styring og kontroll av forsikringsrisiko.

Reassuranse

Selskapet har en reassuransestrategi som behandles årlig av styret. Strategien omhandler blant annet mål for selskapets reassuranseprogram og hvordan reassuranseprogrammet skal overvåkes.

Konsentrasjonsrisiko

Forsikringsbestanden er godt diversifisert med hensyn på forsikringsrisiko. Den består i hovedsak av individuelle forsikringer og gruppeforsikringer der forsikringsrisikoen ikke er konsentrert.

Det henvises for øvrig til note 37 for ytterligere informasjon om fordring på reassurandører, og note 10 og note 11 som omhandler forsikringsrisiko for henholdsvis SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko defineres ved risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser. I SpareBank1 Gruppen konsern omfattes juridisk risiko som operasjonell risiko. Alle selskapene i konsernet har risiko knyttet til operasjonell drift.

Operasjonell risiko i datterselskapene dokumenteres i dag i forbindelse med det arbeid som gjøres for å oppfylle forskrift om risikostyring og internkontroll. Arbeidet som gjennomføres knyttet til risikorapportering blir hovedsakelig dokumentert gjennom den årlige ICAAP-rapporten, samtidig som det årlig fremlegges en internkontrollrapport med tilleggstittel

lederbekreftelse. Databaser for styring og oppfølging av tiltak knyttet til rapporter fra Finanstilsynet, internrevisjon og internkontroll er implementert.

I tillegg har SpareBank 1 Gruppen konsern en egen compliance funksjon i morselskapet, samtidig som denne funksjonen finnes i datterselskapene. Det gjennomføres jevnlig møter i compliance-forum på konsernnivå, som består av compliance ansvarlige i hvert enkelt selskap. Arbeidet vedrørende compliance skal sørge for at SpareBank 1 Gruppen konsern etterlever og overholder relevante lover og forskrifter, bransjestandarder og interne retningslinjer. Samtidig skal man i arbeidet sørge for å overvåke utvikling innenfor områdene, samt utrede mulige konsekvenser av at endringer innenfor områdene ikke følges opp. Compliance risiko er risikoen for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner, økonomiske tap eller svekket omdømme som følge av å ikke etterleve og overholde relevante lover og forskrifter, bransjestandarder og interne retningslinjer. Compliance risiko anses å være en del av operasjonell risiko. Compliance rapporteres til styret i SpareBank 1 Gruppen AS kvartalsvis, i henhold til utarbeidede compliance-maler for konsernet.

Strategisk og forretningsmessig risiko

Strategisk og forretningsmessig risiko har i kapitalbehovsberegninger så langt blitt skjønnsmessig stipulert. Det er foreløpig ikke etablert en prosess for å tallfeste risikoen knyttet til dette. SpareBank 1 Gruppen konsern arbeider med å finne parametere for å kunne beregne den strategiske og forretningsmessige risikoen på en kvantitativ måte.

SpareBank 1 Gruppen konsern vil, sammen med alliansens forum for risikostyring, ha et fortsatt fokus på å etablere kvantitative modeller med tanke på å estimere kapitalbehov for den strategiske og forretningsmessige risikoen i konsernet.

Korrelasjon - Porteføljerisiko

Ikke alle hendelser antas å inntreffe på samme tidspunkt. Derfor er det rimelig å ta hensyn til diversifiseringseffekter mellom aktivaklassene. Det benyttes en korrelasjonsmatrise mellom aktivaklassene, hvor korrelasjoner mellom markedsrisiko, kredittrisiko, forsikringsrisiko og eiendom er beregnet.

Regulatoriske endringer

SpareBank 1 Gruppen konsern vil som et forsikringsdominert finanskonsern være underlagt gruppebestemmelsene i det kommende Solvens II regelverket for forsikring. Dette betyr at konsernet som en helhet må etterleve bestemmelsene i dette regelverket konsistent på tvers av mor-, og datterselskap. I praksis betyr dette at risikovurdering og kapitalbehov skal

vrderes samlet på konsernnivå, og innenfor hvert enkelt selskap. Som en del av det kommende regelverket angis det regler for risikostyring under såkalte "Own Risk and Solvency Assessment" (ORSA) prinsipper. Dette er tilsvarende regler som eksisterer innenfor Basel II-regelverket for banker, kalt "Internal Capital and Adequacy Assessment Process" (ICAAP). Under både ORSA og ICAAP er målet at ledelsen og styret skal vurdere, og ha eierskap til virksomhetens risiko og kapitalbehov.

ICAAP har vært utarbeidet i SpareBank 1 Gruppen konsern siden 2006. Avdeling for Risikostyring og Compliance i SpareBank 1 Gruppen AS er ansvarlig for ICAAP på konsolidert nivå i samarbeid med datterselskapene SpareBank 1 Forsikring AS, SpareBank 1 Skadeforsikring AS, SpareBank 1 Gruppen Finans AS, Conecto AS, og ODIN Forvaltning AS.

ICAAP utarbeides i dag hvert kvartal, og årlig produseres det en mer omfattende rapport og gjennomgang. Den årlige ICAAP rapporten for 2012/2013 er derfor å anse som en overgangsrapport hvor vi tar inn elementer fra Solvens II regelverket, og sammenligner med dagens regelverk, og interne retningslinjer i henhold til ICAAP.

Solvens II regelverket nærmer seg nå implementering. Det europeiske parlamentet stemte den 21. november 2013 til fordel for EU kommisjonens forslag om innføring av regelverket fra og med 1. januar 2016, gjennom godkjenning av Omnibus II direktivet. Dette direktivet muliggjør implementeringen av Solvens II, og angir blant annet

overgangsregler for regelverket. Omnibus II direktivet setter bestemmelser omkring sentrale deler av Solvens II regelverket hva angår verddivurdering, kapitalkrav og overgangsregler. Det legges opp til overgangsregler på 7 år for å imøtekomme det regulatoriske kapitalkravet. Videre legges det opp til 16 års overgangsregler for å være compliant på verdifastsettelsen av forpliktelser. Likevel må konsernet operere fullt ut compliant fra 1. januar 2016 på øvrige bestemmelser i regelverket. Dette vil kreve en intensivering og økt koordinering av konsernets samlede risikostyring i 2014 og fremover. Parallelt med dette, og uavhengig av den politiske prosessen i EU vil Finanstilsynet nasjonalt kreve rapportering etter risikovurderinger, og kapitalelementer basert på Solvens II fra og med 1. januar 2014. Rapporter skal imidlertid oversendes i begynnelsen av 2015. Finanstilsynet legger videre til grunn, at reglene som fremkommer av ORSA og Pilar II blir gjeldende fra 1. januar 2014 i Norge.

Regelverk, retningslinjer og veiledninger fra Finanstilsynet for ICAAP har sitt utspring i regelverk for banker i henhold til regler fastsatt av Bank of International Settlements.

Prinsipielle likheter mellom ICAAP og ORSA er:

- Definisjon av risikoappetitt, toleranse og kapitalmål
- Estimering av konsernets risikoprofil
- Fremskrivning av resultat og balanse over planperioden
- Kapital-, og beredskapsplaner
- Tettere integrasjon av økonomisk kapital, risikojustert lønnsomhet mot strategiske beslutninger
- Vurdering av modellenes treffsikkerhet gjennom perioden

NOTE 7 - MARKEDSRISIKO KNYTTET TIL RENTERISIKO

SpareBank 1 Gruppen konsern er eksponert mot markedsrisiko knyttet til renterisiko. Den vesentligste renterisikoen er knyttet til investeringsporteføljene i SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS. En sensitivitetsanalyse per selskap knyttet til renterisiko er vist nedenfor.

Parameter	SpareBank 1 Gruppen AS	SpareBank 1 Skadeforsikring AS	SpareBank 1 Forsikring AS	SpareBank 1 Gruppen Finans AS	Totalt
Resultatendring i MNOK før skatt					
1 % poeng økning i rentenivået	-15	-125	-173	3	-311
1 % poeng reduksjon i rentenivået	15	125	173	-3	311

Tabellen over er et anslag på forventet resultat effekt ved en umiddelbar renteendring. Tabellen er utarbeidet ifm. intern risikoppfølging i SpareBank 1 Gruppen AS. Beregningene er basert på verdiendring og endring i cash flow 12 måneder frem på sertifikat- og obligasjonsporteføljer i SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS. For SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Gruppen Finans AS er resultat effekten knyttet til netto rentebærende gjeld.

NOTE 8 - MARKEDSRISIKO KNYTTET TIL VALUTARISIKO

I SpareBank 1 Gruppen konsern er det i hovedsak SpareBank 1 Forsikring AS som har eksponering mot valutarisiko. For SpareBank 1 Gruppen konsern er risikoen i hovedsak relatert til investeringsporteføljene, og som en del av konsernets risikostyringsstrategi søkes valutarisikoen i underliggende porteføljer nøytralisert gjennom valutaterminforretninger. Under vises kun valutaeksponeringen i SpareBank 1 Forsikring AS, da valutaeksponeringen i SpareBank 1 Skadeforsikring AS er helt marginal. Eksponeringen er som følger:

NOK 1 000	2013		2012	
	Netto valutaeksponering	Resultateffekt ved 3% endring	Netto valutaeksponering	Resultateffekt ved 3% endring
Valuta				
EUR	2 185 549	65 566	913 042	27 391
USD	4 589 491	137 685	1 994 338	59 830
JPY	1 212 720	36 382	-	-
Andre	273 930	8 218	695 710	20 871
Sum	8 261 690	247 851	3 603 091	108 093

Tabellen over er et anslag på forventet resultat effekt ved en umiddelbar endring i valutakurser. Tabellen er utarbeidet i forbindelse med intern risikoppfølging i SpareBank 1 Gruppen AS. Beregningene er basert sertifikat- og obligasjonsporteføljer i SpareBank 1 Forsikring AS hvor faktisk eksponering foreligger.

NOTE 9 - FINANSIELLE DERIVATER

Generell beskrivelse

Valutaterminforretninger: Avtaler om å kjøpe eller selge et bestemt valutabeløp på et fremtidig tidspunkt til en avtalt vekslingskurs mot en annen valuta.

Rentebytteavtaler: Avtaler om å bytte rentebetingelser over en på forhånd avtalt periode og til et avtalt beløp. Opsjoner: Avtale hvor selger gir kjøper rett, men ikke plikt til enten å selge eller kjøpe et finansielt instrument eller valuta før eller på et bestemt tidspunkt og til en forhåndsavtalt pris. Alle derivater blir bokført til virkelig verdi over resultatet. Gevinster blir ført som eiendeler og tap ført som gjeld for alle rentederivater.

Konsernet 2013

NOK 1 000	Kontraktsum	Virkelig verdi eiendeler	Virkelig verdi forpliktelser
Aksjeinstrumenter			
Derivatdel CDO	140 000	-	89 600
Sum aksjeinstrumenter	140 000	-	89 600
Valutainstrumenter			
Valutaterminer (forwards)	7 086 695	2 216	33 993
Sum valutainstrumenter	7 086 695	2 216	33 993
Renteinstrumenter			
Rentebytteavtaler (swap) (dekker også cross currency)	290 800	2 097	5 316
Sum renteinstrumenter	290 800	2 097	5 316
Sum finansielle derivater	7 517 495	4 313	128 909

Oppstilling vedrørende motregningsrett 2013**Finansielle eiendeler**

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløp som ikke er nettopresentert i balansen	Beløp etter mulige nettoppgjør
Aksjeinstrumenter	-	-	-	-	-
Valutainstrumenter	2 216	-	2 216	2 216	-
Renteinstrumenter	2 097	-	2 097	-	2 097
Sum	4 313	-	4 313	2 216	2 097

Finansielle forpliktelser

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløp som ikke er nettopresentert i balansen	Beløp etter mulige nettoppgjør
Aksjeinstrumenter	89 600	-	89 600	-	89 600
Valutainstrumenter ¹⁾	33 993	-	33 993	14 116	19 877
Renteinstrumenter	5 316	-	5 316	-	5 316
Sum	128 909	-	128 909	14 116	114 793

¹⁾ Av TNOK 14 116 representerer TNOK 11 900 betalt kontantsikkerhet.

Konsernet 2012

NOK 1 000	Kontraktsum	Virkelig verdi eiendeler	Virkelig verdi forpliktelser
Aksjeinstrumenter			
Derivatdel CDO	370 000	-	174 200
Opsjoner	182 523	567	-
Sum aksjeinstrumenter	552 523	567	174 200
Valutainstrumenter			
Valutaterminer (forwards)	3 358 733	89 620	1 787
Sum valutainstrumenter	3 358 733	89 620	1 787
Renteinstrumenter			
Rentebytteavtaler (swap) (dekker også cross currency)	3 342 411	21 830	1 114
Sum renteinstrumenter	3 342 411	21 830	1 114
Sum finansielle derivater	7 253 667	112 018	177 101

Oppstilling vedrørende motregningsrett 2012

Finansielle eiendeler

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløp som ikke er netto presentert i balansen	Beløp etter mulige nettooppgjør
Aksjeinstrumenter	567	-	567	-	567
Valutainstrumenter	89 620	-	89 620	1 787	87 833
Renteinstrumenter	21 830	-	21 830	1 114	20 716
Sum	112 018	-	112 018	2 901	109 116

Finansielle forpliktelser

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløp som ikke er netto presentert i balansen	Beløp etter mulige nettooppgjør
Aksjeinstrumenter	174 200	-	174 200	-	174 200
Valutainstrumenter	1 787	-	1 787	1 787	-
Renteinstrumenter	1 114	-	1 114	1 114	-
Sum	177 101	-	177 101	2 901	174 200

Morselskapet 2013

NOK 1 000	Kontraktsum	Virkelig verdi eiendeler	Virkelig verdi forpliktelser
Renteinstrumenter			
Rentebytteavtaler (swap) (dekker også cross currency)	65 000	2 097	-
Sum renteinstrumenter	65 000	2 097	-
Sum finansielle derivater	65 000	2 097	-

Oppstilling vedrørende motregningsrett 2012

Finansielle eiendeler

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløp som ikke er netto presentert i balansen	Beløp etter mulige nettooppgjør
Renteinstrumenter	3 078	-	3 078	-	3 078
sum	3 078	-	3 078	-	3 078

NOTE 10 – FORSIKRINGSRISIKO I LIVSFORSIKRING

Konsernet 2013

Viktige forutsetninger og endringer i dem

- Grunnlagsrenten følger regelverk fastsatt av Finanstilsynet. Fra og med 1. januar 2013 er grunnlagsrenten 2,5 % for nye kontrakter. For øvrig følger ny opptjening og opptjente rettigheter den maksimalt tillatte grunnlagsrente som var gjeldende på opptjeningstidspunktet.
- Dødelighetsforutsetningene er i all hovedsak basert på fellesundersøkelser i FNO, mens forutsetninger om uførhet i all hovedsak er basert på selskapets egne erfaringer. I dødelighetsforutsetningene for uføre er det tatt høyde for korrelasjonen mellom uførhet og dødelighet.
- Ny fellestariff K2005 med sikkerhetsmarginer som tar høyde for økt levealder ble innført fra 2008 for kollektiv ytelsespensjon og fripoliser utgått fra kollektiv. Det er utarbeidet et nytt dødelighetsgrunnlag K2013. Som følge av dette er det avsatt midler til oppreservering på ytelsespensjon og fripoliser.
- Det er også gjennomført et arbeid i regi av FNO med utvikling av nye dødelighetsgrunnlag for individuell rente og pensjon som tar høyde for økt levealder. Oppreservering for denne bransjen er allerede ferdig.
- Reserveavsetningene og premiene er fastsatt ut fra det prinsipp at det skal være sikkerhetsmarginer i reservene og premiene. Sikkerhetsmarginene i premier og reserver er ikke kvantifisert, men vurdert ut fra usikkerhet og langsiktighet til forpliktelsene.
- Den ordinære premiereserven til selskapet er beregnet etter prospektive prinsipper på samme tariffgrunnlag som premietariffen. Det er avsatt IBNR- og RBNS-avsetninger etter statistiske metoder basert på selskapets egne erfaringer.

Styring av risiko fra forsikringskontrakter

Vurdering av forsikringsrisiko

Det er utarbeidet risikohåndbøker med retningslinjer for risikovurdering med helse- og tegningsregler for overtagelse av potensielle kunder. Ved tegning av individuelle risikoprodukter gjennomføres det en helsevurdering av forsikrede. Resultatet av denne vurderingen gjenspeiles i nivået på risikopremien som kreves. Ved inngåelse av kollektive avtaler med risikodekninger risikovurderes bedriften (underwriting). I underwritingen vurderes bedriftens tilhørende økonomi, bransje og syke- og uførehistorikk.

Kontroll av forsikringsrisiko

I selskapets eksisterende portefølje overvåkes forsikringsrisikoen innen hver produktgruppe. Hver produktgruppes risikoresultat inndeles i elementene dødelighet, uførhet og overlevelse. Utviklingen av risikoresultatene følges gjennom året. For hver type av risiko er det ordinære risikoresultat for en periode differansen mellom de risikopremier selskapet har tatt inn for perioden og de erstatninger som inntreffer i perioden. Forsikringstilfelle som selskapet ikke har fått melding om, men som man av erfaring bør anta er inntruffet, hører med i vurderingen. I forbindelse med risikobasert tilsyn har selskapet utarbeidet et rammeverk for styring og kontroll av forsikringsrisiko.

Risikoresultat 2013

MNOK	Individuell rente/pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Sum
Dødsrisiko (inkl. opplevelsesrisiko)	4,742	218,017	-18,489	0,000	68,285	272,555
Uførhet	11,113	-22,009	40,126	0,000	82,412	111,641
Ulykke	0,000	0,000	0,000	57,581	3,299	60,880
Risikoresultat før tekniske avsetninger	15,856	196,007	21,636	57,581	153,997	445,076
Tekniske avsetninger	0,462	2,629	-0,456	-20,421	-10,741	-28,527
Risikoresultat etter tekniske avsetninger	16,318	198,636	21,181	37,159	143,255	416,549
Oppreservering	0,000	0,000	-33,612	0,000	0,000	-33,612
Risikoresultat netto	16,318	198,636	-12,431	37,159	143,255	382,938

Tallene under viser samlet risikoresultat for 2013 ved en reduksjon i dødeligheten på hhv 10 prosent og 20 prosent eller en økning i uførheten på hhv 10 prosent og 20 prosent.

MNOK	Individuell rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Sum
10 prosent reduksjon i dødelighet	14,444	209,964	19,363	57,581	180,541	481,893
20 prosent reduksjon i dødelighet	13,033	223,921	17,090	57,581	207,086	518,710
10 prosent økning i uførhet	-5,098	188,441	0,982	57,581	134,383	376,288
20 prosent økning i uførhet	-26,052	180,876	-19,673	57,581	114,769	307,501

Hvordan risikoresultat påvirker resultat til eier, avhenger av hvilken overskuddsmodell som gjelder det enkelte produkt.

■ Reassuranse

Selskapet har en reassuransestrategi som behandles årlig av styret. Strategien omhandler blant annet mål for selskapets reassuranseprogram og hvordan reassuranseprogrammet skal overvåkes.

Selskapet har følgende typer reassuransedekninger:

Kvotereassuranse

Ved kvotereassuranse deles forsikringsrisikoen mellom to parter, og på den måten overføres deler av risikoen til en reassurandør, der andelen som overføres er avtalespesifikt.

Eksedentreassuranse (surplus)

I kontraktene er det fastsatt en egenandel etter risikotype. All risiko utover egenandelen reassureres. Eksedentreassuranse er i likhet med kvotereassuranse en proporsjonal ordning, men med den ulikhet at prosentsatsen varierer fra forsikring til forsikring. Eksedentreassuranse benyttes særlig for individuelle forsikringer.

Excess of loss / Katastrofereassuranse

For hver erstatning som overskrider et fast beløp dekker reassurandøren det overskytende beløp, gjerne begrenset til et spesifisert maksimum. En erstatning kan defineres per risiko eller per begivenhet. Eksempel på en excess of loss er katastrofereassuranse. I det tilfelle hvor erstatning defineres per risiko, kan excess of loss til forveksling ligne på eksedentreassuransen.

■ Tilstrekkelighetstest

I henhold til IFRS 4 skal det utføres en tilstrekkelighetstest av reserven. Denne er utført etter samme prinsipp siden 2004.

Beregningene tar utgangspunkt i de prognoser som ligger i selskapets finansmodell, der både aktiva- og passivasiden inngår. Det er forutsatt at administrasjons- og risikoresultat blir på dagens nivå, og en finansavkastning på 5 %.

For fripoliser er det antatt at gjenstående oppreserveringsbehov som følge av økt forventet levealder fordeles over 5 år. For kollektiv ytelsespensjon er oppreservering foretatt, men det kan komme justeringer ved endelig beregning i fagsystemet.

Tilstrekkelighetstesten viser at premiereserven er tilstrekkelig ut fra de forutsetninger som er lagt til grunn.

Forhold og betingelser i forsikringskontrakter

■ Forsikringsrisiko

I de fleste produktgrupper tilbyr selskapet deknninger for uførhet, enten gjennom uførepensjon, premiefritak eller uførekapital.

Innen individuelle kontrakter og gruppeliv tilbys det dødsrisikoforsikringer. Innen kollektiv pensjon tilbyr selskapet etterlattedekninger som trer i kraft ved forsikredes død.

Endringer i utbetalingsreglene i folketrygden for uføreytelser m.m. vil kunne påvirke antall uføre og uføreavsetninger vesentlig. Når det gjelder endring i dødsrisiko, er det den stadig økende levealderen som påvirker om forventede utbetalingstidspunkter blir som forutsatt.

Med en stadig økning i levetid vil selskapets fremtidige utbetalinger til alderspensjon være økende sammenlignet med tidligere år.

■ Renterisiko

Selskapet har påtatt seg en betydelig renterisiko innenfor rente- og pensjonsforsikring. Selskapets gjennomsnittlig årlige rentegaranti er på 3,14 %, beregnet ut fra gjennomsnittlig forsikringsfond. Nye kontrakter i 2013 er tilbudt med grunnlagsrente 2,5 %. Et vedvarende lavt rentenivå vil øke risikoen tilknyttet rentegarantien. Dersom årlig avkastning ser ut til å bli lavere enn rentegarantien, foretas det finansielle tiltak for å sikre avkastning på nivå med rentegarantien. Hvis dette ikke er tilstrekkelig tas det midler fra tilleggsavsetningene for å dekke garantien. Eventuell negativ avkastning må dekkes av selskapets egenkapital. I gode finansielle år tilføres det midler til tilleggsavsetningene fra overskuddet. Dette er regulert oppad til 12 % av kontraktens premiereserve.

Gjennomsnittlig rentegaranti	2013
Individuell kapitalforsikring	2,49%
Individuell rente/pensjonsforsikring	3,55%
Kollektiv pensjonsforsikring	3,01%
Samlet	3,14%

■ Overskuddsmodeller

Selskapet har produkter med og uten rett til overskudd etter reglene i forsikringsvirksomhetsloven.

- Ny overskuddsmodell: Kollektiv ytelsespensjon, Innskuddspensjon med avkastningsgaranti, Garantikonto, Individuelle sparekontrakter inngått etter 2008 og Gruppeliv med overskuddsfond
- Modifisert overskuddsmodell: Fripoliser utgått fra kollektiv pensjon
- Overskuddsdeling etter tidligere gjeldende regler: Individuell kapital og Individuell pensjon med overskuddsdeling inngått før 2008
- Uten overskuddsrett: Gruppeliv (med unntak av Gruppeliv med overskuddsfond), Kollektiv risikopensjon uten fripolise, Individuell rente, Individuell kapital, Ulykke
- Med investeringsvalg: Innskuddspensjon med investeringsvalg, Individuell kapital, Individuell rente

■ Tildeling av overskudd

Hvorledes overskuddet tildeles hver enkelt kunde bestemmes ut fra hvilken produktgruppe kontrakten tilhører.

For individuelle kapitalforsikringer akkumuleres overskuddet på den enkeltes kontrakt og utbetales sammen med forsikringssummen. Innen individuelle rente- og pensjonsforsikringer oppskrives den sikrede ytelsen med overskuddet. Individuelle forsikringer utgått fra kollektive ordninger behandles på tilsvarende måte.

For kollektive pensjonsordninger tilføres overskuddet ordningens tilhørende premiefond og pensjonistenes overskuddsfond etter regelverket fastsatt i lov om foretakspensjon. For ordninger utenfor lov om foretakspensjon tilføres overskuddet premiefondet.

- I produkter uten rett til overskudd eksponeres selskapet for kostnads- og forsikringsrisiko.
- Flytteretten, hvor oppgjørsfristen kun er to måneder etter oppsigelsesfristens utløp for kontrakter hvor flytteverdien overstiger 300 millioner kroner, kan utgjøre en likviditetsrisiko dersom en eller flere større kontrakter flyttes i løpet av kort tid. En større fraflytting enn tilflytting over tid vil ha effekt på fremtidig kontantstrøm.
- Generelt vil endringer i rammebetingelser for næringen kunne påvirke fremtidige kontantstrømmer. Eksempelvis vil tilpasning til nytt lovverk for tjenestepensjon påvirke kontantstrømmen.
- Forfallsanalyse
Beste estimat for når forpliktelsene for spareforsikringer forfaller til utbetaling. I estimatet er det hensyntatt avgang. For kollektiv ytelsespensjon er ikke ny opptjening hensyntatt.

2013	Bokført verdi	0-5 år	5-10 år	10-15 år	15-20 år	>20 år
MNOK						
Utbetalinger (ikke diskontert)		4 061	2 705	1 766	1 172	1 361
Totale premiereserve, netto (diskontert)	11 065					

Konsernet 2012

Viktige forutsetninger og endringer i dem

- Grunnlagsrenten følger regelverk fastsatt av Finanstilsynet. Fra og med 1. januar 2012 er grunnlagsrenten 2,5 % for nye kontrakter. For øvrig følger ny opptjening og opptjente rettigheter den maksimalt tillatte grunnlagsrente som var gjeldende på opptjeningstidspunktet.
- Dødelighetsforutsetningene er i all hovedsak basert på fellesundersøkelser i FNO, mens forutsetninger om uførhet i all hovedsak er basert på selskapets egne erfaringer. I dødelighetsforutsetningene for uføre er det tatt høyde for korrelasjonen mellom uførhet og dødelighet.
- Ny fellestariff K2005 med sikkerhetsmarginer som tar høyde for økt levealder ble innført fra 2008 for kollektiv ytelsespensjon og fripoliser utgått fra kollektiv. Det er utarbeidet et nytt dødelighetsgrunnlag K2013, som er til vurdering i Finanstilsynet. Som følge av dette er det avsatt midler til oppreservering på ytelsespensjon og fripoliser.
- Det er også gjennomført et arbeid i regi av FNO med utvikling av nye dødelighetsgrunnlag for individuell rente og pensjon som tar høyde for økt levealder. Oppreservering for denne bransjen er allerede ferdig.
- Reserveavsetningene og premiene er fastsatt ut fra det prinsipp at det skal være sikkerhetsmarginer i reservene og premiene. Sikkerhetsmarginene i premier og reserver er ikke kvantifisert, men vurdert ut fra usikkerhet og langsiktighet til forpliktelsene.
- Den ordinære premiereserven til selskapet er beregnet etter prospektive prinsipper på samme tariffgrunnlag som premietariffen. Det er avsatt IBNR- og RBNS-avsetninger etter statistiske metoder basert på selskapets egne erfaringer.

Styring av risiko fra forsikringskontrakter

- Vurdering av forsikringsrisiko

Det er utarbeidet risikohåndbøker med retningslinjer for risikovurdering med helse- og tegningsregler for overtagelse av potensielle kunder. Ved tegning av individuelle risikoprodukter gjennomføres det en helsevurdering av forsikrede. Resultatet av denne vurderingen gjenspeiles i nivået på risikopremien som kreves. Ved inngåelse av kollektive avtaler med risikodekninger risikovurderes bedriften (underwriting). I underwritingen vurderes bedriftens tilhørende økonomi, bransje og syke- og uførehistorikk.

■ Kontroll av forsikringsrisiko

I selskapets eksisterende portefølje overvåkes forsikringsrisikoen innen hver produktgruppe. Hver produktgruppes risikoresultat inndeles i elementene dødelighet, uførhet og overlevelse. Utviklingen av risikoresultatene følges gjennom året. For hver type av risiko er det ordinære risikoresultat for en periode differansen mellom de risikopremier selskapet har tatt inn for perioden og de erstatninger som inntreffer i perioden. Forsikringstilfelle som selskapet ikke har fått melding om, men som man av erfaring bør anta er inntruffet, hører med i vurderingen. I forbindelse med risikobasert tilsyn har selskapet utarbeidet et rammeverk for styring og kontroll av forsikringsrisiko.

Risikoresultat 2012

MNOK	Individuell rente/pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Sum
Dødsrisiko (inkl. opplevelsesrisiko)	16,879	208,445	-19,154	0,000	69,630	275,801
Uførhet	-69,136	-89,766	79,673	0,000	76,041	-3,188
Ulykke	0,000	0,000	0,000	37,392	0,000	37,392
Risikoresultat før tekniske avsetninger	-52,257	118,680	60,519	37,392	145,671	310,004
Tekniske avsetninger	1,990	1,991	-0,097	-5,214	-17,168	-18,498
Risikoresultat etter tekniske avsetninger	-50,266	120,670	60,422	32,178	128,503	291,506
Oppreservering	0,000	0,000	-50,616	0,000	0,000	-50,616
Risikoresultat netto	-50,266	120,670	9,805	32,178	128,503	240,890

Tallene under viser samlet risikoresultat for 2012 ved en reduksjon i dødeligheten på hhv 10 prosent og 20 prosent eller en økning i uførheten på hhv 10 prosent og 20 prosent.

MNOK	Individuell rente/pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Sum
10 prosent reduksjon i dødelighet	-54,166	133,290	55,515	37,392	171,472	343,503
20 prosent reduksjon i dødelighet	-56,076	147,901	50,512	37,392	197,273	377,002
10 prosent økning i uførhet	-78,484	104,195	45,780	37,392	131,828	240,712
20 prosent økning i uførhet	-104,711	89,711	31,042	37,392	117,985	171,420

Hvordan risikoresultat påvirker resultat til eier, avhenger av hvilken overskuddsmodell som gjelder det enkelte produkt.

■ Reassuranse

Selskapet har en reassuransestrategi som behandles årlig av styret. Strategien omhandler blant annet mål for selskapets reassuranseprogram og hvordan reassuranseprogrammet skal overvåkes.

Selskapet har følgende typer reassuransedekninger:

Kvotereassuranse

Ved kvotereassuranse deles forsikringsrisikoen mellom to parter, og på den måten overføres deler av risikoen til en reassurandør, der andelen som overføres er avtalespesifikt.

Eksedentreassuranse (surplus)

I kontraktene er det fastsatt en egenandel etter risikotype. All risiko utover egenandelen reassureres. Eksedentreassuranse er i likhet med kvotereassuranse en proporsjonal ordning, men med den ulikhet at prosentsetsatsen varierer fra forsikring til forsikring. Eksedentreassuranse benyttes særlig for individuelle forsikringer.

Excess of loss / Katastrofereassuranse

For hver erstatning som overskrider et fast beløp dekker reassurandøren det overskytende beløp, gjerne begrenset til et spesifisert maksimum. En erstatning kan defineres per risiko eller per begivenhet. Eksempel på en excess of loss er katastrofereassuranse. I det tilfelle hvor erstatning defineres per risiko, kan excess of loss til forveksling ligne på eksedentreassuransen.

■ Tilstrekkelighetstest

I henhold til IFRS4 skal det utføres en tilstrekkelighetstest av reserven. Denne er utført etter samme prinsipp siden 2004. Beregningene tar utgangspunkt i de prognoser som ligger i selskapets finansmodell, der både aktiva- og passivasiden inngår. Det er forutsatt at administrasjons- og risikoresultat blir på dagens nivå, og en finansavkastning på 4,5 %.

Fordi levealderen øker, forventes alderspensjonsreserven å være for lav for kollektiv pensjon. For individuell pensjon er oppreservering for langt liv foretatt, men det vil kunne komme justeringer ved endelig beregning i fagsystemet. Både for kollektiv ytelsespensjon og fripoliser er risikooverskudd og avkastningsoverskudd i 2012 avsatt til oppreservering. FNOs forslag til ny tariff er til vurdering hos Finanstilsynet, og endelig oppreserveringsbehov er derfor ikke kjent. I tilstrekkelighetstesten antas det å gjenstå ca. 2 % oppreservering for kollektiv ytelsespensjon fordelt over to år og ca 4,5 % for fripoliser fordelt over 4 år. Tilstrekkelighetstesten viser at premiereserven er tilstrekkelig ut fra de forutsetninger som er lagt til grunn.

Forhold og betingelser i forsikringskontrakter

■ Forsikringsrisiko

I de fleste produktgrupper tilbyr selskapet dekninger for uførhet, enten gjennom uførepensjon, premiefritak eller uførekapital. Innen individuelle kontrakter og gruppeliv tilbys det dødsrisikoforsikringer. Innen kollektiv pensjon tilbyr selskapet etterlattedekninger som trer i kraft ved forsikredes død.

Endringer i utbetalingsreglene i folketrygden for uføreytelser m.m. vil kunne påvirke antall uføre og uføreavsetninger vesentlig. Når det gjelder endring i dødsrisiko, er det den stadig økende levealderen som påvirker om forventede utbetalingstidspunkter blir som forutsatt.

Med en stadig økning i levetid vil selskapets fremtidige utbetalinger til alderspensjon være økende sammenlignet med tidligere år.

■ Renterisiko

Selskapet har påtatt seg en betydelig renterisiko innenfor rente- og pensjonsforsikring. Selskapets gjennomsnittlig årlige rentegaranti er på 3,32 %, beregnet ut fra gjennomsnittlig forsikringsfond. Nye kontrakter i 2012 er tilbudt med grunnlagsrente 2,5 %. Et vedvarende lavt rentenivå vil øke risikoen tilknyttet rentegarantien. Dersom årlig avkastning ser ut til å bli lavere enn rentegarantien, foretas det finansielle tiltak for å sikre avkastning på nivå med rentegarantien. Hvis dette ikke er tilstrekkelig tas det midler fra tilleggsavsetningene for å dekke garantien. Eventuell negativ avkastning må dekkes av selskapets egenkapital. I gode finansielle år tilføres det midler til tilleggsavsetningene fra overskuddet. Dette er regulert oppad til 12 % av kontraktens premiereserve.

Gjennomsnittlig rentegaranti	2012
Individuell kapitalforsikring	2,61%
Individuell rente/pensjonsforsikring	3,73%
Kollektiv pensjonsforsikring	3,19%
Gruppelivsforsikring	0,00%
Ulykkesforsikring	0,00%
Samlet	3,32%

■ Overskuddsmodeller

Selskapet har produkter med og uten rett til overskudd etter reglene i forsikringsvirksomhetsloven.

- Ny overskuddsmodell: Kollektiv ytelsespensjon, Innskuddspensjon med avkastningsgaranti, Garantikonto, Individuelle sparekontrakter inngått etter 2008 og Gruppeliv med overskuddsfond
- Modifisert overskuddsmodell: Fripoliser utgått fra kollektiv pensjon
- Overskuddsdeling etter tidligere gjeldende regler: Individuell kapital og Individuell pensjon med overskuddsdeling inngått før 2008.
- Uten overskuddsrett: Gruppeliv (med unntak av Gruppeliv med overskuddsfond), Kollektiv risikopensjon uten fripolise, Individuell rente, Individuell kapital, Ulykke.
- Med investeringsvalg: Innskuddspensjon med investeringsvalg, Individuell kapital, Individuell rente.

■ Tildeling av overskudd

Hvorledes overskuddet tildeles hver enkelt kunde bestemmes ut fra hvilken produktgruppe kontrakten tilhører. For individuelle kapitalforsikringer akkumuleres overskuddet på den enkeltes kontrakt og utbetales sammen med forsikringssummen.

Innen individuelle rente- og pensjonsforsikringer oppskrives den sikrede ytelsen med overskuddet. Individuelle forsikringer utgått fra kollektive ordninger behandles på tilsvarende måte.

For kollektive pensjonsordninger tilføres overskuddet ordningens tilhørende premiefond og pensjonistenes overskuddsfond etter regelverket fastsatt i lov om foretakspensjon. For ordninger utenfor lov om foretakspensjon tilføres overskuddet premiefondet.

■ I produkter uten rett til overskudd eksponeres selskapet for kostnads- og forsikringsrisiko.

- Flytteretten, hvor oppgjørsfristen kun er to måneder etter oppsigelsesfristens utløp for kontrakter hvor flytteverdien overstiger 300 millioner kroner, kan utgjøre en likviditetsrisiko dersom en eller flere større kontrakter flyttes i løpet av kort tid. Flyttegebyret er maksimert til 5000 kroner. En større fraflytting enn tilflytting over tid vil ha effekt på fremtidig kontantstrøm.

- Generelt vil endringer i rammebetingelser for næringen kunne påvirke fremtidige kontantstrømmer. Eksempelvis vil tilpasning til nytt lovverk for tjenestepensjon påvirke kontantstrømmen.

■ Forfallsanalyse

Beste estimat for når forpliktelsene for spareforsikringer forfaller til utbetaling. I estimatet er det hensyntatt avgang. For kollektiv ytelsespensjon er ikke ny opptjening hensyntatt.

2012		Bokført verdi	0-5 år	5-10 år	10-15 år	15-20 år	>20 år
MNOK							
Utbetalinger (ikke diskontert)			5 295	4 022	3 027	2 239	4 009
Totale premiereserve, netto (diskontert)		12 822					

Konsentrasjon av forsikringsrisiko

Forsikringsbestanden er godt diversifisert med hensyn på forsikringsrisiko. Den består i hovedsak av individuelle forsikringer og gruppeforsikringer der forsikringsrisikoen ikke konsentrert.

NOTE 11 – FORSIKRINGSRISIKO I SKADEFORSIKRING

2013

Risikoen i en enkelt forsikringskontrakt er sannsynligheten for at den forsikrede hendelse inntreffer og usikkerheten i forhold til størrelsen av det påfølgende erstatningsbeløpet. Det ligger i forsikringskontraktens natur at risikoen er tilfeldig og derfor må estimeres.

For en portefølje av forsikringskontrakter hvor det benyttes sannsynlighetsteori ved beregning av pris og forsikringstekniske avsetninger, er den største risiko selskapet står overfor i forbindelse med forsikringskontrakter at de faktiske erstatningsbeløpene overstiger de beløp som er avsatt til å dekke erstatningene. Forsikringshendelser rammer tilfeldig, og de observerte antall hendelser og erstatningsbeløp vil som en naturlig følge av dette variere fra år til år i forhold til det nivå som er beregnet ved statistiske teknikker.

Erfaringsmessig viser det seg at jo større en portefølje av ensartede forsikringskontrakter er, desto mindre vil det forventede resultatet variere. En mer diversifisert portefølje vil ha mindre sannsynlighet for påvirkning fra endringer i en delportefølje. Selskapets tegningsstrategi er utformet med sikte på spredning mellom ulike typer forsikringsrisiko, samt for å oppnå en tilstrekkelig stor forsikringsbestand innenfor hver bransje, slik at variabiliteten i det forventede resultatet reduseres. Reassuranse benyttes for å utjevne selskapets risiko overfor større skader.

Sensitivitet overfor forsikringsrisiko

I tabellen under vises påvirkningen på resultat og egenkapitalen (før skatt) av 1 % endring i brutto opptjent premie og 1 prosentpoeng endring i Combined Ratio for egen regning. Combined Ratio er det mest brukte kriteriet for å måle lønnsomhet innen skadeforsikring. En endring i Combined Ratio kan skyldes en endring i skadefrekvens, erstatningsnivå og/eller administrasjonskostnader. I tabellen under vises påvirkningen på resultat og egenkapitalen (før skatt) av 1 % endring i brutto opptjent premie og 1 prosentpoeng endring i Combined Ratio for egen regning. Combined Ratio er det mest brukte kriteriet for å måle lønnsomhet innen skadeforsikring. En endring i Combined Ratio kan skyldes en endring i skadefrekvens, erstatningsnivå og/eller administrasjonskostnader.

Sensitivitetsanalyse skadeforsikring

Resultateffekt før skatt (for egen regning)			Effekt i MNOK
1 prosentpoeng endring i combined ratio	Privat	+/-	41,2
1 prosentpoeng endring i combined ratio	Bedrift	+/-	5,9
1 % endring i premienivået		+/-	47,1

Konsentrasjon av forsikringsrisiko

Selskapet har utarbeidet tegningsregler som beskriver hvilke forsikringsobjekter man aksepterer i sine porteføljer. Det foretas kontroller i forhold til overholdelse av tegningsreglene. I tillegg er det i forsikringssystemet innarbeidet automatiske kontroller for inntegning av ny portefølje. Reassuranseavdekningen tilpasses i forhold til risikoeksponeringen av forsikringsporteføljen. Selskapet har reassuranseavdekning som består av kvoteprogram og storkaskoavdekning (XL-reassuranse).

Sum	5 568
erstatningsavsetning	
Landbasert	
Erstatningsavsetning	24
Sjø/Energi i Runoff	
Erstatningsavsetning	190
Pooler	
Indirekte	280
skadebehandlings-	
kostnader	
Sum	6 062

MNOK	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Sum
FOR EGEN REGNING												
BEREGNEDE ERSTATNINGS-KOSTNADER												
Per utgangen	1 518	1 662	1 782	2 356	2 547	2 644	2 776	3 212	3 651	3 849	3 448	
av skadeåret												
Ett år senere	1 489	1 619	1 782	2 355	2 541	2 696	2 849	3 384	3 650	3 389		
To år senere	1 474	1 548	1 724	2 305	2 496	2 723	2 794	3 334	3 411			
Tre år senere	1 452	1 525	1 696	2 280	2 523	2 694	2 788	3 223				
Fire år senere	1 458	1 514	1 695	2 298	2 492	2 701	2 735					
Fem år senere	1 460	1 508	1 690	2 251	2 476	2 683						
Seks år senere	1 464	1 510	1 681	2 243	2 464							
Syv år senere	1 462	1 508	1 682	2 226								
Åtte år senere	1 462	1 508	1 666									
Ni år senere	1 460	1 509										
Ti år senere	1 469											
Beregnet beløp	1 469	1 509	1 666	2 226	2 464	2 683	2 735	3 223	3 411	3 389	3 448	
per 31.12.												
Totalt utbetalt hittill	1 448	1 461	1 592	2 078	2 285	2 461	2 417	2 792	2 859	2 617	1 954	
Erstatnings-	21	48	73	148	179	222	318	431	552	772	1 494	4 258
avsetning UB												
Erstatnings-												251
avsetning for												
skader før												
Fradrag XL-												-48
reassuranse												
Sum erstatnings-												4 460
avsetning Landbasert												
Erstatnings-												14
avsetning												
Sjø/Energi i Runoff												
Erstatningsavsetning												190
Pooler												
Indirekte skadebe-												280
handlingskostnader												
Sum												4 944

2012

Risikoen i en enkelt forsikringskontrakt er sannsynligheten for at den forsikrede hendelse inntreffer og usikkerheten i forhold til størrelsen av det påfølgende erstatningsbeløpet. Det ligger i forsikringskontraktens natur at risikoen er tilfeldig og derfor må estimeres.

For en portefølje av forsikringskontrakter hvor det benyttes sannsynlighetsteori ved beregning av pris og forsikringstekniske avsetninger, er den største risiko konsernet står overfor i forbindelse med forsikringskontrakter at de faktiske erstatningsbeløpene overstiger de beløp som er avsatt til å dekke erstatningene. Forsikringshendelser rammer tilfeldig, og de observerte antall hendelser og erstatningsbeløp vil som en naturlig følge av dette variere fra år til år i forhold til det nivå som er beregnet ved statistiske teknikker.

Erfaringsmessig viser det seg at jo større en portefølje av ensartede forsikringskontrakter er, desto mindre vil det forventede resultatet variere. En mer diversifisert portefølje vil ha mindre sannsynlighet for påvirkning fra endringer i en delportefølje. Konsernets tegningsstrategi er utformet med sikte på spredning mellom ulike typer forsikringsrisiko, samt for å oppnå en tilstrekkelig stor forsikringsbestand innenfor hver bransje, slik at variabiliteten i det forventede resultatet reduseres. Reassuranse benyttes for å utjevne konsernets risiko overfor større skader.

Sensitivitet overfor forsikringsrisiko

I tabellen under vises påvirkningen på resultat og egenkapitalen (før skatt) av 1 % endring i brutto opptjent premie og 1 prosentpoeng endring i Combined Ratio for egen regning. Combined Ratio er det mest brukte kriteriet for å måle lønnsomhet innen skadeforsikring. En endring i Combined Ratio kan skyldes en endring i skadefrekvens, erstatningsnivå og/eller administrasjonskostnader.

Sensitivitetsanalyse– skadeforsikring

Resultateffekt før skatt (for egen regning)			Effekt i MNOK
1 prosentpoeng endring i combined ratio	Privat	+/-	43,4
1 prosentpoeng endring i combined ratio	Bedrift	+/-	6,6
1 % endring i premienivået		+/-	50,1

Konsentrasjon av forsikringsrisiko

Konsernet har utarbeidet tegningsregler som beskriver hvilke forsikringsobjekter selskapene aksepterer i sine porteføljer. Det foretas kontroller i forhold til overholdelse av tegningsreglene. I tillegg er det i forsikringssystemet innarbeidet automatiske kontroller for kumuler ved inntegning av ny portefølje. Reassuranseavdekningen tilpasses i forhold til risikoeksponeringen av forsikringsporteføljen.

NOTE 12 - KREDITTEKSPONERING FOR HVER INTERNE RISIKORATING

Kredittrisikoen i SpareBank 1 Gruppen er all hovedsak knyttet til virksomheten i SpareBank 1 Gruppen Finans AS forretningsområdet factoring.

Det arbeides med å utarbeide kvantitative risikoanalyser i forretningsområdet factoring. Kredittrisikoen i forretningsområdet factoring er relatert til finansierings- og utlånsrisiko.

I forbindelse med ICAAP benytter SpareBank 1 Gruppen Finans AS, standardmetoden for beregning av kredittrisikoen.

Intern kredittmodellen er en kombinasjon av risikomodell og effektivitetsmodell (hvor godt passer forretningsområdet factoring og hvor effektivt kan SpareBank 1 Gruppen Finans AS drifte avtalen).

Således er den ikke direkte henførbart til en risikomodell som har to dimensjoner/akser; rating på klient/kunde og sikkerhetsdekning.

Risikomatrise

Med utgangspunkt i forretningsområdet factoring's risikoklassifiseringssystem skal følgende risikomatrise legges til grunn for delegering av kredittfullmakter. Objektiv score fra Lindorff Decision og SpareBank 1 Gruppen Finans AS' interne behandlingsregler bestemmer risikoklasse på aksjeselskaper, enkeltpersonforetak og personlige foretak registrert i Foretaksregisteret.

Klientrating/ Struktur-rating	[4 - 5]	[3,5 - 4>	[3 - 3,5>	[2 - 3>	[1 - 2>
5	Lav risiko	Lav risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko
4	Lav risiko	Lav risiko	Middels risiko	Middels risiko	Høy risiko
3	Lav risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høy risiko
2	Lav risiko	Middels risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høy risiko
1	Middels risiko	Høy risiko	Høy risiko	Høy risiko	Høy risiko
Mislighold	Høy risiko	Høy risiko	Høy risiko	Høy risiko	Høy risiko

Beskrivelse av modellen:

På den ene akse benyttes rating på klient basert på Lindorff Decision Score hvor 1 er den dårligste ratingklassen og 5 den beste. På den andre akse, så er det strukturen som gis en karakter mellom 1 og 5, hvor 5 er best. Struktur-rating vil si factorabiliteten både i forhold til effektiv drift av avtalen og at SpareBank 1 Gruppen Finans AS har god sikkerhet i fordringen. Det er derfor utarbeidet en modell hvor ulike parametere, som sier noe om factorabiliteten, blir vurdert og gitt en score.

Parameterne som vurderes er:

1. Debitors kredittverdighet
2. Gjengkjøpsraten
3. Kreditnotaomsetningsgrad
4. Aldersfordeling
5. Bransjetilhørighet

Klient- og struktur-ratingmodellen resulterer i en matrise, som konkluderer med Lav risiko, Middels risiko eller Høy risiko, basert på kombinasjonen mellom klientrating og struktur-rating.

Utlån fordelt på risikoklasser:

Klientrating / Strukturrating	[4 - 5]	[3.5 - 4>	[3 - 3.5>	[2 - 3>	[1 - 2>	Totalt
5	17,4 %	7,6 %	40,0 %	0,1 %	0,0 %	65,1 %
4	3,6 %	5,3 %	10,0 %	1,9 %	0,0 %	20,8 %
3	0,7 %	1,9 %	1,9 %	1,3 %	0,0 %	5,8 %
2	0,3 %	0,7 %	2,3 %	0,8 %	0,0 %	4,1 %
1	0,0 %	1,3 %	1,3 %	0,1 %	0,0 %	2,7 %
M&U	1,5 %					1,5 %

Oppsummering

Lav risiko	22,0 %	14,8 %	40,0 %	0,0 %	0,0 %	76,8 %
Middels risiko	0,0 %	0,7 %	14,2 %	2,0 %	0,0 %	16,9 %
Høy risiko	1,5 %	1,3 %	1,3 %	2,2 %	0,0 %	6,3 %

NOTE 13 - MAKS KREDITTRISIKOEKSPONERING, IKKE HENSYNTATT PANTSTILLELSER

Tabellen nedenfor viser maksimalt eksponering mot kredittrisiko for komponentene i balansen, inkludert derivater. Eksponeringen er vist brutto før eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger.

Morselskapet			Konsernet	
Brutto eksponering			Brutto eksponering	
2013	2012	NOK 1 000	2013	2012
EIENDELER				
24 285	269 191	Bankinnskudd og kontanter	1 203 902	1 042 420
710 514	801 901	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	-	22
-	-	Utlån til og fordringer på kunder	1 064 263	1 128 742
-	-	Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultatregnskapet (FVO)	29 432 181	25 491 995
-	-	Verdipapirer holdt for handelsformål	2 140 182	2 449 503
2 097	3 078	Derivater	4 313	112 018
-	-	Verdipapirer holdt til forfall	4 607 769	4 477 834
-	-	Verdipapirer til amortisert kost	2 316 208	1 825 434
60 553	21 102	Verdipapirer - tilgjengelig for salg	63 078	24 538
-	-	Andre finansielle eiendeler	26 048	27 748
370 055	152 844	Andre eiendeler	327 970	415 842
1 167 504	1 248 116	Sum finansielle eiendeler	41 185 913	36 996 095
FORPLIKTELSE				
822 505	866 905	Betingede forpliktelser - garantier	150 000	248 215
5 514	403 099	Benyttede kreditter	-	-
-	-	Lånetilsagn	-	-
828 019	1 270 004	Sum finansielle garantistillelser	150 000	248 215
1 995 524	2 518 120	Total kredittrisikoeksponering	41 335 913	37 244 310

NOTE 14 - ALDERSFORDELING PÅ FORFALTE, MEN IKKE NEDSKREVNE UTLÅN OG PREMIEINNTEKTER

Tabellen viser forfalte beløp på utlån, overtrekk på kreditt/innskudd og premieinntekter fordelt på antall dager etter forfall som ikke skyldes forsinkelser i betalingsformidlingen.

Konsernet 2013						
NOK 1 000	På forespørsel	Under 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder						
<i>Privatmarked</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Bedriftsmarked</i> ¹⁾	-	-	-	-	182 848	182 848
Forfalt, ikke betalt forsikringspremie	-	30 857	4 749	1 630	23 296	60 532
Sum	-	30 857	4 749	1 630	206 144	243 379

¹⁾ Porteføljen består av ervervede misligholdte krav (alle krav over 90 dager) i SpareBank 1 Gruppen Finans AS' forretningsområde Portefølje. Innfrielse av kravene i porteføljene er avhengig av skyldnernes evne til å innfri.

Konsernet 2012						
NOK 1 000	På forespørsel	Under 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder						
<i>Privatmarked</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Bedriftsmarked</i> ¹⁾	-	-	-	-	122 973	122 973
Forfalt, ikke betalt forsikringspremie	-	22 509	2 679	1 115	25 508	51 811
Sum	-	22 509	2 679	1 115	148 481	174 784

¹⁾ Porteføljen består av ervervede misligholdte krav (alle krav over 90 dager) i SpareBank 1 Gruppen Finans AS' forretningsområde Portefølje. Innfrielse av kravene i porteføljene er avhengig av skyldnernes evne til å innfri.

NOTE 15 - GJENVÆRENDE KONTRAKTSMESSIG LØPETID PÅ FINANSIELLE FORPLIKTELSER

Konsernet 2013							
NOK 1 000	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	Over 5 år	Uten forfall	Totalt
Innskudd fra og gjeld til kunder og kredittinstitusjoner	109 001	23 380	1 732 099	789 409	-	-	2 653 890
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	426 743	5 306	285 658	-	-	717 707
Derivater	-	33 994	-	95 872	- 956	-	128 909
Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner	-	5 501	14 251	75 938	-	483 000	578 690
Sum finansielle forpliktelser	109 001	489 618	1 751 657	1 246 877	- 956	483 000	4 079 197

For beregning av kontantstrøm på ansvarlige lån er rentesats ved utgangen av 2013 lagt til grunn. For evigvarende ansvarlige lån er kontantstrømmen ført til og med intervallet 1 - 5 år. Hovedstolen er lagt uten forfall.

Konsernet 2012							
NOK 1 000	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Uten forfall	Totalt
Innskudd fra og gjeld til kunder og kredittinstitusjoner	-	459 822	730 310	1 057 837	-	-	2 247 969
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	10 576	117 624	739 295	-	-	867 495
Derivater	-	2 901	6 600	167 600	-	-	177 101
Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner	-	5 596	15 211	81 053	-	483 000	584 860
Lånetilsagn	161 233	-	-	-	-	-	161 233
Sum finansielle forpliktelser	161 233	478 894	869 745	2 045 785	-	483 000	4 038 657

For beregning av kontantstrøm på ansvarlige lån er rentesats ved utgangen av 2012 lagt til grunn. For evigvarende ansvarlige lån er kontantstrømmen ført til og med intervallet 1 - 5 år. Hovedstolen er lagt uten forfall.

Morselskapet 2013							
NOK 1 000	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Uten forfall	Totalt
Innskudd fra og gjeld til kunder og kredittinstitusjoner	-	246 153	1 732 099	789 409	-	-	2 767 661
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	426 743	5 306	285 658	-	-	717 707
Derivater	-	-	-	-	-	-	-
Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner	-	3 840	9 957	53 058	-	283 000	349 855
Lånetilsagn	-	-	-	-	-	-	-
Sum finansielle forpliktelser	-	676 736	1 747 363	1 128 125	-	283 000	3 835 223

For beregning av kontantstrøm på ansvarlige lån er rentesats ved utgangen av 2013 lagt til grunn. For evigvarende ansvarlige lån er kontantstrømmen ført til og med intervallet 1-5år. Hovedstolen er lagt uten forfall.

Morselskapet 2012							
NOK 1 000	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	Over 5 år	Uten forfall	Totalt
Innskudd fra og gjeld til kunder og kredittinstitusjoner	-	615 197	730 310	1 057 837	-	-	2 403 344
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	10 576	117 624	739 295	-	-	867 495
Derivater	-	-	-	-	-	-	-
Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner	-	4 090	10 677	56 893	-	283 000	354 660
Lånetilsagn	-	-	-	-	-	-	-
Sum finansielle forpliktelser	-	629 863	858 611	1 854 025	-	283 000	3 625 499

For beregning av kontantstrøm på ansvarlige lån er rentesats ved utgangen av 2012 lagt til grunn.

NOTE 16 - NETTO PREMIEINNTEKTER FORSIKRING

NOK 1 000	SpareBank 1 Forsikring AS		SpareBank 1 Skadeforsikring konsern		Konsernet	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Brutto premieinntekter	4 378 910	4 185 379	5 473 803	5 549 854	9 852 712	9 735 233
-avgitt reassuranse	187 832	154 542	693 890	476 776	881 722	631 318
Sum netto premieinntekter for egen regning	4 191 078	4 030 836	4 779 912	5 073 079	8 970 990	9 103 915

FORSIKRING

For SpareBank 1 Forsikring AS fordeler opptjent premieinntekter seg på følgende bransjer:

NOK 1 000	Ind. rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Sum
2013						
Brutto premieinntekter	382 109	775 157	2 263 361	240 804	717 478	4 378 910
<i>herav nytegning:</i>	<i>77 758</i>	<i>87 400</i>	<i>65 478</i>	<i>37 306</i>	<i>73 033</i>	<i>340 975</i>
2012						
Brutto premieinntekter	383 791	745 341	2 200 787	222 976	632 483	4 185 378
<i>herav nytegning:</i>	<i>99 658</i>	<i>71 628</i>	<i>73 150</i>	<i>35 522</i>	<i>10 227</i>	<i>290 185</i>

SKADEFORSIKRING

For SpareBank 1 Skadeforsikring konsern fordeler opptjent premieinntekt seg på følgende ulike produktklasser:

PRIVATBETONTE FORSIKRINGER

NOK 1 000	Kombinerte forsikringer brann	Motorvogn	Herav ansvar motorvogn	Fritidsbåt	Ulykkes- forsikring	Reise- forsikring	Øvrig forsikring privat	Sum privat forsikring
Opptjent premie 2013	1 909 810	1 821 693	779 369	75 969	152 352	407 337	27 471	4 394 631
Opptjent premie 2012	1 887 084	1 839 986	787 626	77 541	163 852	366 295	24 950	4 359 708

NÆRINGSBETONTE FORSIKRINGER

NOK 1 000	Industri- forsikring brann	Kombinerte forsikringer mell. brann	Motorvogn	Herav ansvar motorvogn	Ansvar	Yrkesskade	Trygghet	Annet	Sum nærings- forsikring
Opptjent premie 2013	10 370	358 714	254 259	76 224	49 908	134 502	84 075	76 776	968 604
Opptjent premie 2012	10 704	381 370	287 262	91 637	61 401	168 832	92 769	74 107	1 076 444

ANDRE FORSIKRINGER

NOK 1 000	Sjø	Energi/olje	Inng. Reassuranse	Natur- pooler	Sum andre forsikringer
Opptjent premie 2013	543	-	-	110 024	110 567
Opptjent premie 2012	6	-	16	113 682	113 703

NOTE 17 - NETTO PROVISJONSINNEKTER

NOK 1 000	Konsernet	
	2013	2012
Provisjonsinntekter		
Forvaltningsprovisjon	570 611	482 337
Garantiprovisjon	11 211	11 313
Andre provisjonsinntekter	185 705	134 240
Sum provisjonsinntekter	767 526	627 890
Provisjonskostnader		
Distributørprovisjon	1 063 727	933 969
Andre provisjonskostnader	5 898	4 921
Sum provisjonskostnader	1 069 625	938 890
Sum netto provisjon	-302 098	-311 000

NOTE 18 - INNTEKTER OG KOSTNADER FRA FINANSIELLE EIENDELER OG GJELD

Morselskapet			Konsernet	
2013	2012	NOK 1 000	2013	2012
NETTO INNTEKTER FRA FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET				
Aksjer og andeler				
-	-	Utbytte fra aksjer og andeler	37 746	29 151
-	-	Netto gevinst ved realisasjon av aksjer	577 260	84 993
1 552	-406	Netto urealisert gevinst/tap av aksjer og andeler	1 959 313	575 594
1 552	-406	Sum netto inntekter aksjer og andeler	2 574 319	689 738
Obligasjoner og sertifikater				
-	-	Mottatte og opptjente renteinntekter	596 593	629 729
-	-	Netto gevinst/tap ved realisasjon av rentepapirer	154 373	270 655
-	-	Netto urealisert gevinst/tap rentepapirer	76 692	10 911
-	-	Sum netto inntekter fra obligasjoner, sertifikater, rentefond og andre verdipapirer med fast avkastning	827 657	911 295
Andre finansielle instrumenter				
-	-	Mottatte og opptjente renteinntekter	4 023	13 204
-981	1 075	Netto gevinst/tap ved realisasjon av derivater og andre finansielle eiendeler	-179 729	82 795
-	-	Netto urealisert gevinst/tap av derivater og andre finansielle eiendeler	-46 959	174 790
-981	1 075	Sum derivater og andre finansielle instrumenter	-222 665	270 788
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer				
1 431	1 083	Netto urealisert gevinst/tap av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 431	1 083
1 431	1 083	Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 431	1 083
2 002	1 752	Netto inntekter og gevinst/tap fra finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	3 180 742	1 872 905
NETTO INNTEKTER FRA OBLIGASJONER VURDERT TIL AMORTISERT KOST				
-	-	Mottatte og opptjente renteinntekter obligasjoner holdt til forfall	226 321	234 137
-	-	Netto urealiserte gevinst/tap obligasjoner holdt til forfall	-1 423	-
-	-	Netto gevinst/tap ved realisasjon av obligasjoner holdt til forfall	4 550	3 144
-	-	Netto inntekter fra obligasjoner holde-til-forfall	229 448	237 280
-	-	Mottatte og opptjente renteinntekter andre obligasjoner til amortisert kost	80 800	67 015
-	-	Netto urealisert gevinst/tap andre obligasjoner til amortisert kost	-82	-42
-	-	Netto gevinst/tap ved realisasjon fra andre obligasjoner til amortisert kost	-31 759	-
-	-	Netto inntekter og gevinst/tap obligasjoner til amortisert kost	48 959	66 973
NETTO INNTEKTER FRA VERDIPAPIRER TILGJENGELIG FOR SALG				
-	-	Utbytte fra aksjer	-	32
-	28	Netto gevinst ved realisasjon av aksjer	-	70
-	28	Netto inntekter og gevinst/tap verdipapirer tilgjengelig for salg	-	102
INNTEKTER FRA UTLÅN OG FORDRINGER				
-	1 878	Renteinntekter på utlån til kunder og fordringer på kredittinstitusjoner	132 282	72 180
4 637	6 140	Renteinntekter på bankplasseringer	13 088	58 414
1 736	-	Renteinntekter på andre fordringer	10 269	9 667
11 450	10 524	Renteinntekter på interne lån	-	-
17 822	18 543	Sum renteinntekter på utlån og fordringer	155 638	140 260

KOSTNADER PÅ FINANSIELL FORPLIKTELSE				
-64 853	-48 290	Rentekostnader på innskudd fra kunder og gjeld til kredittinstitusjoner	-77 257	-65 207
-22 648	-28 536	Rentekostnader på utstedte verdipapirer	-22 648	-28 536
-14 231	-16 984	Rentekostnader ansvarlig lån	-20 257	-27 732
-3 163	-4 567	Rentekostnader øvrig finansiell gjeld	-16 017	-5 636
-104 896	-98 377	Sum rentekostnader på finansielle forpliktelser	-136 180	-127 111

NOTE 19 – NETTO INNTEKTER INVESTERINGSEIENDOMMER

NOK 1 000	Konsernet	
	2013	2012
Leieinntekter fast eiendom	325 932	335 099
Verdiregulering investeringseiendommer	-22 134	-56 937
Kostnader investeringseiendommer	-48 525	-42 884
Sum netto inntekter investeringseiendommer ¹⁾	255 274	235 279

¹⁾ Direkte driftskostnader (inkl vedlikeholdskostnader) som stammer fra investeringseiendom som ikke genererer leieinntekter utgjør 2,7 mill. kroner i 2013 og 3,3 mill. kroner i 2012.

Se for øvrig note 33 Investeringseiendommer for ytterligere informasjon.

NOTE 20 – ANDRE INNTEKTER

Morselskapet			Konsernet	
2013	2012	NOK 1 000	2013	2012
-	-	Administrasjon av LOfavør konsept	56 018	55 237
-	-	Diverse inntekter livsforsikringsvirksomhet	29 946	16 408
-	-	Inntekter inkassovirksomhet	154 194	134 027
-	-	Purregebyr	8 213	1 594
-	-	Annet	6 556	19 520
-	-	Sum andre inntekter	254 927	226 787

NOTE 21 - DRIFTSKOSTNADER

Morselskapet			Konsernet	
2013	2012	NOK 1 000	2013	2012
45 335	59 924	Personalkostnader	953 513	903 726
6 592	45 098	IT kostnader	214 945	305 061
460	571	Markedsføring	48 928	126 379
-	-73 972	Fakturerte kostnader til Kredittkortselskap og Verdipapirservice	-	-
-18 125	4 861	Andre driftskostnader	233 426	247 718
34 261	36 483	Sum driftskostnader	1 450 811	1 582 884
GODTGJØRELSE TIL REVISOR				
374	500	Ordinær revisjon	3 608	5 257
-	214	Andre attestasjonstjenester	120	407
-	327	Skatterådgivning	547	538
41	-	Andre tjenester	691	-
Godtgjørelse til revisor er oppgitt inklusive merverdiavgift.				
PERSONALKOSTNADER				
175 277	172 215	Lønn	636 141	549 836
1 056	-	Sluttvederlag	9 060	72 361
36 701	31 989	Arbeidsgiveravgift	108 529	108 361
29 020	29 423	Pensjonskostnader	106 085	80 450
-206 585	-186 015	Refusjon lønn, pensjon døtre	-	-
1 555	3 385	Sosiale kostnader	40 124	44 607
8 311	8 928	Øvrige personalkostnader	53 574	48 110
45 335	59 924	Sum personalkostnader	953 513	903 726
SPESIFIKASJON AV PENSJONSKOSTNADER				
17 352	14 518	Tilskuddsplaner inkl. aga	58 274	46 050
11 668	14 905	Ytelsesplaner inkl. aga	47 811	34 400
29 020	29 423	Sum pensjonskostnader	106 085	80 450

NOTE 22 - LØNN OG ANNEN GODTGJØRELSE TIL ADMINISTRERENDE DIREKTØR OG LEDENDE ANSATTE

NOK 1 000	Lønn/ honorar ¹⁾	Bonus ²⁾	Annen godtgjørelse	Periodisert pensjonskostnad
ALLIANSELEDELSEN				
Kirsten Idebøen	3 527	472	163	1 290
Torbjørn Martinsen	2 954	216	150	608
Turid Grotmoll	2 991	185	156	1 762
Eivind Gjerdal fra 01.07.2013	2 261	202	236	576
Iren Rutle fra 01.07.2013	1 600	88	156	54
Tore Haarberg fra 01.09.2013	1 037	-	50	69
Rune Selmar	2 427	-	155	-
Jarle Haug	2 527	339	277	237
Thoralf Granerød frem til 30.06.2013 ³⁾	2 071	150	243	71
Øyvind Aass frem til 30.06.2013	2 272	140	238	64
Sigurd Aune frem til 30.06.2013	2 232	161	238	83
Sum 2013	25 901	1 953	2 062	4 814
Sum 2012	28 519	1 532	1 724	5 092

¹⁾ Lønn/honorar er utbetalt lønn/honorar i regnskapsåret 2013.

²⁾ Bonusbeløpet er utbetalt bonus i regnskapsåret 2013.

³⁾ Ved fratredelse før oppnådd pensjonsalder har ledende ansatte i konsernet avtale om etterlønn i 12 måneder etter oppsigelsestiden (6 måneder). Thoralf Granerød har til gode et vederlag i henhold til denne avtalen på 1,06 mill. kroner per 31. desember 2013. I henhold til avtalen vil utbetalt lønn i ny stilling komme til avkortning i avtalt etterlønn.

NOK 1 000	Honorar ⁴⁾	Annen godtgjørelse
STYRET		
Per Halvorsen	178	-
Jan-Frode Janson	43	-
Finn Haugan	265	-
Arne Austereid	204	-
Knut Bekkevold	204	-
Richard Heiberg	204	-
Tor-Arne Solbakken	204	-
Sally Lund-Andersen	170	-
Steinar Stegeggerde Karlsen, møtende varamedlem	145	-
Vivi Ann Ingebjørg Pedersen, møtende varamedlem	137	-
Sum 2013	1 755	-
Sum 2012	1 810	35

NOK 1 000	Honorar ⁴⁾	Annen godtgjørelse
KONTROLLKOMITEEN		
Knut Ro	124	-
Dag Nafstad	167	-
Rolf Røkke	124	-
Odd Broshaug	124	-
Ivar Listerud	124	-
Sum 2013	663	-
Sum 2012	637	-

NOK 1 000	Honorar ⁴⁾	Annen godtgjørelse
REPRESENTANTSKAP		
Siri Strømmevold	8	-
Ellen Stensrud	16	-
Kristian Eidesvik	16	-
Kjell Olav Pettersen	16	-
Øyvind Aske	16	-
Haakon Trønrud	16	-
Arne Henning Falkenhaus	22	-
Kyrre Elvegård	16	-
Sum 2013	123	-
Sum 2012	132	4

⁴⁾ Honorarbeløpet er utbetalt i regnskapsåret 2013.

Maksimalt oppnåelig bonusbeløp for ledende ansatte, som defineres som allianseledelsen, med individuelle bonusavtaler inntil 3 månedslønner i SpareBank 1 Gruppen. Bonus for måloppfyllelse i 2013 vil bli utbetalt i henhold til Finansdepartementets forskrift vedrørende godtgjørelse i finansinstitusjoner der halvparten av oppnådd bonusbeløp utbetales i 2014, og den resterende halvpart etter pro rata prinsippet i 2015, 2016 og 2017. Den utsatte bonusutbetalingen vil være relatert til avkastning på utvalgte egenkapitalbevis og aksjer i SpareBank 1 Gruppens eierbanker (syntetisk egenkapitalbevis).

I tillegg til bonusutbetalingen for 2013 vil de ledende ansatte som er omfattet av bestemmelsen om utsatt bonusutbetaling i Finansdepartementets forskrift få utbetalt en tredjedel av utsatt bonusutbetaling for 2011 og 2012. Utbetalingen er korrigert for kursendring i det syntetiske egenkapitalbeviset.

Ansattvalgte styremedlemmer i SpareBank 1 Gruppen er omfattet av den generelle bonusordningen for øvrige ansatte i selskapet. Styremedlemmer for øvrig har ikke noen form for variabel godtgjørelse.

Administrerende direktør har rett til pensjon tilsvarende 70 % av årslønn fra fylte 60 år. Rettigheten opptjenes forholdsmessig. Administrerende direktørs lønn og bonus fastsettes på bakgrunn av en helhetlig vurdering basert på: konsernets finansielle resultat, konsernets relative måloppnåelse i forhold til andre sammenlignbare finanskonserner, administrerende direktørs individuelle prestasjoner og markedslønn for lederstillinger på dette nivået. Eventuell bonus fastsettes av styret og vurdering av utbetaling for et regnskapsår skal gjøres innen utgangen av påfølgende år.

Det foreligger ingen forpliktelser overfor styrets leder til å gi særskilt vederlag ved opphør eller endring av vervet. Det foreligger heller ingen avtaler om bonus, overskuddsdeling, opsjoner og lignende til fordel for leder av styret.

Det gis personalrabatter på lån og enkelte forsikringstjenester. Fordeler som ytes til ledende ansatte og styremedlemmer avviker ikke fra det som gis til øvrige ansatte. Rabattene som gis er ca. 25 prosent på ordinære kundevilkår på enkelte forsikringstjenester.

SpareBank 1 Forsikring AS har ingen rabatter på forsikringer til noen ansatte eller styremedlemmer. Alle forsikringsavtaler er gitt på ordinære kundevilkår.

Boliglån til ansatte ytes av Bank 1 Oslo Akershus AS, og sikkerheten tilfredsstiller de krav som stilles i Finansieringsvirksomhetsloven § 2-15. Boliglån til ansatte gis til 20 prosent rabatt i forhold til ordinære kundeforhold. De ulike selskapene i konsernet belastes for sin andel av rabatten.

SpareBank 1 Gruppen AS har ingen virksomhet utover å forvalte sine interesser i datterselskapene. Alle transaksjoner med nærstående parter er inngått på forretningsmessige vilkår. Alle konserninterne godtgjørelser som ikke er relatert til salg og porteføljerådgivning, er basert på selvkostprinsippet. Se note 52.

FORSIKRINGSPREMIE SPAREBANK 1 SKADEFORSIKRING AS 2013

NOK 1 000	Allianseledelsen	Styret	Kontrollkomiteen	Tilknyttede selskap	Andre nærstående
Årlig premie	157	170	25	Se note 52	92
Erstatninger	25	23	-	Se note 52	5

FORSIKRINGSPREMIE SPAREBANK 1 SKADEFORSIKRING AS 2012

NOK 1 000	Allianseledelsen	Styret	Kontrollkomiteen	Tilknyttede selskap	Andre nærstående
Årlig premie	198	165	33	Se note 52	107
Erstatninger	74	60	-	Se note 52	15

NOTE 23 – PENSJONER

Generell beskrivelse av selskapets pensjonsforpliktelser:

Konsernet har en kollektiv pensjonsordning for sine ansatte i SpareBank 1 Forsikring AS. Pensjonsordningen sikrer de fleste av de ansatte en pensjon på 70 % av sluttlønnen frem til 77 år med etterfølgende avtrapping. Ordningene gir medlemmene i ordningen et garantert nivå på utbetalingene over levetiden. I Sparebank 1 Gruppen konsern er pensjonsutbetalingene løpende justert med gjennomsnittet av konsernprisindeks, sentralt lønnstillegg og g-regulering.

I tillegg er det etablert en ordning for kollektiv innskuddspensjon for nyansatte fra 1.mai 2005. Fra samme tidspunkt ble den ytelsesbaserte pensjonsordningen lukket.

I morselskapet er det 79 yrkesaktive og 84 pensjonister som er omfattet av den sikrede ytelsesordningen, og 237 av innskuddsordningen. I konsernet er det 359 yrkesaktive og 498 pensjonister omfattet av den sikrede ytelsespensjonsordningen. Det er 886 yrkesaktive omfattet av den innskuddsbaserte ordningen i konsernet.

Pensjonsmidlene forvaltes av SpareBank 1 Forsikring AS. Ansvar for forvaltningen av ordningen inkludert investeringsbeslutningen og premienivå hviler i felleskap på administrasjonen og styret for SpareBank 1 Forsikring AS.

Ved verdsettelse av pensjonsmidlene og ved måling av påløpte forpliktelser benyttes estimerte verdier. Disse verdiene korrigeres hvert år i samsvar med oppgaver over pensjonsmidlenes flytteverdi fra SpareBank 1 Forsikring AS og aktuarmessig beregning av forpliktelsen størrelse.

Kostnadene er beregnet på forutsetningene for inngående balanse. Per 31.12 er det beregnet en oppdatert netto pensjonsforpliktelse ut fra forutsetningene ved årsslutt. Aktuarielle gevinster og tap (estimatavvik) regnskapsføres i oppstillingen over utvidet resultat/egenkapital.

Periodens pensjonskostnad består av periodens pensjonsopptjening og rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse fratrukket forventet avkastning samt periodisert arbeidsgiveravgift. Innbetalt innskuddspensjon kostnadsføres i betalingsåret.

Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven) trådte i kraft 19. februar 2010. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelse etter den nye ordningen. Ny AFP-ordning utgjør et livsvarig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Arbeidstakere tjener årlig opp rett til AFP med 0,31 % av pensjongivende inntekt opp til 7,1G frem til 62 år. Opptjening i ny ordning beregnes på bakgrunn av arbeidstakerens livsinntekt, slik at alle tidligere arbeidsår innregnes i opptjeningsgrunnlaget. Ny ordning skal finansieres ved at Staten dekker 1/3 av pensjonsutgiftene og 2/3 skal dekkes av arbeidsgiverne. Arbeidsgivernes premie skal fastsettes som en prosentandel av lønnsutbetalinger mellom 1G og 7,1G. Den nye AFP-ordningen regnskapsføres som en innskuddsordning.

Ny levetidstabell K2013 BE er tatt i bruk ved årsslutt 2013. SpareBank 1 Gruppen konsern benytter OMF-renten som diskonteringsrente. Det henvises til note 2 regnskapsprinsipper for ytterligere omtale av pensjoner og bruk av OMF-renten.

Morselskapet			Konsernet	
2013	2012	NOK 1 000	2013	2012
PENSJONSFORPLIKTELSE I YTELSESBASERTE PENSJONSORDNINGER				
246 930	249 092	Nåverdi pensjonsforpliktelse per 01.01	1 073 946	1 111 634
-487	-	- Pensjonsforpliktelse tilgang	-	-
8 683	14 329	Pensjon opptjent i perioden	34 338	35 530
8 879	5 136	Rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse	40 463	24 246
-	-	- Utmelding medlemmer i pensjonsordning	-	-
24 702	-7 217	Aktuarielle gevinster og tap (estimataavvik)	18 177	-23 746
-10 641	-14 410	Utbetalte ytelser	-73 155	-71 126
-	1	Andre endringer	-4 235	-2 592
278 067	246 930	Nåverdi pensjonsforpliktelse per 31.12	1 089 534	1 073 946
244 367	211 153	<i>herav fondsbaserte</i>	993 369	969 163
33 700	35 777	<i>herav ikke fondsbaserte</i>	96 166	104 783
PENSJONSMIDLER				
168 451	161 796	Pensjonsmidler per 01.01	773 575	766 731
-	-	- Pensjonsmidler tilgang	-2 944	-
7 243	6 402	Forventet avkastning i perioden	32 574	29 633
-	-	- Utmelding medlemmer i pensjonsordning	-2 264	-
13 684	-1 137	Aktuarielle gevinster og tap (estimataavvik)	68 593	-12 520
18 407	11 716	Innbetaling fra arbeidsgiver	75 272	41 177
-6 380	-10 326	Utbetalte ytelser	-57 499	-50 632
-	-	- Andre endringer	-0	-814
201 405	168 451	Pensjonsmidler per 31.12	887 308	773 575
FINANSIELL STATUS PER 31.12				
278 067	246 930	Nåverdi pensjonsforpliktelse per 31.12	1 089 534	1 073 946
201 405	168 451	Pensjonsmidler per 31.12	887 308	773 575
76 662	78 479	Netto pensjonsforpliktelse per 31.12	202 227	300 371
76 662	78 479	Netto pensjonsforpliktelse per 31.12 ekskl arbeidsgiveravgift	202 227	300 371
10 879	12 122	Arbeidsgiveravgift per 01.01	42 166	48 444
-	-	- Arbeidsgiveravgift tilgang	20 502	-
1 386	1 842	Arbeidsgiveravgiftkostnad	4 540	4 257
-	-	- Netto arbeidsgiveravgift utmelding av medlemmer	-241	-
1 554	-857	Aktuarielle gevinster og tap (estimataavvik)	-7 109	-1 583
-3 196	-2 228	Utbetalt	-12 398	-8 696
-	0	Andre endringer	-19 133	-257
10 623	10 879	Arbeidsgiveravgift per 31.12	28 327	42 166
-	-	- Andre endringer	-	-
87 285	89 358	Netto pensjonsforpliktelse i balansen	230 553	342 535

PERIODENS PENSJONSKOSTNAD				
8 590	14 329	Ytelsesbasert pensjon opptjent i perioden	34 224	35 530
8 879	5 136	Rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse	40 463	24 246
-7 243	-6 402	Forventet avkastning på pensjonsmidler	-32 574	-29 633
10 226	13 063	Netto ytelsesbasert pensjonskostnad uten arbeidsgiveravgift	42 114	30 143
1 442	1 842	Periodisert arbeidsgiveravgift	5 697	4 257
11 668	14 905	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad	47 811	34 400
11 543	8 760	<i>-herav sikret ytelespensjonskostnad inklusive arbeidsgiveravgift</i>	42 789	36 749
17 352	14 518	Innskuddsbasert pensjonskostnad inkl arbeidsgiveravgift	58 274	51 713
29 020	29 423	Periodens pensjonskostnad innregnet i resultatregnskapet	106 085	86 113
-	-	Avviklingsgevinst som følge av at lønnsveksten opphører inkl arbeidsgiveravgift	-	-
-	-	Avviklingsgevinst ved avslutning av pensjonsopptjening (utsedelse av fripoliser)	-1 707	-2 030
29 020	29 423	Sum pensjonskostnader innskudd og ytelse inklusive avviklingsgevinster	104 378	84 083
32 740	29 177	Estimert pensjonskostnad ytelse og innskudd for neste år inkl arbeidsgiveravgift	110 309	112 480
55 773	58 531	Pensjonsgrunnlag	220 517	259 417
20,7 %	15,0 %	Kostnad i % av pensjonsgrunnlaget sikret pensjon	19,4 %	14,2 %
2 013	2 012	AKTUARIELLE GEVINSTER OG TAP (ESTIMATENDRINGER)	2 013	2 012
-9 052	4 995	Periodens aktuarielle gevinster og (-tap) innregnet i egenkapital etter skatt	41 418	10 442
7 243	6 402	Faktisk avkastning på pensjonsmidlene	32 574	29 633
FORUTSETNINGER				
3,90%	3,80%	Diskonteringsrente	3,90%	3,80%
3,90%	3,80%	Forventet avkastning på midlene	3,90%	3,80%
3,75%	3,50%	Fremtidig lønnsutvikling	3,75%	3,50%
3,50%	3,25%	G-regulering	3,50%	3,25%
2,10%	2,00%	Pensjonsregulering	2,10%	2,00%
14,10%	14,10%	Arbeidsgiveravgift	14,10%	14,10%
4 % og 2 %	4 % og 2 %	Frivillig avgang	4 % og 2 %	4 % og 2 %
DEMOGRAFISKE FORUTSETNINGER				
K2013 BE	Justert K2005	Dødelighet	K2013 BE	Justert K2005
IR2003	IR2003	Uførhet	IR2003	IR2003

Sammensetning av pensjonsmidler ¹⁾	2013		2012	
	Noterte	Unoterte	Noterte	Unoterte
Eiendom	0,00%	18,43%	0,00%	19,23%
Obligasjoner til amortisert kost	20,37%	4,95%	17,79%	6,05%
Aksjer og andeler	14,16%	0,00%	13,21%	0,00%
Obligasjoner til virkelig verdi	39,68%	2,07%	39,36%	3,68%
Andre eiendeler	0,34%	0,00%	0,68%	0,00%
Sum pensjonsmidler	74,55%	25,45%	71,04%	28,96%

¹⁾Sammensetning av pensjonsmidler er samme for morselskapet som for konsernet.

UTVIKLINGEN DE SISTE ÅR I DEN YTELSESBASERTE PENSJONSORDNINGEN FOR KONSERNET

2013	2012	NOK 1 000	2013	2012	2011	2010	2009
278 067	246 931	Nåverdi pensjonsforpliktelse per 31.12	1 089 534	1 073 946	1 111 629	974 623	1 272 038
201 405	168 450	Pensjonsmidler per 31.12	887 308	773 575	766 729	692 924	868 457
76 662	78 481	Underskudd	202 226	300 371	344 900	281 699	403 581
24 702	-7 217	Erfarte justeringer på pensjonsforpliktelsene	18 177	-23 746	128 266	-50 623	-32 286
13 684	-1 137	Erfarte justeringer på pensjonsmidlene	68 593	-12 520	29 143	-33 409	-40 416

NOTE 24 – SKATT

SAMMENHENG MELLOM RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD OG SKATTEGRUNNLAG

Morselskapet			Konsernet	
2013	2012	NOK 1 000	2013	2012
336 490	902 076	Resultat før skattekostnad	1 482 896	786 634
-38 712	-64 920	Endring i midlertidige forskjeller	-557 653	-450 034
-513 566	-1 048 478	Permanente forskjeller	-107 080	-231 722
743 305	937 441	Mottatt konsernbidrag med skattemessig virkning	-	-
4 466	79 398	Avregnet fremførbart underskudd	-50 183	-100 662
-484	-	- Korreksjon tidligere år	30 602	-9
531 500	805 517	Grunnlag for betalbar skatt i resultat	798 582	4 206
-531 500	-805 517	Avgitt konsernbidrag med skattemessig virkning	-	-
-	-	- Øvrige forskjeller	29 329	-
-	-	Grunnlag for betalbar skatt i balansen	827 911	4 206
-	-	- Betalbar skatt ¹⁾	231 815	1 180
9 856	-5 997	Endring i utsatt skattefordel/utsatt skatt forutsatt 28 %	210 969	347 991
4 126	-	- Endring i utsatt skattefordel/utsatt skatt - effekt pga endret skattesats	-20 851	-
148 820	220 587	Skatteandel avgitt konsernbidrag	-	-
-315	-2	For lite/mye avsatt skatt tidligere år	31 236	-2
3 655	-	- Øvrige skatteeffekter netto	-67 032	-5 909
166 143	214 588	Skattekostnad(+)/skatteinntekt (-)	386 137	343 260
166 143	214 588	Skatt før andre resultatkomponenter	386 137	343 260
-3 520	1 943	Skatt på andre resultatkomponenter	17 269	2 367
		<i>Herav skatt knyttet til</i>		
-3 520	1 943	<i>Estimatavvik i pensjonsavtalen</i>	16 107	2 296
-	-	- Revaluering eiendom	9 412	-
-	-	- Justering av forsikringsforpliktelser	-7 914	-
-	-	- Verdiendring aksjer tilgjengelig for salg	-	71
-	-	- Endring i utsatt skattefordel/utsatt skatt - endret sats	-336	-
162 623	216 531	Skattekostnad/skatteinntekt inkludert andre resultatkomponenter	403 406	345 628
		UTSATT SKATT/UTSATT SKATTEFORDEL PER 31.12		
-	-	- Anleggsmidler	182 734	169 843
-	-	- Verdipapirer	263 007	142 100
-	-	- Andeler i deltagerlignende selskap	-	-
-	-	- Forsikringsmessige avsetninger som er egenkapital	394 632	369 845
-	-	- Øvrige endringer	99 681	103 118
-	-	Sum utsatt skatt	940 053	784 907

UTSATT SKATT/UTSATT SKATTEFORDEL PER 31.12 FORTS.				
-29 568	-40 379	Anleggsmidler	-36 558	-50 853
-	-	Verdipapirer	-	-
-	-268	Andeler i deltagerlignende selskap	-	-268
-	-	Fordringer	-7 129	-48
-	-545	Avsetninger	-15 858	-40 330
-23 567	-25 020	Pensjonsforpliktelser	-64 163	-95 921
-	-1	Øvrige endringer	-	-
-53 135	-66 212	Sum utsatt skattefordel	-123 708	-187 419
-58 263	-59 170	Utsatt skattefordel knyttet til fremførbart skattemessig underskudd	-	-
-111 398	-125 382	Utsatt skatt/skattefordel	816 346	599 468
-111 398	-125 382	Utsatt skattefordel	816 346	599 468
-	-	Ikke balanseført utsatt skattefordel	-13 806	-
-111 398	-125 382	Netto utsatt skatt(+)/utsatt skattefordel(-)	802 539	599 468
AVSTEMMING AV SKATTEKOSTNAD/SKATTEINNTÉKT				
94 217	252 581	28 % av resultat før skatt	415 211	220 257
-143 798	-293 574	Permanente forskjeller (28 %)	-29 982	-64 882
4 126	-	Effekt på utsatt skatt per 31.12 pga endring i skattesats	-20 851	-
208 126	257 526	Skatt av mottatt konsernbidrag	-	-
136	-3	Korreksjon tidligere år	26 241	-5
3 520	-1 943	Føring direkte mot egenkapitalen	-15 120	-4 235
-	-	Endring forsikringstekniske avsetninger ikke inngår i utsatt skatt	-	-
-183	-	Øvrige forskjeller	10 639	192 125
-	-	Endring utnyttelse av fremførbart utbyttegodtgjørelse	-	-
166 143	214 588	Beregnet skattekostnad(+)/skatteinntekt(-)	386 137	343 260

¹⁾ Konsernet betalbare skatt i 2013 er redusert med skatteeffekten av konsernbidragene da SpareBank 1 Gruppen konsern mener at det er sannsynlig at vedtakene om konsernbidrag vedtas, selv om konsernbidragene først blir regnskapsført i vedtaksåret. Utsatt skatt er økt tilsvarende.

Utsatt skattefordel i morselskapet er ført opp i balansen da våre fremskrivninger av resultater fra våre datterselskaper tilsier at våre skatteposisjoner vil bli utnyttet i et 3-5 års perspektiv.

NOTE 25 – KLASSIFISERING AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER

Konsernet 2013

NOK 1 000	Note	Lån og fordringer	Holdt til forfall	Virkelig verdi trading	Virkelig verdi FVO	Tilgjengelig for salg	Sum
Finansielle eiendeler							
Bankinnskudd	13, 30	1 203 902	-	-	-	-	1 203 902
Aksjer og andeler	13, 26, 27, 28	-	-	1 634 497	7 678 479	63 078	9 376 053
Obligasjoner og sertifikater med fast avkastning	13, 26, 27, 29, 30	2 316 208	4 607 769	505 685	21 753 703	-	29 183 365
Andre finansielle eiendeler	13, 26, 27	-	-	26 048	-	-	26 048
Utlån til kredittinstitusjoner	13, 14, 26, 30, 39	-	-	-	-	-	-
Utlån til kunder	13, 14, 26, 30, 39	1 064 263	-	-	-	-	1 064 263
Finansielle derivater	9, 13, 26	-	-	4 313	-	-	4 313
Andre eiendeler	13, 41	327 970	-	-	-	-	327 970
Sum finansielle eiendeler		4 912 343	4 607 769	2 170 542	29 432 181	63 078	41 185 913

NOK 1 000	Note	Amortisert kost	Holdt til forfall	Virkelig verdi trading	Virkelig verdi FVO	Tilgjengelig for salg	Sum
Finansielle forpliktelser							
Ansvarlig lån og fondsobligasjoner	15, 30, 45	483 768	-	-	-	-	483 768
Gjeld til kredittinstitusjoner	15, 26, 30, 46	2 455 539	-	-	-	-	2 455 539
Innskudd fra og gjeld til kunder	15, 26, 30, 46	109 001	-	-	-	-	109 001
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	15, 26, 27, 30, 44	649 254	-	-	59 459	-	708 712
Finansielle derivater	9, 26	-	-	128 909	-	-	128 909
Andre forpliktelser	48	588 185	-	-	-	-	588 185
Sum finansielle forpliktelser		4 285 748	-	128 909	59 459	-	4 474 116

Konsernet 2012

NOK 1 000	Note	Lån og fordringer	Holdt til forfall	Virkelig verdi trading	Virkelig verdi FVO	Tilgjengelig for salg	Sum
Finansielle eiendeler							
Bankinnskudd	13, 30	1 042 420	-	-	-	-	1 042 420
Aksjer og andeler	13, 26, 27, 28	-	-	1 916 186	5 638 263	24 538	7 578 986
Obligasjoner og sertifikater med fast avkastning	13, 26, 27, 29, 30	1 825 434	4 477 834	533 317	19 853 732	-	26 690 317
Andre finansielle eiendeler	13, 26, 27	-	-	27 748	-	-	27 748
Utlån til kredittinstitusjoner	13, 14, 26, 30, 39	22	-	-	-	-	22
Utlån til kunder	13, 14, 26, 30, 39	1 128 742	-	-	-	-	1 128 742
Finansielle derivater	9, 13, 26	-	-	112 018	-	-	112 018
Andre eiendeler	13, 41	415 842	-	-	-	-	415 842
Sum finansielle eiendeler		4 412 460	4 477 834	2 589 269	25 491 995	24 538	36 996 095

NOK 1 000	Note	Amortisert kost	Holdt til forfall	Virkelig verdi trading	Virkelig verdi FVO	Tilgjengelig for salg	Sum
Finansielle forpliktelser							
Ansvarlig lån og fondsobligasjoner	15, 30, 45	483 544	-	-	-	-	483 544
Gjeld til kredittinstitusjoner	15, 26, 30, 46	1 797 246	-	-	-	-	1 797 246
Innskudd fra og gjeld til kunder	15, 26, 30, 46	348 874	-	-	-	-	348 874
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	15, 26, 27, 30, 44	773 017	-	-	60 801	-	833 818
Finansielle derivater	9, 26	-	-	177 101	-	-	177 101
Andre forpliktelser	48	810 099	-	-	-	-	810 099
Sum finansielle forpliktelser		4 212 779	-	177 101	60 801	-	4 450 681

Morselskapet 2013

NOK 1 000	Note	Lån og fordringer	Holdt til forfall	Virkelig verdi trading	Virkelig verdi FVO	Tilgjengelig for salg	Sum
Finansielle eiendeler							
Bankinnskudd	13, 30	24 285	-	-	-	-	24 285
Aksjer og andeler	13, 26, 27, 28	-	-	-	-	60 553	60 553
Utlån til kredittinstitusjoner	13, 26, 30, 39	710 514	-	-	-	-	710 514
Finansielle derivater	9, 13, 26	-	-	2 097	-	-	2 097
Andre eiendeler	13, 41	370 055	-	-	-	-	370 055
Sum finansielle eiendeler		1 104 855	-	2 097	-	60 553	1 167 504

NOK 1 000	Note	Amortisert kost	Holdt til forfall	Virkelig verdi trading	Virkelig verdi FVO	Tilgjengelig for salg	Sum
Finansielle forpliktelser							
Ansvarlig lån	15, 30, 45	283 533	-	-	-	-	283 533
Gjeld til kredittinstitusjoner	15, 26, 30, 46	2 678 312	-	-	-	-	2 678 312
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	15, 26, 27, 30, 44	649 254	-	-	59 459	-	708 712
Finansielle derivater	9, 26	-	-	-	-	-	-
Andre forpliktelser	48	146 703	-	-	-	-	146 703
Sum finansielle forpliktelser		3 757 801	-	-	59 459	-	3 817 260

Morselskapet 2012

NOK 1 000	Note	Lån og fordringer	Holdt til forfall	Virkelig verdi trading	Virkelig verdi FVO	Tilgjengelig for salg	Sum
Finansielle eiendeler							
Bankinnskudd	13, 30	269 191	-	-	-	-	269 191
Aksjer og andeler	13, 26, 27, 28	-	-	-	-	21 102	21 102
Utlån til kredittinstitusjoner	13, 26, 30, 39	801 901	-	-	-	-	801 901
Finansielle derivater	9, 13, 26	-	-	3 078	-	-	3 078
Andre eiendeler	13, 41	152 844	-	-	-	-	152 844
Sum finansielle eiendeler		1 223 936	-	3 078	-	21 102	1 248 116

NOK 1 000	Note	Amortisert kost	Holdt til forfall	Virkelig verdi trading	Virkelig verdi FVO	Tilgjengelig for salg	Sum
Finansielle forpliktelser							
Ansvarlig lån	15, 30, 45	283 544	-	-	-	-	283 544
Gjeld til kredittinstitusjoner	15, 26, 30, 46	2 301 495	-	-	-	-	2 301 495
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	15, 26, 27, 30, 44	773 017	-	-	60 801	-	833 818
Finansielle derivater	9, 26	-	-	-	-	-	-
Andre forpliktelser	48	159 797	-	-	-	-	159 797
Sum finansielle forpliktelser		3 517 853	-	-	60 801	-	3 578 654

NOTE 26 - VERDSETTELSESHIERARKI

Konsernet 2013	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	Sum
	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsettelsesteknikk basert på observerbare markedsdata	Verdsettelsesteknikk basert på ikke observerbare markedsdata	
Verdipapirer – tilgjengelig for salg	-	7 601	55 477	63 078
Verdipapirer – holdt for handelsformål	2 135 082	7 997	23 151	2 166 229
Herav aksjer og andeler	1 634 497	-	-	1 634 497
Herav obligasjoner og sertifikater	500 585	5 100	-	505 685
Herav andre verdipapirer	-	2 897	23 151	26 047
Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultatet	29 144 710	287 471	-	29 432 181
Herav aksjer og andeler	7 678 479	-	-	7 678 479
Herav obligasjoner og sertifikater	21 466 231	287 471	-	21 753 703
Finansielle derivater	-	4 313	-	4 313
Herav valutainstrumenter	-	2 216	-	2 216
Herav renteinstrumenter	-	2 097	-	2 097
Sum eiendeler	31 279 792	307 382	78 628	31 665 802
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	59 459	-	59 459
Finansielle derivater	-	128 909	-	128 909
Herav aksjeinstrumenter	-	89 600	-	89 600
Herav valutainstrumenter	-	33 994	-	33 994
Herav renteinstrumenter	-	5 315	-	5 315
Sum forpliktelser	-	188 368	-	188 368

Avstemming av nivå 3

FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI

	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Inngående balanse	18 857	22 693	826
Netto gevinster/tap på finansielle instrumenter	-	458	-
Netto verdiendring ført over utvidet resultat	31 502	-	-
Tilgang/kjøp	6 018	-	-
Avhending	-900	-	-826
Utgående balanse	55 477	23 151	-

Total realisert og urealisert gevinst og tap ført over resultatet

	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Netto inntekter fra finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	2 574 319	827 657	-222 665
Sum realisert og urealisert gevinst og tap ført over resultatet	2 574 319	827 657	-222 665

Total urealisert gevinst og tap ført over resultatet

	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Netto inntekter fra finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	1 959 313	154 373	-46 959
Sum urealisert gevinst og tap ført over resultatet	1 959 313	154 373	-46 959

Overføring mellom nivå 1 og 2

FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI		Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Overført fra nivå 1 til nivå 2		-	5 100	-
Konsernet 2012	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	Sum
	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsettelsesteknikk basert på observerbare markedsdata	Verdsettelsesteknikk basert på ikke observerbare markedsdata	
Verdipapirer – tilgjengelig for salg	-	4 855	19 683	24 538
Verdipapirer – holdt for handelsformål	2 435 472	19 086	22 693	2 477 250
<i>Herav aksjer og andeler</i>	<i>1 905 459</i>	<i>10 726</i>	-	<i>1 916 185</i>
<i>Herav obligasjoner og sertifikater</i>	<i>533 317</i>	-	-	<i>533 317</i>
<i>Herav andre verdipapirer</i>	<i>-3 304</i>	<i>8 360</i>	<i>22 693</i>	<i>27 749</i>
Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultatet	25 069 749	422 246	-	25 491 995
<i>Herav aksjer og andeler</i>	<i>5 638 263</i>	-	-	<i>5 638 263</i>
<i>Herav obligasjoner og sertifikater</i>	<i>19 431 486</i>	<i>422 246</i>	-	<i>19 853 732</i>
Finansielle derivater	-	112 017	-	112 017
<i>Herav aksjeinstrumenter</i>	-	<i>14 741</i>	-	<i>14 741</i>
<i>Herav valutainstrumenter</i>	-	<i>75 446</i>	-	<i>75 446</i>
<i>Herav renteinstrumenter</i>	-	<i>21 830</i>	-	<i>21 830</i>
Sum eiendeler	27 505 221	558 204	42 376	28 105 800
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	60 801	-	60 801
Finansielle derivater	-	177 101	-	177 101
<i>Herav aksjeinstrumenter</i>	-	<i>174 200</i>	-	<i>174 200</i>
<i>Herav valutainstrumenter</i>	-	<i>1 787</i>	-	<i>1 787</i>
<i>Herav renteinstrumenter</i>	-	<i>1 114</i>	-	<i>1 114</i>
Sum forpliktelser	-	237 902	-	237 902

Avstemming av nivå 3

FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI		Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Inngående balanse		18 602	22 253	314
Netto gevinster/tap på finansielle instrumenter		-	440	-
Netto verdiendring ført over utvidet resultat		256	-	-
Tilgang/kjøp		-	-	699
Avhending		-	-	-187
Overført fra nivå 1 eller 2		-1	-	-
Utgående balanse		18 857	22 693	826

Morselskapet 2013	NIVÅ 1 Kvoterte priser i aktive markeder	NIVÅ 2 Verdsettelsesteknikk basert på observerbare markedsdata	NIVÅ 3 Verdsettelsesteknikk basert på ikke observerbare markedsdata	Sum
Verdipapirer – tilgjengelig for salg	-	6 382	54 171	60 553
Finansielle derivater	-	2 097	-	2 097
<i>Herav renteinstrumenter</i>	-	2 097	-	2 097
Sum eiendeler	-	8 479	54 171	62 650
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	59 459	-	59 459
Sum forpliktelser	-	59 459	-	59 459

Avstemming av nivå 3

FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Inngående balanse	17 583	-	-
Netto verdiendring ført over utvidet resultat	31 470	-	-
Tilgang/kjøp	6 018	-	-
Avhending	-900	-	-
Utgående balanse	54 171	-	-

Total realisert og urealisert gevinst og tap som er ført over resultatet	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Netto inntekter fra finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	1 552	-	-981
Sum realisert og urealisert gevinst og tap ført over resultatet	1 552	-	-981

Total urealisert gevinst og tap ført over resultatet	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Netto inntekter fra finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	1 552	-	-
Sum urealisert gevinst og tap ført over resultatet	1 552	-	-

Morselskapet 2012	NIVÅ 1 Kvoterte priser i aktive markeder	NIVÅ 2 Verdsettelsesteknikk basert på observerbare markedsdata	NIVÅ 3 Verdsettelsesteknikk basert på ikke observerbare markedsdata	Sum
Verdipapirer – tilgjengelig for salg	-	3 519	17 583	21 102
Finansielle derivater	-	3 078	-	3 078
<i>Herav renteinstrumenter</i>	-	3 078	-	3 078
Sum eiendeler	-	6 597	17 583	24 180
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	60 801	-	60 801
Sum forpliktelser	-	60 801	-	60 801

Avstemming av nivå 3

FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Inngående balanse	17 583	-	-
Utgående balanse	17 583	-	-

Definisjon av nivåer for måling av virkelig verdi

Nivå 1 - Verdssettelse skjer i forhold til kvoterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler/forpliktelser. Et finansielt instrument anses som kvotert i et aktivt marked dersom kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessig forekommende markedstransaksjoner på armlengdes avstand. I kategorien inngår blant annet børsnoterte aksjer, obligasjoner og sertifikater.

Nivå 2 - Verdssettelse skjer gjennom annen input enn kvoterte priser på nivå 1 som er observerbare for eiendelen/forpliktelsen, enten direkte eller indirekte (utledet priser). I de tilfeller det ikke finnes tilgjengelige markedspriser i et aktivt marked er instrumentene først og fremst forsøkt verdsatt ved hjelp av verdssettelsesmetoder basert på observerbare input/og eller tilnærmet likeartede instrumenter/produkter. Prising av rentebærende papirer herav fastrenteutlån baseres på rentekurver hentet i aktive markeder.

Nivå 3 - Verdssettelse på input som ikke er basert på observerbare markedsdata. Hvis fastsettelse av verdi ikke er tilgjengelig i forhold til nivå 1 og nivå 2, benyttes verdssettelsesmetoder som baserer seg på ikke-observerbar informasjon.

Verdipapirer - tilgjengelig for salg (nivå 2 og 3)

Verdipapirer tilgjengelig for salg består av aksjer. Verdssettelsen baserer seg på framtidige inntjening.

verdipapirer- holdt til handelsformål (trading) (nivå 2 og 3)

Består av aksjer og andeler. Verdipapirene er først og fremst forsøkt verdsatt ved hjelp av verdssettelsesmetoder basert på observerbar input og/eller tilnærmet likeartede instrumenter/produkter. Verdipapirer i nivå 3 er andeler hvor verdssettelse baseres på fremtidig inntjening.

Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultatet (FVO) (nivå 2)

Verdipapirer i nivå 2 er hovedsakelig obligasjoner. Prising av de rentebærende papirer baseres på rentekurver hentet i aktive markeder.

Finansielle derivater (nivå 2)

Derivatene består i hovedsak av aksjeinstrumenter, valutaterminer og renteswapper. Verdssettelsen er basert på observerbar input og/eller tilnærmet likeartede instrumenter/produkter.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer (nivå 2)

Verdssettelsen baserer seg på rentekurver hentet i aktive markeder.

NOTE 27 – VERDIPAPIRER TIL VIRKELIG VERDI

Konsernet

Aksjer og andeler		2013		2012	
		Anskaffelses- kost	Bokført verdi/ virkelig verdi	Anskaffelses- kost	Bokført verdi/ virkelig verdi
NOK 1 000					
Norske aksjer		273 031	322 555	392 965	404 589
Norske aksjefond		1 234 245	1 650 304	1 223 296	1 533 633
Utenlandske aksjer		654 613	789 275	532 451	559 772
Utenlandske aksjefond		4 280 463	6 550 841	4 486 840	5 056 453
Sum aksjer og andeler til virkelig verdi		6 442 351	9 312 975	6 635 551	7 554 448
Obligasjoner og sertifikater		2013		2012	
		Anskaffelses- kost	Bokført verdi/ virkelig verdi	Anskaffelses- kost	Bokført verdi/ virkelig verdi
NOK 1 000	Risikovekting				
Norske					
Stats og statsgaranterte	0%	1 067 658	1 074 146	1 289 749	1 295 611
Obligasjonsfond stat	0%	-	-	-	-
Statsforetak	10%	-	-	-	-
Kredittforetak og bank	10%	2 478 337	2 530 910	2 467 829	2 528 051
Norske obligasjoner med pantsikkerhet	10%	-	-	-	-
Norske obligasjoner med pantsikkerhet	20%	-	-	-	-
Kommuner og fylker	20%	260 526	266 578	140 538	145 851
Kredittforetak og bank	20%	4 211 689	4 316 742	4 490 014	4 583 930
Obligasjonsfond	20%	3 252 708	3 318 210	2 682 847	2 744 564
Pengemarkedsfond	20%	3 208 798	3 207 248	2 652 359	2 654 098
Andre obligasjoner	20%	-	-	-	-
Obligasjonsfond	50%	772 771	783 726	772 771	782 976
Kredittforetak og bank	100%	501 745	512 544	382 901	385 830
Obligasjonsfond	100%	632 957	629 588	597 223	593 999
Pengemarkedsfond	100%	509 218	509 159	496 869	496 967
Industriforetak	100%	941 848	962 847	823 925	837 718
Sum norske obligasjoner og sertifikater		17 838 255	18 111 698	16 797 024	17 049 595
Utenlandske					
Stats og statsgaranterte	0%	726 208	750 415	567 918	584 909
AUR Credit Suisse - Unit Link	4%	-	-	-	-
Utenlandske obligasjoner med pantsikkerhet	10%	1 166 416	1 225 851	502 848	515 408
Utenlandske obligasjoner med pantsikkerhet	20%	-	-	-	-
Kommuner og fylker	20%	112 428	118 748	37 627	36 793
Kredittforetak og bank	20%	409 969	411 072	950 481	929 797
Obligasjonsfond	20%	332 329	395 119	237 909	298 730
Obligasjonsfond	50%	-	-	-	-
Obligasjonsfond	100%	541 331	619 177	540 518	615 584
Kredittforetak og bank	100%	120 489	123 836	44 361	45 203
Industriforetak	100%	474 994	503 473	310 437	311 030
Sum utenlandske obligasjoner og sertifikater		3 884 164	4 147 690	3 192 100	3 337 454
Sum obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		21 722 419	22 259 388	19 989 123	20 387 049

Andre verdipapirer	2013		2012	
	Anskaffelseskost	Bokført verdi/ virkelig verdi	Anskaffelseskost	Bokført verdi/ virkelig verdi
NOK 1 000				
Hedgefond	55	17	55	17
Bankinnskudd og andre fordringer	-	-	-	-
Eiendomsfond	20 100	23 151	20 100	22 693
Andre finansielle eiendeler	3 033	2 880	5 976	5 039
Sum andre finansielle verdipapirer til virkelig verdi	23 188	26 048	26 131	27 749
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	28 187 958	31 598 411	26 650 806	27 969 245
Lån	2013		2012	
NOK 1 000	Anskaffelseskost	Bokført verdi/ virkelig verdi	Anskaffelseskost	Bokført verdi/ virkelig verdi
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	57 000	59 459	57 000	60 801
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi	57 000	59 459	57 000	60 801
Morselskapet				
Lån	2013		2012	
NOK 1 000	Anskaffelseskost	Bokført verdi/ virkelig verdi	Anskaffelseskost	Bokført verdi/ virkelig verdi
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	57 000	59 459	57 000	60 801
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi	57 000	59 459	57 000	60 801

NOTE 28 – VERDIPAPIRER TILGJENGELIG FOR SALG

2013

Morselskapet			Konsernet		
Anskaffelseskost	Bokført verdi/ virkelig verdi	NOK 1 000	Anskaffelseskost	Bokført verdi/ virkelig verdi	
-	-	Norsk Pensjon AS	1 600	1 282	
16 530	48 000	Eiendomsverdi AS	16 530	48 000	
6 018	6 018	Oslo Børs Holding ASA	6 018	6 018	
5 388	6 535	Andre	6 902	7 778	
27 936	60 553	Sum verdipapirer tilgjengelig for salg	31 049	63 078	

2012

Morselskapet			Konsernet		
Anskaffelseskost	Bokført verdi/ virkelig verdi	NOK 1 000	Anskaffelseskost	Bokført verdi/ virkelig verdi	
-	-	Norsk Pensjon AS	1 600	1 250	
16 530	16 530	Eiendomsverdi AS	16 530	16 530	
4 572	4 572	Andre	7 067	6 758	
21 102	21 102	Sum verdipapirer tilgjengelig for salg	25 197	24 538	

NOTE 29 - OBLIGASJONER MÅLT TIL AMORTISERT KOST

Konsernet NOK 1 000	2013			2012		
	Anskaffelseskost	Bokført verdi	Virkelig verdi	Anskaffelseskost	Bokført verdi	Virkelig verdi
Obligasjoner holdt til forfall	4 482 332	4 488 969	4 736 507	4 333 934	4 353 033	4 616 898
Opptjente ikke forfalte renter obligasjoner holdt til forfall	-	118 800	-	-	124 801	-
Sum obligasjoner holdt til forfall	4 482 332	4 607 769	4 736 507	4 333 934	4 477 834	4 616 898
Andre obligasjoner til amortisert kost	2 270 505	2 267 167	2 343 990	1 790 256	1 787 717	1 881 261
Opptjente ikke forfalte renter obligasjoner til amortisert kost	-	49 041	-	-	37 717	-
Sum obligasjoner til amortisert kost	2 270 505	2 316 208	2 343 990	1 790 256	1 825 434	1 881 261
Sum obligasjoner målt til amortisert kost	6 752 837	6 923 977	7 080 497	6 124 190	6 303 268	6 498 159

NOK 1 000	Risiko vektning	2013			2012		
		Anskaffelses- kost	Bokført verdi	Virkelig verdi	Anskaffelses- kost	Bokført verdi	Virkelig verdi
Stats og statsgaranterte	0%	333 364	339 881	353 916	333 364	340 218	362 400
Norske og utenlandske obligasjoner med pant sikkerhet	10%	1 999 981	2 047 910	2 105 615	1 480 791	1 516 988	1 594 780
Kommuner og fylker	20%	631 331	646 303	663 091	569 229	582 636	605 998
Kredittforetak og bank	20%	2 431 815	2 494 787	2 504 466	2 234 529	2 316 807	2 337 727
Kredittforetak og bank	100%	438 356	451 543	469 619	589 436	602 497	619 150
Industrilån	100%	917 990	943 553	983 791	916 841	944 122	978 104
Sum obligasjoner og sertifikater		6 752 837	6 923 977	7 080 497	6 124 190	6 303 268	6 498 159
<i>Herav børsnoterte papirer</i>		<i>5 502 446</i>	<i>5 642 285</i>	<i>5 770 177</i>	<i>4 566 537</i>	<i>4 709 098</i>	<i>4 847 816</i>

Beholdningsendringer gjennom regnskapsåret	2013	2012
Inngående balanse per 01.01.	6 303 269	5 891 097
Tilgang	1 341 272	606 244
Avgang	-712 698	-198 696
Årets periodiserte over-/underkurs (amortisering)	-7 867	4 624
Utgående balanse per 31.12.	6 923 977	6 303 268

	2013		2012	
	Skade- virksomhet	Liv- virksomhet	Skade- virksomhet	Liv- virksomhet
Durasjon	3,5	5,4	3,2	5,0
Gjennomsnittlig effektiv rente	3,3	3,3	3,1	3,2

Morselskapet

Morselskapet hadde ikke obligasjoner målt til amortisert kost i 2013 og 2012.

NOTE 30 - VIRKELIG VERDI PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER VURDERT TIL AMORTISERT KOST

Morselskapet				Konsernet			
2013		2012		2013		2012	
Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
EIENDELER							
710 514	710 514	801 901	801 901	-	-	22	22
-	-	-	-	1 064 263	1 064 263	1 128 742	909 510
-	-	-	-	6 923 977	7 080 497	6 303 268	6 530 686
24 285	24 285	269 191	269 191	1 203 902	1 203 902	1 042 420	1 042 420
734 799	734 799	1 071 092	1 071 092	9 192 141	9 348 662	8 474 453	8 482 638
FORPLIKTELSE							
2 678 312	2 678 312	2 301 495	2 301 495	2 455 539	2 455 539	1 797 246	1 797 246
-	-	-	-	109 001	109 001	348 874	348 874
649 254	649 254	773 017	773 017	649 254	649 254	773 017	773 017
283 533	284 075	283 544	282 560	483 768	472 489	483 544	458 480
3 611 098	3 611 640	3 358 056	3 357 072	3 697 562	3 686 284	3 402 680	3 377 616
822 505		866 905		150 000		248 215	
527 228		907 348		780 000		987 348	
-		-		105 000		267 000	

Amortisert kost innebærer verdsetting av balansepostene etter opprinnelig avtalte kontantstrømmer, eventuelt justert for verdiforringelse. Slike verddivurderinger vil ikke alltid gi verdier som er i samsvar med markedets vurdering av de samme instrumenter. Avvik kan skyldes forskjellige oppfatninger om makroutsikter, markedsforhold, risikoforhold og avkastningskrav, samt avvik i tilgang på presis informasjon.

Tabellene ovenfor gir en oversikt over beregnet virkelig verdi av poster som er bokført til amortisert kost. Verdien er beregnet med utgangspunkt i interne modeller som beregner en teoretisk verdi da det ikke finnes aktive markeder, eller sammenligning mellom priser på instrumentene i porteføljen i forhold til siste tilgjengelige transaksjonspriser. I tilfeller hvor ikke er relevant prisinformasjon tilgjengelig, er det benyttet et anslag basert på skjønn. Verdsetting til virkelig verdi, er etter sin natur beheftet med betydelig usikkerhet.

Obligasjoner til amortisert kost

Obligasjoner som holdes til forfall

Det foreligger ingen objektive indikasjoner på at det har skjedd tap ved verdifall i 2013. I tillegg til en kontinuerlig vurdering av de ulike plasseringene, avholdes det formelle, kvartalsvise verddivurderingsmøter der eksponeringen gjennomgås i detalj med sikte på å avdekke endringer i underliggende risiko. Endringer i kredittvurderinger, endringer i rente og kredittpåslag samt spesifikk makrorisiko er viktige parametere for å vurdere om det har skjedd tap ved verdifall i 2013.

Utlån og fordringer som måles til amortisert kost

I tillegg til en kontinuerlig vurdering av om det har skjedd endringer i verdien av instrumenter som inngår i utlån og fordringer, avholdes det formelle, kvartalsvise verdivurderingsmøter der eksponeringen gjennomgås i detalj med sikte på å avdekke endringer i underliggende risiko. Sentralt for å vurdere verdien, er kredittvurderinger og sannsynligheter for mislighold samt endringer i rente og kredittpåslag.

Gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd fra kunder

Gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd fra kunder er vurdert til amortisert kost. Noen mindre innskudd med aksjeindekserte avkastning (BMB) er vurdert til virkelig verdi. Virkelig verdi av p.t.-prisede innskudd er derfor satt lik amortisert kost.

Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital

Verdipapirgjeld til fast rente er vurdert til virkelig verdi, mens verdipapirgjeld til flytende rente og ansvarlig lånekapital er vurdert til amortisert kost. Verdsettingen av gjeld vurdert til amortisert kost er basert på innhentet informasjon fra meglere ("broker quotes") eller beregnet pga. rentekurver innhentet fra Reuters. Verdi ved antatt nytstedelse er lagt til grunn, på tilsvarende måte som for utlån.

Konsernet 2013	NIVÅ 1 Kvoterte priser i aktive markeder	NIVÅ 2 Verdsettelsesteknikk basert på observerbare markedsdata	NIVÅ 3 Verdsettelsesteknikk basert på ikke observerbare markedsdata	Sum
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	-	-	-	-
Utlån til og fordringer på kunder	1 064 263	-	-	1 064 263
Obligasjoner til amortisert kost	-	7 080 497	-	7 080 497
Bankinnskudd	1 203 902	-	-	1 203 902
Sum finansielle eiendeler	2 268 165	7 080 497	-	9 348 662
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 455 539	-	-	2 455 539
Innskudd fra og gjeld til kunder	109 001	-	-	109 001
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir	-	649 254	-	649 254
Ansvarlig lånekapital til amortisert kost	-	188 414	284 075	472 489
Sum finansielle forpliktelser	2 564 541	837 668	284 075	3 686 284

NOTE 31 - INVESTERINGER I DATTERSELSKAPER

2013

NOK 1 000

Selskaper	Forretningskontor	Andel i %	Aksjekapital	Pålydende per aksje	Bokført verdi
SpareBank 1 Forsikring AS	Oslo	100	348 400	200	3 117 997
SpareBank 1 Skadeforsikring AS	Oslo	100	132 000	100	2 080 632
SpareBank 1 Medlemskort AS	Oslo	100	150	50	1 600
Odin Forvaltning AS	Oslo	100	9 238	1 000	185 045
SpareBank 1 Gruppen Finans AS	Oslo	100	100 000	1 000	253 487
Conecto AS	Oslo	100	16 728	40	231 693
Sum investering i datterselskaper					5 870 454

SpareBank 1 Gruppen AS har i 2013 solgt SpareBank 1 Markets AS.

2012

NOK 1 000

Selskaper	Forretningskontor	Andel i %	Aksjekapital	Pålydende per aksje	Bokført verdi
SpareBank 1 Livsforsikring AS	Oslo	100	348 400	200	3 045 997
SpareBank 1 Skadeforsikring AS	Oslo	100	132 000	100	1 868 952
SpareBank 1 Medlemskort AS	Oslo	100	150	50	1 600
Odin Forvaltning AS	Oslo	100	9 238	1 000	176 045
SpareBank 1 Gruppen Finans AS	Oslo	100	215 200	1 000	421 887
SpareBank 1 Markets AS ¹⁾	Oslo	97,55	60 000	1 000	498 623
Sum investering i datterselskaper					6 013 104

¹⁾ Det foreligger en aksjonæravtale mellom SpareBank 1 Gruppen AS og ansatteaksjonærene. Aksjonærene i selskapet har fortrinnsrett ved gjennomføring av kapitalforhøyelser i tråd med prinsippene i aksjeloven.

SpareBank 1 Gruppen AS har i 2012 kjøpt seg opp i SpareBank 1 Markets AS og eierandelen har økt fra 97,22% til 97,55%. Sparebankutvikling AS er solgt i løpet av 2012.

NOTE 32 - INVESTERINGER I TILKNYTTETE SELSKAP OG FELLESKONTROLLERT VIRKSOMHET

2013		
NOK 1 000	Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA 10,00%	Sum eierandel i tilknyttede selskap
Per 01.01	10 547	10 547
Resultatandel fra tidligere år	-59	-59
Per 31.12	10 487	10 487

Stemmeandel er lik eierandel. Forretningskontoret til Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA er i Oslo.

2012		
NOK 1 000	Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA 10,00%	Sum eierandel i tilknyttede selskap
Per 01.01	10 147	10 147
Resultatandel	400	400
Per 31.12	10 547	10 547

Stemmeandel er lik eierandel. Forretningskontoret til Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA er i Oslo.

Finansiell informasjon tilknyttede selskap

2013	
NOK 1 000	Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA
Eiendeler	556 065
Gjeld	464 160
Inntekter	688 900
Resultat etter skatt	-12 968
Eierandel	10,00%

2012	
NOK 1 000	Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA
Eiendeler	520 199
Gjeld	415 326
Inntekter	660 862
Resultat etter skatt	-593
Eierandel	10,00%

Morselskapet har følgende fordring og gjeld til tilknyttede selskap

NOK 1 000	2013	2012
Fordring Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA	62 881	60 228
Sum fordring til tilknyttede selskap	62 881	60 228

Investering i tilknyttede selskap i morselskapet SpareBank 1 Gruppen AS

NOK 1 000	2013	2012
Andeler i Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA	10 147	10 147
Sum aksjer og andeler i tilknyttede selskap	10 147	10 147

Andel i Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA er i morselskapets regnskap etter overgang til IFRS ført til opprinnelig kost og testet for nedskrivning. Ved utgangen av 2013, samt ved utgangen av 2012 er det ikke funnet grunnlag for nedskrivning.

NOTE 33 – INVESTERINGSEIENDOMMER

Konsernet

SpareBank 1 Gruppens totale eiendomsportefølje utgjorde 240 791 m² fordelt på 21 bygg per 31. desember 2013. Av dette bruker SpareBank 1 Gruppen 31 664 m² i egen virksomhet. Samlet ledighetsgrad er ca 14 prosent. Vektet gjenværende leietid for hele porteføljen er 4,6 år. I note 3 «Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper» er sensitivitet nærmere omtalt.

NOK 1 000	2013	2012
Anskaffelseskost per 01.01.	3 497 949	3 449 141
Korreksjon anskaffelseskost IB	-175 254	-
Omarbeidet anskaffelseskost IB	3 322 695	3 449 141
Årets tilgang	32 356	53 808
Årets avgang	-3 298	-5 000
Anskaffelseskost per 31.12.	3 351 754	3 497 949
Akkumulerte avskrivninger per 01.01.	-	15 798
Årets avskrivninger	-	-
Årets avgang	-	-15 798
Akkumulerte avskrivninger per 31.12.	-	-
Akkumulert verdiregulering per 01.01.	649 560	720 535
Korreksjon akkumulert verdiregulering IB	-7 682	-
Omarbeidet akkumulert verdiregulering IB	641 878	720 535
Årets verdiregulering	-22 134	-70 975
Akkumulert verdiregulering per 31.12.	619 744	649 560
Balanseført verdi per 31.12.	3 971 498	4 147 509

2013

NOK 1 000	By/område	Areal i m ²	Leieinntekt	Opphørstidspunkt gj.sn. leieforhold	Historisk kostpris	Bokført verdi
TYPE BYGG						
Kontorbygg	Oslo Sentrum	28 722	50 535	2017	563 704	621 381
Kontorbygg	Skøyen	43 331	59 976	2015-2016	783 371	939 267
Kontorbygg	Oslo øvrig	9 296	14 838	2022	204 544	192 922
Kontorbygg	Tønsberg	2 757	1 250	2016	12 233	15 904
Kontorbygg/butikker	Oslo Sentrum	36 465	64 350	2017-2020	637 518	823 711
Kontorbygg/butikker	Skøyen	51 933	63 041	2016-2019	757 628	904 995
Kjøpesenter	Oslo øvrig	20 103	26 098	2021	283 120	285 728
Kontorbygg/butikker	Akershus	16 520	12 391	2017	112 172	142 376
Tomter	Oslo/Skien	-	2 703	2097	41 190	45 214
Sum		209 127	295 182		3 395 480	3 971 498

2012

NOK 1 000	By/område	Areal i m ²	Leieinntekt	Opphørstids- punkt gj.sn. leieforhold	Historisk kostpris	Bokført verdi	Omarbeidet bokført verdi
TYPE BYGG							
Kontorbygg	Oslo Sentrum	28 293	50 036	2015-2017	558 019	656 651	632 951
Kontorbygg	Skøyen	42 990	60 077	2016-2017	762 762	942 631	896 702
Kontorbygg	Oslo øvrig	9 296	14 870	2023	204 544	248 684	200 829
Kontorbygg	Tønsberg	2 503	1 146	2023	12 233	19 714	19 714
Kontorbygg/butikker	Oslo Sentrum	36 397	63 965	2017-2018	634 526	877 015	831 159
Kontorbygg/butikker	Skøyen	51 933	71 464	2017-2018	757 063	935 526	915 930
Kjøpesenter	Oslo øvrig	19 068	23 862	2018	282 046	279 859	279 859
Kontorbygg/butikker	Akershus	16 709	12 371	2017	111 828	142 558	142 558
Tomter	Oslo/Skien	-	2 691	2096	41 190	44 871	44 871
Sum		207 189	300 482		3 364 210	4 147 508	3 964 573

VERDSETTELSESHIERARKIET

Konsernet 2013

	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	Sum
	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsettelsesteknikk basert på observerbare markedsdata	Verdsettelsesteknikk basert på ikke observerbare markedsdata	
Investeringseiendom	-	-	3 971 498	3 971 498
Sum eiendeler	-	-	3 971 498	3 971 498

Avstemming av nivå 3

	Investeringseiendom
Inngående balanse	3 964 573
Netto gevinster/tap resultatført	-22 134
Tilgang/kjøp	32 356
Avhending	-3 298
Utgående balanse	3 971 498

Total realisert og urealisert gevinst og tap ført over resultatet

Netto inntekter fra investeringseiendommer	-22 134
Sum realisert og urealisert gevinst og tap ført over resultatet	-22 134

Total urealisert gevinst og tap ført over resultatet

Netto inntekter fra investeringseiendommer	-22 134
Sum urealisert gevinst og tap ført over resultatet	-22 134

Selskapene benytter en intern kontantstrømsmodell for å beregne virkelig verdi for eiendommene. I modellen estimeres en 30-års kontantstrøm på basis av forventede fremtidige kostnader og inntekter for hver enkelt eiendom. Etter utløpet av det 30. året i kontantstrømmen er det beregnet en sluttverdi. Kontantstrømmen inklusive sluttverdien inflateres med forventet prisvekst og diskonteres med et avkastningskrav som består av risikofri rente og et risikopåslag. Risikopåslaget er satt individuelt for hver enkelt eiendom.

Mer om de viktigste forutsetningene:

Leieinntekter

For kontorarealer, som utgjør den største arealtypen i porteføljen, benytter selskapene en egen separat modell for å estimere forventet langsiktig kontantstrøm etter utløp av dagens leiekontrakter. Både prishistorikk fra reelle kontraktsinngåelser for den enkelte eiendom og markedsstatistikk fra samme geografiske område, inngår i datagrunnlaget for å estimere forventet fremtidig leie for arealet.

Forventet leie per kvadratmeter i området estimeres ved å beregne gjennomsnittlig markedsleie per kvadratmeter over de siste 10 år justert til dagens kroneverdi. Områdets forventede leie justeres så for den enkelte eiendom. Justeringen baseres på leiepriser fra reelle kontraktsinngåelser som sammenlignes med den historiske markedsleien for det samme området.

Dermed oppnås en forventet kontantstrøm per kontorareal som har basis i den reelle utviklingen i gjengs betalingsvilje og kontantstrøm for arealene i området.

For arealtyper som ikke dekkes av leieprisstatistikk, benyttes selskapets egne vurderinger for å finne forventet fremtidig inntekt.

Kostnader

Gjennomsnittlige historiske driftskostnader og selskapenes forventninger per eiendom inngår for å estimere forventede kostnader. Som et anslag for forventede eierkostnader på lang sikt benyttes statistikk fra OPAK og Basale for normale eierkostnader. Dersom de historiske kostnadene har vært spesielt høye eller spesielt lave, benyttes ytterpunktene i OPAK/Basale sitt anslag for normale eierkostnader for år 1 i kontantstrømmen.

Eierkostnadene forutsettes å være stigende med eiendommens alder og vokser lineært til OPAK/Basale anslag for høye eierkostnader over kontantstrømmens lengde.

Avkastningskrav

Avkastningskravet består av risikofri rente, som endres over kontantstrømmen, og risikopåslag, som gjelder individuelt for hver eiendom.

Risikofri rente

Selskapene har valgt å benytte en 10-års swaprente for de første 10 årene i kontantstrømmen, og en antatt langsiktig normalrente på 5 % for de siste 10 årene og for sluttverdien. For årene i mellom, det vil si fra år 10 til år 20, er det benyttet interpolering mellom de to rentene.

Risikopåslag

Selskapene benytter et kategoriseringsverktøy for å anslå risikopåslagene per eiendom. Beliggenhet, kontraktslengde og antatt grad av syklisk karakter i kontantstrømmen til den enkelte eiendom inngår som elementer for å plassere eiendommens vektete risikoegenskaper på en poengskala. Eiendommens plassering på poengskalaen benyttes så til å finne eiendommens spesifikke risikopåslag innenfor et spenn mellom antatt høyt og lavt risikopåslag i markedet. Dette spennet blir kalibrert mot observerte nøkkeltall fra transaksjonsmarkedet. Kategoriseringen og kalibreringen skal til sammen bidra til markedsmessig og konsistent verddivurdering til virkelig verdi, både på tvers av eiendommene og over tid.

Morselskapet

Morselskapet hadde ikke investeringseiendommer i 2013 og 2012.

NOTE 34- EIENDOM, ANLEGG OG UTSTYR

2013

Morselskapet		Konsernet		
Maskiner, inventar, transportmidler og kunst	NOK 1000	Maskiner, inventar, transportmidler og kunst	Bygning og annen fast eiendom	Totalt
317 949	Anskaffelseskost eller regulert verdi per 1.1.13	504 435	857 244	1 361 679
-	Korreksjon anskaffelseskost IB	-164	-57 551	-57 716
317 949	Omarbeidet anskaffelseskost IB	504 271	799 693	1 303 963
36 675	Tilgang	45 537	10 738	56 275
-	Avgang	-20 816	-	-20 816
-	Verdiregulering	-	33 614	33 614
-	Omregningsdifferanse	1 172	-	1 172
354 623	Anskaffelseskost eller regulert verdi per 31.12.	530 163	844 045	1 374 209
153 061	Akkumulert avskrivning og nedskrivning per 1.1.	294 108	6 302	300 410
45 660	Årets avskrivning	63 674	29 927	93 600
-	Årets avgang	-11 600	-	-11 600
-	Årets nedskrivning	77	-	77
-	Omregningsdifferanse	991	-	991
198 721	Akkumulert avskrivning og nedskrivning per 31.12.	347 250	36 229	383 479
155 902	Balanseført verdi per 31.12.	182 914	807 816	990 730

Dersom bygning eller annen fast eiendom ble vurdert til historisk kost ville balanseførte verdier vært som følger:

Balanseført verdi ved historisk kost	752 541
Verdireguleringsreserve per 31.12.13	49 940

Sikkerhetsstillelse

Selskapet har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler.

Utnyttede driftsmidler

Av aktiverte bygninger var 0,2 % ledig.

2012		Konsernet			
Morselskapet		Maskiner, inventar, transportmidler og kunst	Maskiner, inventar, transportmidler og kunst	Bygning og annen fast eiendom	Totalt
	NOK 1 000				
275 503	Anskaffelseskost eller regulert verdi per 1.1.12	446 858	808 440	1 255 298	
42 446	Årets tilgang	59 309	48 804	108 113	
-	Årets avgang	-1 195	-	-1 195	
-	Årets verdiregulering	-	-	-	
-	Omregningsdifferanse	-537	-	-537	
317 949	Anskaffelseskost eller regulert verdi per 31.12.12	504 435	857 244	1 361 679	
114 640	Akkumulert avskrivning og nedskrivning per 1.1.12	233 094	6 061	239 155	
38 421	Årets avskrivning ¹⁾	61 462	241	61 703	
-	Årets avgang ¹⁾	-465	-	-465	
-	Årets nedskrivning	-	-	-	
-	Omregningsdifferanse	17	-	17	
153 061	Akkumulert avskrivning og nedskrivning per 31.12.12	294 108	6 302	300 410	
164 888	Balanseført verdi per 31.12.12	210 327	850 942	1 061 269	

¹⁾ Av avskrivninger på TNOK 61.703 utgjør TNOK 3.189 avskrivninger i avvirket virksomhet. Av årets avgang på TNOK 465 utgjør TNOK 287 i avvirket virksomhet.

Sikkerhetsstillelse

Selskapet har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler.

Utnyttede driftsmidler

Av aktiverte bygninger var 1% ledig.

NOTE 35 - GOODWILL

Goodwill

NOK 1 000	Hist. kost	2013	2013	2013	2012
		Tilgang	Nedskrivninger	Bokført verdi	Bokført verdi
Goodwill ved kjøp av SpareBank 1 Forsikring AS	378 656	-	-	199 953	199 953
Goodwill ved kjøp av 49 % av ODIN Forvaltning AS	158 263	-	-	79 131	79 131
Goodwill ODIN ved oppkjøp av Rahastotori/Fondex	50 060	-	-	37 270	37 270
Goodwill ved kjøp av SpareBank 1 Skadeforsikring AS	553 616	-	-	264 003	264 003
Goodwill ved fusjon av SpareBank 1 Gruppen Holding AS og SpareBank 1 Factoring AS	10 245	-	-	10 245	10 245
Goodwill ved kjøp av SpareBank 1 Markets AS	42 709	-	-42 709	-	42 709
Goodwill ved kjøp av SB Securities LLP	-	-	-	-	-
Goodwill ved kjøp av Conecto AS	205 882	2 000	-25 582	182 300	205 882
Sum goodwill	1 399 431	2 000	-68 291	772 902	839 193

Ved overtakelse av kontroll i et foretak (virksomhetssammenslutning) blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi i samsvar med IFRS 3R. En positiv differanse mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av netto identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppføres som goodwill, mens en eventuell negativ differanse inntektsføres ved kjøpet. Goodwill oppstår som differanse mellom virkelig verdi av vederlaget ved kjøp av en virksomhet og virkelig verdi av netto identifiserbare eiendeler og forpliktelser. Goodwill er antatt å ha ubegrenset levetid. Oppkjøp av et selskap er blant annet basert på strategisk tilpasning og antatt økonomisk lønnsomhet over lang tid. Goodwill fordeles på kontantstrømsgenerende enheter. Goodwill avskrives ikke, men er gjenstand for en årlig nedskrivningstest med sikte på å avdekke et eventuelt verdifall, i samsvar med IAS 36.

Fastsettelse av gjenvinnbart beløp:

Det brukes likviditetsprognoser (før skatt) basert på 5 års fremskrivninger. Gjenvinnbart beløp på balansedagen beregnes årlig for goodwill som har en ubestemt utnyttbar levetid. Verdien av de ulike kontantstrømsgenerende enhetene er vurdert per 31. desember 2013. SpareBank 1 Gruppen konsern ser på prissettingen av sammenlignbare finansinstitusjoner, om selskapene har levert resultater bedre enn markedet forventet, de siste årene. For liv- og skadeselskapet er det benyttet estimerte kontantstrømmer kombinert med prissetting av sammenlignbare børsnoterte selskaper. For liv- og skadeselskapet er en multiplbasert prissetting gitt større vekt enn hva sammenlignbare selskaper er priset i forhold til pris/bok forholdstall. I tillegg trekkes inn forhold som utbyttepolitikk, eierstruktur og distributørene av forsikringsprodukter.

Det kan legges til grunn at det for SpareBank 1 Gruppen konsern vil være en betydelig variasjon i verdiene med hensyn til om verddivurderingen foretas med utgangspunkt i et "going concern" eller som en del av en strukturtransaksjon. Verddivurderingen kommer ut med 3 scenarier, pessimistisk verdi, forventet verdi og optimistisk verdi.

For alle kontantgenererende enheter overstiger gjenvinnbart beløp de balanseførte verdiene, og analysen indikerer at nedskrivning ikke er nødvendig på konsernet, med unntak av Conecto AS, hvor det er foretatt en nedskrivning på 25,6 mill. kroner av goodwillen da nettoverdien av gjeld og eiendeler var høyere enn verddivurderingen av selskapet. I forbindelse med salg av SpareBank 1 Markets AS ble hele goodwillen på 42,7 mill. kroner nedskrevet.

Vedlagt følger en tabell under knyttet til sensitiviteten til forutsetningene som ligger til grunn for verdiberegningen.

	Avkastningskrav	1 % endring i avkastningskrav	10 % endring netto kontantsstrøm	P/E	1 enhet endring i P/E-multipl
ODIN Forvaltning AS	12%	MNOK 87	MNOK 91	N/A	N/A
SB1 Gruppen Finans AS					
Portefølje	15%	MNOK 11,5	MNOK 10	N/A	N/A
Factoring	11%	MNOK 29	MNOK 22	N/A	N/A
SB1 Skadeforsikring AS	N/A	N/A	N/A	12	MNOK 550
SB1 Forsikring AS	N/A	N/A	N/A	12	MNOK 488
SB 1 Medlemskort AS	12,50%	MNOK 0,5	MNOK 1,7	N/A	N/A

NOTE 36 – ANDRE IMMATERIELLE EIENDELER

2013

NOK 1 000	IT-systemer i bruk	Lisenser	Forsikrings system under utvikling	Kunderelasjoner	Merkevare	Totalt
Anskaffelseskost per 01.01.13	250 560	110 044	29 785	17 318	68 711	476 418
Korreksjon anskaffelseskost per 01.01.13 ¹⁾	-	-	380	-	-	380
Omarbeidet anskaffelseskost per 01.01.13	250 560	110 044	30 165	17 318	68 711	476 798
Årets tilgang	94 302	12 730	21 894	6 000	-	134 927
<i>Herav utviklet internt</i>	9 850	-	-	-	-	9 850
<i>Herav kjøpt separat</i>	84 453	12 730	21 894	6 000	-	125 077
Årets avgang	-5 307	-29 777	-11 443	-	-	-46 526
Omregningsdifferanse	-	57	-	-	-	57
Anskaffelseskost per 31.12.13	339 555	93 054	40 617	23 318	68 711	565 255
Akkumulert avskrivning og nedskrivning per 01.01.13	68 302	50 729	18 094	7 969	33 918	179 013
Korreksjon akkumulert avskrivning og nedskrivning per 01.01.13 ¹⁾	-	-	380	-1	-	379
Omarbeidet akkumulert avskrivning og nedskrivning per 01.01.13	68 302	50 729	18 475	7 968	33 918	179 392
Årets avskrivning	27 955	14 868	936	9 353	3 691	56 803
Årets nedskrivning	38 431	-	-	-	-	38 431
Årets avgang avskrivning	-5 307	-	-26	-	-	-5 332
Årets avgang nedskrivning	-	-18 890	-	-	-	-18 890
Omregningsdifferanse	-	57	-	-	-	57
Akkumulert avskrivning og nedskrivning per 31.12.13	129 381	46 764	19 385	17 321	37 609	250 461
Balanseført verdi per 31.12.13	210 174	46 289	21 232	5 997	31 102	314 794

¹⁾ Anskaffelseskost og akkumulerte avskrivninger for Forsikringssystemer er per 1.1.2013 korrigeret med et beløp på TNOK 380. Dette for å komme à jour med faktiske forhold. Endringene har ingen effekt på de bokførte verdiene.

2012

NOK 1 000	IT-systemer i bruk	Lisenser	Forsikrings system under utvikling	Kunderelasjoner	Merkevare	Totalt
Anskaffelseskost per 01.01.12	140 700	72 151	94 159	17 318	63 225	387 553
Korrigerings anskaffelseskost per 01.01.12 ²⁾	-3 350	-	-	-	3 950	600
Korrigert anskaffelseskost per 01.01.12	137 350	72 151	94 159	17 318	67 175	388 153
Årets tilgang	139 528	37 893	9 997	-	-	187 418
Herav utviklet internt	22 226	5 835	-	-	-	28 062
Herav kjøpt separat	117 302	32 057	9 997	-	-	159 356
Årets avgang	-26 319	-	-74 371	-	1 536	-99 154
Anskaffelseskost per 31.12.12	250 560	110 044	29 785	17 318	68 711	476 418
Akkumulert avskrivning og nedskrivning per 01.01.12	74 565	32 551	17 297	4 615	24 740	153 768
Korrigerings akkumulert avskrivning	-3 550	-	-	-	3 750	200
Korrigert akkumulert avskrivning og nedskrivning per 01.01.12	71 015	32 551	17 297	4 615	28 490	153 968
Årets avskrivning	21 775	16 862	3 359	3 354	3 892	49 243
Årets nedskrivning	1 536	-	-	-	-	1 536
Årets avgang avskrivning	-24 783	-	-2 562	-	1 536	-25 809
Årets avgang nedskrivning	-1 241	1 317	-	-	-	76
Akkumulert avskrivning og nedskrivning per 31.12.12	68 302	50 729	18 094	7 969	33 918	179 013
Balanseført verdi per 31.12.12	182 257	59 315	11 691	9 349	34 793	297 406

²⁾ Anskaffelseskost og akkumulerte avskrivninger for merkevare og IT systemer er per 1.1.2012 korrigeret med et beløp på samlet TNOK 600. Dette for å komme à jour med faktiske forhold. Endringene har ingen effekt på de bokførte verdiene.

NOTE 37 - FORDRING PÅ REASSURANDØR

NOK 1 000	Konsernet	
	2013	2012
Fordring på reassurandør i skadeforsikring	87 756	94 963
Fordring på reassurandør i livsforsikring	173 087	150 413
Gjenforsikringsandel erstatningsavsetning ført brutto	1 117 951	1 100 673
Gjenforsikringsandel ikke opptjent bruttopremie	277 595	169 735
Sum fordring på reassurandør	1 656 390	1 515 784

NOTE 38 - FORDRING PÅ FORSIKRINGSTAKER

NOK 1 000	Konsernet	
	2013	2012
Hovedforfalt fakturert restanse i skadeforsikring	385 730	423 749
Hovedforfalt ikke fakturert restanse i skadeforsikring	1 146 316	1 091 640
Kundefordringer i livsforsikring	64 482	96 301
Sum fordring på forsikringstaker	1 596 529	1 611 690

NOTE 39 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER OG KREDITTINSTITUSJONER

Konsernet

FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER

NOK 1 000	2013	2012
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid	-	22
Sum netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	-	22
SPESIFIKASJON AV UTLÅN OG FORDRINGER PÅ DE VESENTLIGSTE VALUTASORTER		
NOK	-	22
Sum	-	22

UTLÅN TIL KUNDER

NOK 1 000	2013	2012
Utlån fordelt på fordringstype		
Kasse-/drifts- og brukskreditter	887 415	788 249
Portefølje av utestående fordringer	182 848	341 034
Brutto utlån til og fordringer på kunder	1 070 263	1 129 283
Nedskrivninger/tapsavsetninger	-6 000	-540
Netto utlån til og fordringer på kunder	1 064 263	1 128 742
Sum utlån til og fordringer på kunder og kredittinstitusjoner	1 064 263	1 128 765

UTLÅN OG FORDRINGER PÅ KUNDER FORDELT PÅ MARKEDER

	2013	2012
Lønnstakere	-	120 785
Næringsfordelt	1 070 263	1 008 498
Brutto utlån og fordringer på kunder	1 070 263	1 129 283
Nedskrivninger/tapsavsetninger	-6 000	-540
Netto utlån og fordringer på kunder	1 064 263	1 128 742

BRUTTO UTLÅN FORDELT PÅ GEOGRAFISKE OMRÅDER

	2013	2012
Akershus	54 184	4 140
Oslo	37 758	21 542
Møre og Romsdal	294 287	290 560
Øvrig	684 034	813 041
Sum brutto utlån fordelt på geografiske områder	1 070 263	1 129 283

BRUTTO UTLÅN FORDELT PÅ SEKTOR OG NÆRING	2013	2012
Uten næringstilknytning	191 075	127 458
Jordbruk og tilknyttede tjenester	1 688	1 606
Fiskeoppdrett og klekkerier	180 228	135 092
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	29 720	44 170
Industri	372 689	361 643
Bygge- og anleggsvirksomhet	14 146	12 876
Varehandel, reparasjon av motorvogner	201 912	183 126
Overnattings- og serveringsvirksomhet	331	359
Transport og lagring	16 293	12 518
Forretningsmessig tjenesteyting	17 308	6 790
Informasjon og kommunikasjon	26 243	10 426
Faglig og finansiell tjenesteyting	16 281	230 794
Tjenesterytende næringer ellers	2 347	2 424
Sum brutto utlån fordelt på sektor og næring	1 070 263	1 129 283
INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER/TAPSAVSETNINGER FORDELT PÅ SEKTOR OG NÆRING	2013	2012
Varehandel, reparasjon av motorvogner	6 000	-
Spesifikke tapsavsetninger SpareBank 1 Gruppen Finans AS	-	540
Sum individuelle nedskrivninger/tapsavsetninger fordelt på sektor og næring	6 000	540

SpareBank 1 Gruppens utlånsportefølje ligger i hovedsak i datterselskapet SpareBank 1 Gruppen Finans AS i 2013.

Morselskapet

NOK 1 000	2013	2012
Langsiktig lån til SpareBank 1 Gruppen Finans AS	650 000	150 000
Ansvarlig lån til SpareBank 1 Gruppen Finans AS	55 000	55 000
Utlån i konsernkonto	5 514	596 901
Sum utlån	710 514	801 901

Lån er ført etter amortisert kost.

NOTE 40 – TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER

Konsernet

KONSTATERTE TAP OG AVSETNINGER TIL BEREGNEDNE TAP

NOK 1000	2013	2012
Debitorer:		
Konstaterte tap på engasjementer som tidligere er avsatt - spesifisert tapsavsetninger	-	100
Konstaterte tap på engasjementer som tidligere ikke avsatt	473	638
Konstaterte tap	473	738
Spesifisert avsetning 01.01.	473	395
- Tilbakeført tidligere avsatt spesifiserte tap	-473	-395
+ periodens spesifiserte tap	-	473
Spesifisert avsetning 31.12.	-	473
NOK 1000	2013	2012
Klienter:		
Konstaterte tap på engasjementer som tidligere er avsatt - spesifisert tapsavsetninger	509	156
Konstaterte tap	509	156
INNETKTSFØRTE RENTER	-	-
Spesifisert avsetning tap klienter 01.01.	540	690
- Tilbakeført tidligere avsatt spesifiserte tap	-540	-149
+ periodens spesifiserte tap	6 000	-
Spesifiserte avsetning tap klienter 31.12.¹⁾	6 000	540
- Inngått på tidligere konstaterte tap	-	-46
Inntekt / tap i resultatregnskapet	5 969	776

¹⁾ Spesifisert avsetning i 2013 skyldes i hovedsak en enkeltstående hendelse i 2013.

BRUTTO TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER FORDELT PÅ SEKTOR OG NÆRING

NOK 1 000	2013	2012
Uten næringstilknytning	-	255
Industri og bergverk	-	365
Varehandel, hotell- og restaurantdrift	5 969	7
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	-	150
Brutto tap på utlån og garantier til kunder	5 969	776

MISLIGHOLDTE OG TAPSUTSATTE ENGASJEMENT

NOK 1 000	2013	2012	2011	2010	2009
Misligholdte engasjement (forfalte over 90 dager) ¹⁾	182 848	120 785	78 368	34 252	416 568
Øvrige tapsutsatte engasjement	-	-	-	-	23 038
Totalt tapsutsatte engasjement¹⁾	182 848	120 785	78 368	34 252	439 606
Individuelle nedskrivninger	-	-	-	-	149 485
Netto tapsutsatte engasjement¹⁾	182 848	120 785	78 368	34 252	589 091

¹⁾ Porteføljen består av ervervede misligholdte krav (alle krav over 90 dager) i SpareBank 1 Gruppen Finans AS' forretningsområde Portefølje i 2013, og tilsvarende for 2010, 2011 og 2012. Innfrielse av kravene i porteføljene er avhengig av skyldnernes evne til å innfri.

Morselskapet

Morselskapet har ikke tap på utlån og garantier.

NOTE 41 – ANDRE EIENDELER

Morselskapet			Konsernet	
2013	2012	NOK 1 000	2013	2012
2 223	1 074	Opptjente ikke mottatte inntekter	62 453	91 760
3 033	9 349	Forskuddsbetalte kostnader	22 251	72 384
-	-	Forskuddsbetalte erstatninger SOS reise	20 368	39 564
-	-	Fordring forvaltningsforetak	15 102	15 097
82 697	60 228	Fordring Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA	82 697	60 228
13 531	16 497	Kundefordringer	25 371	40 940
271 605	75 046	Andre fordringer ¹⁾	160 274	205 597
-	-	Andre eiendeler	228	2 220
373 088	162 193	Sum andre eiendeler	388 745	527 790

¹⁾ Andre fordringer i konsernet i 2013 består blant annet av fordring knyttet til naturskadepool i SpareBank 1 Skadeforsikring AS som utgjør 33 mill. kroner og ordinære fordringer i eiendomsselskapene eiet av SpareBank 1 Skadeforsikring AS som beløper seg til 25 mill. kroner. Andre fordringer i SpareBank 1 Forsikring AS i 2013 knytter seg fordringer eiendom på 83 mill. kroner.

NOTE 42 - FORSIKRINGSFORPLIKTELSER I LIVSFORSIKRING

Konsernet

2013

NOK 1 000	Brutto premiereserve	Tilleggs- avsetninger	Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond	Erstatnings- avsetning	Sikkerhets- avsetning	Sum
Individuell rente/pensjon	6 070 605	186 589	-	417 338	-	6 674 532
- Overskuddsmodell etter forsikringsvirksomhetsloven § 9-9	77 282	3 724	-	-	-	-
- Overskuddsmodell etter tidligere gjeldende regler i lov 10. juni 1988 om forsikringsvirksomhet § 8-1 med tilhørende forskrifter	3 649 164	182 865	-	33 668	-	-
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	495 633	-	-	383 432	-	-
- Investeringsvalg	1 848 526	-	-	238	-	-
Individuell kapital	2 012 384	12 933	-	325 835	-	2 351 152
- Overskuddsmodell etter forsikringsvirksomhetsloven § 9-9	257 734	-	-	-	-	-
- Overskuddsmodell etter tidligere gjeldende regler i lov 10. juni 1988 om forsikringsvirksomhet § 8-1 med tilhørende forskrifter	410 613	12 933	-	87 907	-	-
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	-	-	-	236 293	-	-
- Investeringsvalg	1 344 037	-	-	1 635	-	-
Kollektiv pensjon	16 148 959	232 885	548 288	425 144	-	17 355 276
- Ytellesbaserte pensjonsordninger uten investeringsvalg	3 798 700	152 177	250 815	115 567	-	-
- Fripoliser	4 319 191	80 709	-	52 500	-	-
- Innskuddsbaserte pensjonsordninger (inkl. pensjonskapitalbevis) uten investeringsvalg	619 643	-	18 403	12 113	-	-
- Innskuddsbaserte pensjonsordninger (inkl. pensjonskapitalbevis) med investeringsvalg	7 197 983	-	272 985	115 953	-	-
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	213 442	-	6 085	129 010	-	-
Gruppeliv	265 777	-	193 237	676 994	465	1 136 473
Ulykkesforsikring	-	-	-	301 077	63 899	364 976
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	-	-	-	301 077	63 899	-
Totalt alle bransjer	24 497 724	432 408	741 525	2 146 388	64 363	27 882 409

Konsernet

2012

NOK 1 000	Brutto premiereserve	Tilleggs- avsetninger	Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond	Erstatnings- avsetning	Sikkerhets- avsetning	Sum
Individuell rente/pensjon	6 078 803	134 868	-	234 860	-	6 448 531
- Overskuddsmodell etter forsikringsvirksomhetsloven § 9-9	73 920	411	-	-	-	-
- Overskuddsmodell etter tidligere gjeldende regler i lov 10. juni 1988 om forsikringsvirksomhet § 8-1 med tilhørende forskrifter	3 943 524	134 457	-	22 500	-	-
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	505 659	-	-	212 117	-	-
- Investeringsvalg	1 555 700	-	-	243	-	-
Individuell kapital	1 963 498	8 744	-	250 010	-	2 222 252
- Overskuddsmodell etter forsikringsvirksomhetsloven § 9-9	271 961	-	-	-	-	-
- Overskuddsmodell etter tidligere gjeldende regler i lov 10. juni 1988 om forsikringsvirksomhet § 8-1 med tilhørende forskrifter	491 148	8 744	-	50 300	-	-
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	-	-	-	199 025	-	-
- Investeringsvalg	1 200 389	-	-	685	-	-
Kollektiv pensjon	13 466 059	231 104	488 221	381 063	-	14 566 447
- Ytelsesbaserte pensjonsordninger uten investeringsvalg	3 326 506	152 612	245 379	115 567	-	-
- Fripoliser	4 064 849	78 492	-	52 500	-	-
- Innskuddsbaserte pensjonsordninger (inkl. pensjonskapitalbevis) uten investeringsvalg	552 685	-	20 120	11 072	-	-
- Innskuddsbaserte pensjonsordninger (inkl. pensjonskapitalbevis) med investeringsvalg	5 361 635	-	218 985	103 782	-	-
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	160 384	-	3 737	98 142	-	-
Gruppeliv	154 012	-	236 547	745 216	446	1 136 221
Ulykkesforsikring	-	-	-	277 139	59 528	336 667
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	-	-	-	277 139	59 528	-
Totalt alle bransjer	21 662 372	374 716	724 768	1 888 288	59 974	24 710 118

NOTE 43 - FORSIKRINGSTEKNISK AVSETNING I SKADEFORSIKRING

Konsernet
2013

NOK 1 000	1. Privatbetonte forsikringer								2. Næringsbetonte forsikringer								3. Sum sjø	4. Energi/ Olje	5. Sum inng. Reassuranse	Naturpooler	TOTAL SUM	
	Kombinerte forsikringer brann	Motorvogn Herav ansvar	Fritidsbåt	Ulykkesforsikring	Reise-forsikring	Øvrig forsikring privat	SUM PRIVAT	Industri-forsikring brann	Komb. fors. mell. Brann	Motorvogn Herav ansvar	Ansvar	Yrkes-skade	Trygghet	Annet	SUM NÆRING							
Brutto premie-avsetning uopptjent per 01.01.13	655 888	915 738	395 696	37 673	38 843	141 956	12 550	1 802 649	4 380	163 616	118 740	36 573	12 408	69 262	8 402	16 294	393 102	-	-	-	34 744	2 230 495
Brutto premie-avsetning uopptjent per 31.12.13	647 765	883 396	380 427	35 827	37 193	147 459	14 125	1 765 766	4 704	158 940	110 457	30 872	12 780	44 252	6 605	21 418	359 156	-	-	-	36 198	2 161 120
Brutto erstatnings-avsetning per 01.01.13	1 213 847	1 888 856	1 557 578	27 287	416 276	203 434	14 941	3 764 640	11 685	423 808	319 464	244 136	99 836	1 016 304	319 293	63 062	2 253 452	62 823	40 116	59 856	125 641	6 306 528
Brutto erstatnings-avsetning per 31.12.13	977 554	1 860 486	1 544 807	20 878	508 481	118 004	3 143	3 488 547	8 999	377 116	358 557	283 431	107 904	1 079 483	354 530	59 338	2 345 927	214	24 469	3 485	143 290	6 005 932
Sikkerhets-avsetning per 01.01.13								577 837									198 877	-	-	1 806	-	778 520
Finanstilsynets minstekrav per 01.01.13								546 066									190 032	-	-	1 806	-	737 904
Sikkerhets-avsetning per 31.12.13								700 189									228 158	-	-	2 622	-	930 969
Finanstilsynets minstekrav per 31.12.13								559 104									165 755	-	-	2 622	-	727 481
Andre tekniske avsetninger per 01.01.13								377 399									-					377 399
Andre tekniske avsetninger per 31.12.13								505 839									-					505 839
Sum per 01.01.13																						9 692 942
Sum per 31.12.13																						9 603 860

Konsernet
2012

NOK 1 000	1. Privatbetonte forsikringer										2. Næringsbetonte forsikringer							3. Sum sjø	4. Energi/Olje	5. Sum inng. Re-assurans	Naturpooler	TOTAL SUM
	Kombinerede forsikringer brann	Motorvogn Herav ansvar	Fritidsbåt	Ulykkesforsikring	Reise-forsikring	Øvrig forsikring privat	SUM PRIVAT	Industri-forsikring brann	Komb. fors.mell. Brann	Motorvogn Herav ansvar	Ansvar	Yrkesskade	Trygghet	Annet	SUM NÆRING							
Brutto premieavsetning uopptjent per 01.01.12	632 750	893 770	385 771	36 818	40 090	131 344	11 016	1 745 788	4 462	165 579	127 531	41 110	11 005	67 928	6 552	12 676	395 734	-	-	-	38 440	2 179 962
Brutto premieavsetning uopptjent per 31.12.12	655 888	915 738	395 696	37 673	38 843	141 956	12 550	1 802 649	4 380	163 616	118 740	36 573	12 408	69 262	8 402	16 294	393 102	-	-	-	34 744	2 230 495
Brutto erstatningsavsetning per 01.01.12	1 110 124	1 650 686	1 248 813	32 479	359 156	162 109	12 300	3 326 852	10 637	422 895	292 421	207 026	78 759	976 912	295 274	30 602	2 107 500	102 529	55 815	43 312	159 240	5 795 249
Brutto erstatningsavsetning per 31.12.12	1 213 847	1 888 856	1 557 578	27 287	416 276	203 434	14 941	3 764 640	11 685	423 808	319 464	244 136	99 836	1 016 304	319 293	63 062	2 253 452	62 823	40 116	59 856	125 641	6 306 528
Sikkerhetsavsetning per 01.01.12								582 824									211 578	2 273	-	8 222	-	804 897
Finanstilsynets minstekrav per 01.01.12								560 021									208 642	2 273	-	8 222	-	779 158
Sikkerhetsavsetning per 31.12.12								577 837									198 877	-	-	1 806	-	778 520
Finanstilsynets minstekrav per 31.12.12								546 066									190 032	-	-	1 806	-	737 905
Andre tekniske avsetninger per 01.01.12								340 091									-					340 091
Andre tekniske avsetninger per 31.12.12								377 399									-					377 399
Sum per 01.01.12																						9 120 199
Sum per 31.12.12																						9 692 942

NOTE 44 - GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

Morselskapet					Konsernet			
Gj.snittlig rentesats		Gj.snittlig rentesats			Gj.snittlig rentesats		Gj.snittlig rentesats	
2013	2013	2012	2012	NOK 1 000	2013	2013	2012	2012
-	0,00%	-	0,00%	Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	-	0,00%	-	0,00%
704 500	3,28%	829 500	3,29%	Obligasjonsgjeld	704 500	3,28%	829 500	3,29%
160	0,00%	1 590	0,00%	Verdijusteringer	160	0,00%	1 590	0,00%
4 053	0,00%	2 728	0,00%	Påløpte renter	4 053	0,00%	2 728	0,00%
708 712		833 818		Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	708 712		833 818	

		Gjeld fordelt på forfallstidspunkt						
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	100 000	-	100 000	-	-	-	-	-
419 500	444 500	-	444 500	419 500	-	-	-	-
285 000	285 000	-	285 000	285 000	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
160	1 590	-	1 590	160	-	-	-	-
4 053	2 728	-	2 728	4 053	-	-	-	-
708 712	833 818		833 818	708 712		833 818		

NOTE 45 –ANSVARLIG LÅNEKAPITAL OG FONDSOBLIGASJONER

Morselskapet				Konsernet			
2013	2012	NOK 1 000	Rente	Forfall	2013	2012	
Evigvarende ansvarlig lånekapital							
83 194	83 209	Eierbanker og Sparebanken Vest	NIBOR pluss 3%	Evigvarende	83 194	83 209	
200 339	200 335	Eierbanker og Sparebanken Vest	NIBOR pluss 3%	Evigvarende	200 339	200 335	
283 533	283 544	Sum evigvarende ansvarlig lånekapital			283 533	283 544	
Fondsobligasjoner							
		15.06.2006 -	NIBOR pluss 1,17%		200 235	200 000	
		Fondsobligasjoner Norsk Tillitsmann ASA					
		Sum fondsobligasjoner			200 235	200 000	
283 533	283 544	Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner			483 768	483 544	

NOTE 46 – INNSKUDD FRA OG GJELD TIL KUNDER OG KREDITTINSTITUSJONER

Morselskapet			Konsernet	
2013	2012	NOK 1 000	2013	2012
222 772	596 901	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	-	92 652
2 455 539	1 704 594	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	2 455 539	1 704 594
-	-	- Bankinnskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	109 001	348 874
-	-	- Gjeld til forsikringstakere	79 525	138 462
2 678 312	2 301 495	Sum innskudd fra og gjeld til kunder og kredittinstitusjoner	2 644 066	2 284 581
NOK 1 000				
-	-	- Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	109 001	348 874
-	-	- Sum innskudd fra kunder	109 001	348 874
-	-	- Uten næringstilknytning	981	207 317
-	-	- Jordbruk og tilknyttede tjenester	1	-
-	-	- Fiskeoppdrett og klekkerier	293	327
-	-	- Bergverksdrift og utvinning	-	77
-	-	- Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	3 610	2 188
-	-	- Industri	27 949	64 165
-	-	- El-, damp-, gass- og varmtvannsforsyning	190	472
-	-	- Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomheten	-	32
-	-	- Bygge- og anleggsvirksomhet	14 782	24 090
-	-	- Varehandel, reparasjon av motorvogner	19 101	18 261
-	-	- Transport og lagring	2 031	729
-	-	- Informasjon og teknologi	24 191	15 572
-	-	- Omsetning og drift av fast eiendom	-	62
-	-	- Faglig og finansiell tjenesteyting	3 149	6 108
-	-	- Forretningsmessig tjenesteyting	12 667	7 855
-	-	- Tjenesteytende næringer ellers	56	1 618
-	-	- Sum innskudd fordelt på sektor og næring	109 001	348 874
INNSKUDD FORDELT PÅ GEOGRAFISKE OMRÅDER				
-	-	- Akershus	16 117	15 787
-	-	- Oslo	4 356	21 568
-	-	- Hedmark	2 688	2 103
-	-	- Buskerud	2	2 254
-	-	- Oppland	464	772
-	-	- Østfold	2 935	7
-	-	- Vestfold	829	3 930
-	-	- Telemark	345	5 082
-	-	- Vest-Agder	6 018	49
-	-	- Rogaland	4 774	4 734
-	-	- Hordaland	1 175	2 035
-	-	- Sogn og Fjordane	16 290	14 337
-	-	- Møre og Romsdal	28 536	39 285
-	-	- Sør-Trøndelag	12 081	9 872
-	-	- Nordland	3 082	9 301
-	-	- Troms	7 477	8 601
-	-	- Finnmark	1 058	2 530
-	-	- Ikke fordelt på geografisk område	773	206 626
-	-	- Sum innskudd fordelt på geografiske områder	109 001	348 874

NOTE 47 – GJELD VEDRØRENDE GJENFORSIKRING

NOK 1 000	Konsernet	
	2013	2012
Gjeld gjenforsikring i livsforsikring	19 484	35 003
Gjeld gjenforsikring i skadeforsikring	96 051	172 332
Sum gjeld vedrørende gjenforsikring	115 535	207 335

NOTE 48 - ANDRE FORPLIKTELSER

Morselskapet			Konsernet	
2013	2012	NOK 1 000	2013	2012
120 362	135 890	Leverandørgjeld	141 380	205 728
14 075	12 545	Forskuddstrekk	60 530	59 790
9 867	8 799	Offentlige avgifter	23 935	41 759
23 343	21 087	Skyldig lønn og feriepenger	108 053	129 039
-	-	Sluttvederlag	37 105	64 736
23 041	24 875	Øvrige påløpte kostnader	124 679	105 449
-	-	Provisjonsgjeld	89 058	120 874
-	-	Yrkesskadeerstatning til RTV	32 313	45 647
-	-	Premiedepot	152 312	138 846
3 300	-967	Annen gjeld ¹⁾	175 076	212 607
193 987	202 228	Sum andre forpliktelser	944 443	1 124 475

¹⁾ Annen gjeld i konsernet i 2013 består blant annet av gjeld på 98 mill. kroner som er annen kortsiktig gjeld i eiendomsselskapene i SpareBank 1 Forsikring AS.

NOTE 49 – ENDRINGER I KONSERNSTRUKTUR

Endringer i 2013

SpareBank 1 Markets AS

SpareBank 1 Gruppen AS solgte per 28. september 2013 SpareBank 1 Markets AS. Resultat fra avviklet virksomhet er vist under.

Resultat fra avviklet virksomhet	
NOK 1 000	
Inntekter	147 624
Kostnader	-238 418
Resultat før skattekostnad	-90 794
Skatt	25 422
Resultat etter skattekostnad	-65 372
Konserntap ved avhendelse av virksomhet	-85 281
<i>-herav nedskrivning av goodwill i konsern</i>	<i>-42 707</i>
Resultat etter skattekostnad for avviklet virksomhet	-150 653

Morselskapet SpareBank 1 Gruppen AS har resultatført et endelig tap på 445,2 mill. kroner for salg av 98,63 % av aksjene i SpareBank1 Markets AS ved utgangen av september.

Per 30. juni 2013 ble det, i SpareBank 1 Gruppen konsern, foretatt en nedskrivning av verdien av aksjene i SpareBank 1 Markets AS på 122,0 mill. kroner i forbindelse med det forestående salget til eierbanker og LO. Salget ble gjennomført i 3. kvartal 2013. Det ble bokført et endelig konserntap på 85,2 mill. kroner i forbindelse med salget. Differansen mellom nedskrivningen per 30. juni 2013 og endelig konserntap, var SpareBank 1 Markets AS' negative resultat etter skatt i 3. kvartal 2013. Resultatet til SpareBank 1 Markets AS for de ni første månedene og konserntapet som følge av salget, vises på egen linje som "Resultat fra avviklet virksomhet" i resultatregnskapet.

Netto kontantstrøm av avviklet virksomhet

NOK 1 000

Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-428 764
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	196 251
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	134 247
Netto kontantstrøm i perioden av avviklet virksomhet	-98 266
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter avviklet virksomhet 01.01	140 183
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter avviklet virksomhet 28.09	41 917

Driftssegment SpareBank 1 Markets AS har frem til salget blitt rapportert som eget driftssegment i SpareBank 1 Gruppen konsern.

Oppkjøp av Consis Credit AS per 30. juni 2013 og fusjon med Conecto AS per 1. august 2013

SpareBank 1 Gruppen AS kjøpte per 30. juni aksjene i Consis Credit AS. Oppkjøpet er en virksomhetsoverdragelse som reguleres av IFRS 3R. Anskaffelseskost måles til virkelig verdi av eiendeler som ytes som vederlag. Identifiserte eiendeler og forpliktelser regnskapsføres til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Den endelige oppkjøpsanalysen viste følgende verdier for identifiserte eiendeler og forpliktelser:

NOK 1000	Bokført verdi	Virkelig verdi
Immaterielle eiendeler	108	108
Varige driftsmidler	232	232
Fordringer	115	115
Bankinnskudd	3 883	3 883
Sum eiendeler	4 338	4 338
Langsiktig gjeld	540	540
Kortsiktig gjeld	1 134	1 134
Egenkapital	2 548	2 548
Kjøpesum	4 548	4 548
<i>Goodwill i konsern</i>	<i>2 000</i>	<i>2 000</i>

Bakgrunnen for oppkjøpet av Consis Credit AS fra hovedaksjonær Sparebanken Hedmark, var at man av strategiske hensyn ønsket å samle sammen all inkassovirksomhet på ett sted i SpareBank 1 Gruppen konsern.

Det ble oppført en goodwill i konsern på 2 mill. kroner. Det ble betalt en overpris i forhold til bokført egenkapital da man så synergieffekter av sammenslåing og i tillegg ble det overtatt en opparbeidet kundeportefølje.

Per 1. august 2013 fusjonerte Consis Credit AS og Conecto AS, bakgrunnen var at begge selskaper drev likeartet virksomhet, og man var enige om at en sammenslåing av selskapenes eiendeler og de tilhørende aktiviteter, ville gi en mer rasjonell organisering enn nåværende, og en bedre utnyttelse av de samlede finansielle ressurser. Man var av den oppfatning at det var kommersielt riktig at selskapene fusjonerte. Fusjonen ble gjennomført med regnskapsmessig og skattemessig kontinuitet.

Fusjon av Unison Forsikring AS og Sparebank 1 Skadeforsikring AS

I november 2013 ble Unison Forsikring AS fusjonert inn i SpareBank 1 Skadeforsikring AS. Samtlige aksjer i Unison var eid av SpareBank 1 Skadeforsikring AS. Fusjonen ble gjennomført etter reglene om forenklet mor-datterfusjon i aksjeloven og det er ikke utstedt vederlag. Som følge av at overdragende selskap var heleid datterselskap av overtakende, er fusjonen regnskapsført etter reglene om konsernkontinuitet med regnskapsmessig virkning fra 1. januar 2013.

Endringer i 2012

SB Securities LLP

Selskapet SB Securities LLP ble ervervet 3. juni 2011 av SpareBank 1 Markets AS. Den positive differansen mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av netto identifiserbare eiendeler og forpliktelser har fra kjøpstidspunktet vært oppført i balansen som goodwill. Per 31. desember 2011 utgjorde denne TNOK 9.321 (inkludert omregningsdifferanser). Goodwillen var knyttet til kunderelasjoner, infrastruktur og humankapital. I september 2012 ble det gjennomført en omorganisering av London kontoret ved at utestående kundeforhold ble «flyttet» til Oslo kontoret. Alle kundeforhold mot institusjonelle investorer basert i UK/US/Europa ble etter dette direkte håndtert fra Norge.

London kontoret har etter dette hatt som oppgave å drive Sales Trading, en jobb som skal understøtte Oslo meglernes primær kontakt mot de aktuelle kundene. Lønnsomheten til Sales Tradere blir betydelig påvirket av generell likviditet i aksjemarkedet. Annenhåndsomsetningen av verdipapirer falt til ekstremt lave nivåer, et nivå som økonomisk ikke forsvarer å ha 4 ansatte sales tradere i London. Det ble derfor i 2012 klart at man måtte nedskalere Sales Trading funksjonen vesentlig ved å samle ressursene på meglerbordet i Oslo. Avviklingen av filialen i London er med dette et logisk og nødvendig siste steg i prosessen som har pågått siden september 2012. Med avviklingen av virksomheten i London er det ikke lenger grunnlag for å balanseføre goodwillposten på TNOK 9.321. Denne nedskrives i sin helhet per 31. desember 2012.

NOTE 50 – EIERSTRUKTUR

SpareBank 1 Gruppen AS hadde per 31. desember 2013 følgende eierstruktur:

	Antall aksjer	Eierandel
SpareBank 1 Nord-Norge	381 498	19,50%
SpareBank 1 SMN	381 498	19,50%
SpareBank 1 SR-Bank ASA	381 498	19,50%
Samarbeidende Sparebanker AS	381 498	19,50%
Sparebanken Hedmark	215 204	11,00%
Landsorganisasjonen i Norge (LO) /Forbund tilknyttet LO	187 814	9,60%
Bank 1 Oslo Akershus AS	27 390	1,40%
Totalt antall aksjer	1 956 400	100%

Pålydende per aksje er 1 000. Eierandel og stemmeandel er lik.

SpareBank 1 Gruppen AS hadde per 31. desember 2012 følgende eierstruktur:

	Antall aksjer	Eierandel
SpareBank 1 Nord-Norge	381 498	19,50%
SpareBank 1 SMN	381 498	19,50%
SpareBank 1 SR-Bank ASA	381 498	19,50%
Samarbeidende Sparebanker AS	381 498	19,50%
Sparebanken Hedmark	234 768	12,00%
Landsorganisasjonen i Norge (LO) /Forbund tilknyttet LO	195 640	10,00%
Totalt antall aksjer	1 956 400	100%

Pålydende per aksje er 1 000. Eierandel og stemmeandel er lik.

	2013	2012
Utbetalt utbytte per aksje	351	222

NOTE 51 - ANTALL ANSATTE OG ÅRSVERK

	Ansatte 31.12.2013	Årsverk 31.12.2013	Gjennomsnittlig antall ansatte 2013	Gjennomsnittlig antall årsverk 2013
SpareBank 1 Gruppen AS	287	282	280	274
SpareBank 1 Forsikring AS	597	582	432	420
SpareBank 1 Skadeforsikring AS	36	36	214	208
ODIN Forvaltning AS	63	61	61	60
SpareBank 1 Medlemskort AS	9	8	10	9
SpareBank 1 Gruppen Finans AS	46	44	48	46
Conecto AS	139	134	142	136
Sum	1 177	1 148	1 186	1 154

	Ansatte 31.12.2012	Årsverk 31.12.2012	Gjennomsnittlig antall ansatte 2012	Gjennomsnittlig antall årsverk 2012
SpareBank 1 Gruppen AS	272	267	253	248
SpareBank 1 Livsforsikring AS	267	258	258	249
SpareBank 1 Skadeforsikring AS	392	381	393	381
Unison Forsikring AS	28	28	32	31
ODIN Forvaltning AS	59	59	60	59
SpareBank 1 Medlemskort AS	10	9	10	9
SpareBank 1 Gruppen Finans AS	50	49	50	48
Conecto AS	145	139	145	138
SpareBank 1 Markets AS	104	104	98	98
SB Securities LLP	4	4	5	5
Sum	1 331	1 297	1 302	1 267

NOTE 52 – VESENTLIGE TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER

EIERE AV SPAREBANK 1 GRUPPEN AS SOM REGNES SOM NÆRSTÅENDE PARTER	Org. Nummer	Eierandel
SpareBank 1 SR-Bank ASA	937 895 321	19,5 %
SpareBank 1 Nord-Norge	952 706 365	19,5 %
SpareBank 1 SMN	937 901 003	19,5 %
Sparebanken Hedmark	920 426 530	11,0 %
Bank 1 Oslo Akershus AS	910 256 351	1,4 %
Samarbeidende SpareBanker AS	977 061 164	19,5 %
DATTERSELSKAPER, FELLESKONTROLLERT VIRKSOMHET & TILKNYTTETE SELSKAPER MV. AV EIERNE TIL SPAREBANK 1 GRUPPEN AS SOM REGNES SOM NÆRSTÅENDE PARTER:	Org. Nummer	Eierandel
SPAREBANK 1 SR-BANK ASA:		
SpareBank 1 SR-Finans AS	925 102 512	100,0 %
EiendomsMegler 1 SR-Eiendom AS	958 427 700	100,0 %
Westbroker Finans AS	950 475 978	100,0 %
SR-Forvaltning AS	983 054 560	100,0 %
SR-Investering AS	989 005 464	100,0 %
SR-Forretningservice AS	990 945 748	100,0 %
Kvinnherad Sparebank Eigedom AS	977 242 304	100,0 %
Etis Eiendom	894 898 682	100,0 %
Finansparken Bjergsted AS	912 564 541	100,0 %
Rygir Industrier	982 480 647	100,0 %
Rygir Forvaltning	988 849 715	100,0 %
Rygir Portefølje	988 849 685	100,0 %
HiLoad Holding	988 034 622	100,0 %
Torp LNG AS	987 904 070	100,0 %
Torp LNG Load	993 874 728	100,0 %
Torp Italy AS	993 943 134	100,0 %
Torp Technoloy AS	994 316 559	100,0 %
Vitico AS	893 075 992	100,0 %
Viti Invest AS	891 355 572	66,7 %
Greg Invest AS	991 739 831	100,0 %
Rygir Eiendom AS	991 358 064	100,0 %
Røldal Utvikling AS	990 361 053	100,0 %
Røldal Hytteutvikling AS	990 360 944	100,0 %
SPAREBANK 1 NORD-NORGE:		
SpareBank 1 Nord-Norge Invest AS	935 491 533	100,0 %
SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS	930 050 237	100,0 %
EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS	931 262 041	100,0 %
EiendomsMegler 1 Lofoten AS	968 382 454	60,0 %
North-West 1 Alliance Bank (25 % eies av Saint-Petersburg Commercial Bank "Tavrishesky". Banken er registrert i Russland og regulert av russisk lovgivning)	-	75,0 %
SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning ASA	982 699 355	100,0 %
SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS	851 987 142	100,0 %
SPAREBANK 1 SMN:		
SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS	938 521 549	90,1 %
SpareBank 1 SMN Invest AS	990 961 867	100,0 %
GMA Invest AS	994 469 096	100,0 %
Moldekvartalet AS	986 754 083	20,0 %
Sentrumsgården AS	975 856 828	35,3 %

Aqua Venture AS	891 165 102	37,6 %
Maritech Systems AS/Fishvare	997 929 217	23,1 %
Omega-3 Invest AS	996 814 262	33,6 %
Tjeldbergodden Utvikling AS	979 615 361	23,0 %
Grilstad Marina AS	991 340 475	35,0 %
GMN 4 AS	994 254 626	35,0 %
GMN 6 AS	994 254 707	35,0 %
GMN 51 AS	996 534 316	30,0 %
GMN 52 AS	996 534 413	30,0 %
GMN 53 AS	996 534 502	30,0 %
GMN 54 AS	996 534 588	30,0 %
Hommelvik Sjøside AS	992 469 943	40,0 %
Grilstad Energi AS	998 480 639	30,0 %
EiendomsMegler 1 Midt-Norge AS	936 159 419	87,0 %
SpareBank 1 SMN Kvartalet AS	990 283 443	100,0 %
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN AS	936 285 066	100,0 %
Consis AS	967 661 643	40,0 %
GWG Regnskap og Admin AS	989 664 301	100,0 %
Leksvik Regnskapskontor AS	980 491 064	50,0 %
Allegro Finans ASA	980 300 609	90,1 %
SpareBank 1 Bygget Steinkjer AS	934 352 718	100,0 %
SpareBank 1 Bygget Trondheim AS	993 471 232	100,0 %
SpareBank 1 SMN Card Solutions AS	990 222 991	100,0 %
Brannstasjonen SMN AS	998 042 577	100,0 %
St. Olavs Plass 1 SMN AS	999 263 380	100,0 %
SpareBank 1 Bilplan AS	979 945 108	100,0 %
Jernbanegata 19 SMN AS	912 514 005	100,0 %
SpareBank 1 SMN - Investeringer i tilknyttede selskaper:		
PAB Consulting AS	967 171 344	34,0 %
Molde Kunnskapspark AS	981 036 093	20,0 %
Oppistu AS	998 534 976	40,7 %
SPAREBANKEN HEDMARK:		
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS	945 727 306	100,0 %
SpareBank 1 Finans Østlandet AS	975 963 748	100,0 %
Consis AS	967 661 643	60,0 %
Oslo Eiendom Holding AS	911 815 877	50,0 %
Komm-In AS	996 758 001	23,7 %
Vato AS	932 378 094	100,0 %
Sparebanken Hedmark - Investeringer i felleskontrollert virksomhet:		
Torggt 22 AS	982 786 150	50,0 %
BANK 1 OSLO AKERSHUS AS:		
Invest 3 AS	996 576 604	100,0 %
Invest 4 AS	996 889 610	100,0 %
Invest 5 AS	997 091 485	100,0 %
Invest 6 AS	997 091 523	100,0 %
EiendomsMegler 1 Oslo Akershus AS	983 350 828	100,0 %
SAMARBEIDENDE SPAREBANKER AS:		
Samarbeidende SpareBanker Fellestjenester AS	992 258 381	100,0 %

ANDRE FELLESKONTROLLERT VIRKSOMHET & TILKNYTTETE SELSKAP EID AV SPAREBANK 1 GRUPPEN SINE EIERE (Som igjen behandler SpareBank 1 Gruppen AS som felleskontrollert virksomhet eller tilknyttet selskap)

	Org. Nummer
Allianse Samarbeidet SpareBank 1 DA	986 401 598
SpareBank 1 Boligkreditt AS	988 738 387
SpareBank 1 Næringskreditt AS	894 111 232
BN Bank ASA	914 864 445
SpareBank 1 Markets AS	992 999 101
SpareBank 1 Kredittkort AS	975 966 453
SpareBank 1 Verdipapirservice AS	998 240 603
SpareBank 1 Kundesenter AS	998 830 214

DATTERSELSKAPER AV SPAREBANK 1 GRUPPEN AS SOM REGNES SOM NÆRSTÅENDE PARTER	Org. Nummer	Eierandel
SpareBank 1 Skadeforsikring AS	915 651 232	100,0 %
SpareBank 1 Forsikring AS	915 651 321	100,0 %
ODIN Forvaltning AS	957 486 657	100,0 %
SpareBank 1 Medlemskort AS	964 422 206	100,0 %
SpareBank 1 Gruppen Finans AS	948 396 882	100,0 %
Conecto AS	952 226 010	100,0 %

DATTERSELSKAPER AV DATTERSELSKAPENE TIL SPAREBANK 1 GRUPPEN AS	Org. Nummer	Eierandel
--	-------------	-----------

SPAREBANK 1 SKADEFORSIKRING AS:

Falck Ytters Plass Eiendom AS	979 275 617	100,0 %
Herkules tomt AS	982 749 522	100,0 %
Teglverkstomta AS	982 749 549	100,0 %
Tårnhuset AS	987 004 339	100,0 %
Sjølyst Forretningsbygg Senterdrift AS	976 102 363	100,0 %
Bøler Senter Næring AS	988 329 932	100,0 %
Bøler Sentrum AS	934 007 069	100,0 %
Kongeveien 49 Kolbotn AS	988 330 116	100,0 %
Grev Wedelsgate 3 AS	996 963 772	100,0 %
Jernbanetorget 2 AS	997 666 445	100,0 %
Jernbanetorget 2 DA (Hjemmelsselskap for Jernbanetorget 2 AS)	963 431 902	99,0 %
Hammersborggata 9 AS	996 860 779	50,0 %
Storgaten 33 Oslo AS	997 671 643	11,0 %
Storgaten 33 Oslo DA (Hjemmelsselskap for Storgaten 33 Oslo AS)	965 742 891	11,0 %
Bygning 9 DA (Hjemmelsselskap for Drammensveien 130 Bygning 9 AS)	960 200 497	1,0 %

SPAREBANK 1 FORSIKRING AS:

Calmeyersgate 1 AS	996 901 505	100,0 %
Hammersborggata 9 AS	996 860 779	50,0 %
Ørn Eiendom AS	980 390 764	100,0 %
Tordenskioldsgate 2 Oslo AS	888 455 442	100,0 %
Storgaten 1 AS	876 855 712	100,0 %
Storgaten 1 Eiendom AS	889 496 932	100,0 %
Tukthuset DA (Hjemmelsselskap for Hammersborggata 2 AS)	979 945 132	1,0 %
Hammersborggata 2 AS	997 666 267	100,0 %
Tukthuset DA (Hjemmelsselskap for Hammersborggata 2 AS)	979 945 132	99,0 %
Storgaten 33 Oslo AS	997 671 643	89,0 %
Storgaten 33 Oslo DA (Hjemmelsselskap for Storgaten 33 Oslo AS)	965 742 891	89,0 %
Drammensveien 130 Bygning 9 AS	997 666 399	100,0 %

Bygning 9 DA (Hjemmelsselskap for Drammensveien 130 Bygning 9 AS)	960 200 497	99,0 %
Jernbanetorget 2 DA (Hjemmelsselskap for Jernbanetorget 2 AS)	963 431 902	1,0 %
Provita AS	975 918 173	100,0 %
Ostara AS	975 918 106	100,0 %
Saturna AS	975 918 254	100,0 %
Ramira AS	975 918 211	100,0 %
Benull AS	974 483 769	100,0 %
Norsk Moteforum AS	977 363 004	100,0 %
Moteuka DA (99 % eies av Norsk Moteforum AS og 1 % av Senterforeningen)	992 079 487	100,0 %
ODIN FORVALTNING AS:		
Fondex OY, Finland - Eget finsk selskap og kun skattepliktig til Finland	1628289-0	100,0 %
ODIN Fonder - Svensk filial av ODIN Forvaltning AS	-	100,0 %

Konsernets transaksjoner med nærstående parter:

Det overordnede prinsipp for transaksjoner mellom SpareBank 1 Gruppen AS og nærstående parter er at disse skal være i samsvar med vanlige forretningsmessige vilkår.

For tjenester ytet direkte til konsernselskaper, samt for fellestjenester som SpareBank 1 Gruppen AS utfører for datterselskaper og Alliansen gjennom Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA benyttes kostnadsdelingsprinsippet uten fortjenestepåslag. For øvrige transaksjoner mellom SpareBank 1 Gruppen AS og konsernselskaper benyttes påslag og markedsmessige vurderinger for å fastsette prisen på transaksjoner.

Morselskapet		Konsernet ¹⁾	
2013	2012 ¹⁾ NOK 1 000	2013	2012
Salg av tjenester (inntekter):			
-	-	-	-
7 557	-	93 860	134 823
147 603	144 846	-	-
-	-	-	-
520 170	498 230	520 170	498 230
-	-	-	-
-	-	71 697	22 946
Kjøp av tjenester (kostnader):			
-	-	-	-
-	-	-913 795	-799 692
-38 159	-35 733	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-5 925	-65 716
Balanseposter som følge av kjøp og salg av tjenester			
-	-	-	-
-520	-	-43 499	-
266 435	55 991	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-79 715

	Netto leieinntekter		
-	- Morselskapet	-	-
-	- Foretak med felles kontroll eller betydelig innflytelse over foretaket	-	-
-2 187	-22 510 Datterselskap	-	-
-	- Tilknyttede selskaper	-	-
36 458	17 367 Felleskontrollert virksomhet der foretaket er deltager	36 458	17 367
-	- Nøkkelpersonell i ledelsen av foretaket eller foretakets morforetak ²⁾	-	-
-	- Andre nærstående parter	-	-
	Kjøp(-)/Salg(+) anleggsmidler		
-	- Morselskapet	-	-
-	- Foretak med felles kontroll eller betydelig innflytelse over foretaket	-	-
-	- Datterselskap	-	-
-	- Tilknyttede selskaper	-	-
-	- Felleskontrollert virksomhet der foretaket er deltager	-	-
-	- Nøkkelpersonell i ledelsen av foretaket eller foretakets morforetak ²⁾	-	-
-	-317 Andre nærstående parter	-	-
	Utlån, fordringer og andre finansielle transaksjoner		
-	- Morselskapet	-	-
29 049	6 986 Foretak med felles kontroll eller betydelig innflytelse over foretaket	410 222	66 280
712 849	832 994 Datterselskap	-	-
-	- Tilknyttede selskaper	-	-
82 697	60 228 Felleskontrollert virksomhet der foretaket er deltager	82 697	60 228
-	- Nøkkelpersonell i ledelsen av foretaket eller foretakets morforetak ²⁾	-	-
-	271 872 Andre nærstående parter	-	135 314
	Lån, gjeld og andre finansielle transaksjoner		
-	- Morselskapet	-	-
-2 964 580	-1 988 173 Foretak med felles kontroll eller betydelig innflytelse over foretaket	-2 964 580	-1 988 444
-	- Datterselskap	-	-
-	- Tilknyttede selskaper	-	-
-	- Felleskontrollert virksomhet der foretaket er deltager	-	-
-	- Nøkkelpersonell i ledelsen av foretaket eller foretakets morforetak ²⁾	-	-
-	-596 901 Andre nærstående parter	-	-93 252

¹⁾ Vesentlige transaksjoner med nærstående parter for 2012 gjelder de som ble regnet som nærstående parter i 2012. Note 52 i årsrapporten for 2012 gir en beskrivelse om hvem dette gjelder.

²⁾ Godtgjørelse til ledende ansatte i konsernledelsen, styret, kontrollkomitéen og representantskapet er omhandlet i Note 22 - Lønn og annen godtgjørelse til administrerende direktør og ledende ansatte

NOTE 53 - HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN, TVISTESAKER

Konsernet 2013

Hendelser etter balansedagen

Det er ikke registrert vesentlige hendelser etter balansedagen som påvirker SpareBank 1 Gruppen konsern sitt regnskap.

Tvistesaker

Per 31. desember 2013 var SpareBank 1 Gruppen konsern part i 24 tvistemål for domstolene. Til sammen 23 av disse sakene gjelder tvister med forsikringstagere og andre forsikringsselskap knyttet til erstatningsoppgjør i forsikringsforhold. Disse sakene avsettes det løpende for i forsikringsselskapenes regnskaper, og utfallet av disse sakene er av uvesentlig betydning for konsernet økonomiske stilling. I tillegg er det en arbeidsrettssak. Utfallet av denne saken vil ikke ha vesentlig betydning for konsernets økonomiske stilling.

NOTE 54 - OMARBEIDET BALANSE FOR SPAREBANK 1 GRUPPEN KONSERN PER 31. DESEMBER 2012

NOK 1 000	Konsernet		
	Balanse 31.12.2012	Reklassifiseringer	Omarbeidet balanse 31.12.2012
EIENDELER			
Eiendel ved utsatt skatt	-	-	-
Goodwill	839 193	-	839 193
Andre immaterielle eiendeler	297 405	-	297 405
Investering i datterselskaper	-	-	-
Investering i tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet	10 547	-	10 547
Eiendom, anlegg og utstyr ¹⁾	1 061 269	-57 720	1 003 549
Fordring på reassurandør	1 515 784	-	1 515 784
Andre eiendeler ¹⁾³⁾	424 629	103 161	527 790
Investeringseiendommer ¹⁾	4 147 509	-182 936	3 964 573
Obligasjoner holdt til forfall	4 477 834	-	4 477 834
Obligasjoner til amortisert kost	1 825 434	-	1 825 434
Verdipapirer – tilgjengelig for salg	24 538	-	24 538
Utlån til kunder og fordringer på kredittinstitusjoner ²⁾	1 231 366	-102 601	1 128 765
Verdipapirer til virkelig verdi	27 969 246	-	27 969 246
Finansielle derivater	112 018	-	112 018
Fordring på forsikringstaker	1 611 690	-	1 611 690
Bankinnskudd og kontanter ¹⁾	755 000	287 420	1 042 420
SUM EIENDELER	46 303 462	47 323	46 350 785
EGENKAPITAL OG GJELD			
Innskutt egenkapital	2 400 277	-	2 400 277
Opptjent egenkapital	2 906 097	-	2 906 097
Ikke-kontrollerende eierinteresser	-2 704	-	-2 704
Sum egenkapital	5 303 671	-	5 303 671
Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner	483 544	-	483 544
Kursreguleringsfond	590 016	-	590 016
Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring	24 710 118	-	24 710 118
Premie og erstatningsavsetninger i skadeforsikring	9 692 942	-	9 692 942
Netto pensjonsforpliktelser	342 535	-	342 535
Forpliktelse ved utsatt skatt ¹⁾	560 555	38 913	599 468
Betalbar skatt ¹⁾	1 178	2	1 180
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	833 818	-	833 818
Gjeld vedrørende gjenforsikring	207 335	-	207 335
Finansielle derivater	177 101	-	177 101
Andre forpliktelser ¹⁾²⁾³⁾	1 116 068	8 407	1 124 475
Innskudd fra og gjeld til kunder og kredittinstitusjoner	2 284 581	-	2 284 581
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	46 303 462	47 323	46 350 785

¹⁾ Øvrige eiendeler og gjeld utenom anleggsmidler i eiendomsselskapene eid av SpareBank 1 Forsikring AS som inngår i eiendom, anlegg og utstyr og investeringseiendommer er reklassifisert til andre eiendeler, bankinnskudd, forpliktelse ved utsatt skatt, betalbar skatt og andre forpliktelser. Disse regnskapspostene er tidligere klassifisert sammen med eiendommene.

²⁾ Klientgjeld som knytter seg til utlån i SpareBank 1 Gruppen Finans AS er reklassifisert fra andre forpliktelser til utlån til kunder og fordringer på kredittinstitusjoner.

³⁾ Fordring på 2,2 mill. kroner i SpareBank 1 Gruppen Finans AS er reklassifisert fra andre forpliktelser til andre eiendeler.

Erklæring fra styret og administrerende direktør i henhold til verdipapirhandelens § 5-5

Vi erklærer etter beste overbevisning til årsregnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2013 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapstander, og at opplysningene i regnskapet gir et rettvise bilde av SpareBank 1 Gruppen AS og konsernet SpareBank 1 Gruppens eiendeler, gjeld og finansielle stilling og resultat som helhet. Vi erklærer også at årsberetningen gir en rettvise oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på årsregnskapet, samt de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer virksomheten står overfor.

Oslo, 12. Mars 2014

Per Halvorsen

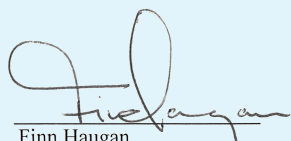
Styrets leder

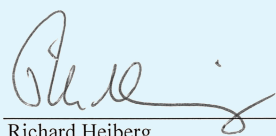
Arne Austreid

Knut Bekkevold

Finn Haugan

Richard Heiberg

Jan-Frode Janson

Sally Lund-Andersen

Tor-Arne Solbakken

Kirsten Idebøen

Adm. direktør

Revisjonsberetning

Til generalforsamlingen i SpareBank 1 Gruppen AS

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for SpareBank 1 Gruppen AS som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2013, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapet og konsernet SpareBank 1 Gruppen AS' finansielle stilling per 31. desember 2013 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Revisors beretning - 2013 - SpareBank 1 Gruppen AS, side 2

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen og om redegjørelse om samfunnsansvar

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsen om samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon" mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 13. mars 2014
PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Magne Sem', written over a light blue horizontal line.

Magne Sem
Statsautorisert revisor

Kontrollkomitéens uttalelse til årsoppgjøret for 2013

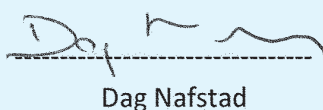
Kontrollkomiteen har utført det verv som pålegges den etter lov, forskrift og instruks fastsatt av representantskapet. Kontrollkomiteen har gjennomgått styrets forslag til årsregnskap for 2013 og revisors beretning. Kontrollkomiteen har også gjennomgått forslag til konsernregnskap og datterselskaperes forslag til årsregnskap for 2013. Med henvisning til revisors beretning anbefaler kontrollkomiteen at det fremlagte årsregnskap for SpareBank1 Gruppen fastsettes som årsregnskap for 2013.

Oslo, 19. mars 2014

Knut Ro

(kontrollkomitéens leder)

Dag Nafstad

Rolf Røkke

Odd Broshaug

Ivar Listerud

Styrets redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse – policy på området

EIERSTYRING OG SELSKAPSLLEDELSE

SpareBank 1 Gruppen AS skal i henhold til regnskapsloven § 3-3b redegjøre for sine prinsipper og praksis vedrørende foretaksstyring.

Styret i SpareBank 1 Gruppen AS har vedtatt at selskapet skal følge Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse av 4. desember 2007, sist revidert 23. oktober 2012, med de forbehold og tilpasninger som følger av at SpareBank 1 Gruppen AS har få aksjonærer, og at aksjen ikke er børsnotert eller gjenstand for regelmessig omsetning. Anbefalingen er fastsatt av Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES), og anbefalingen er tilgjengelig på www.nues.no.

I henhold til anbefalingens pkt. 1 skal styret gi en samlet redegjørelse for selskapets eierstyring og selskapsledelse i årsberetningen eller i dokument det er henvist til i årsberetningen. Nedenfor følger styrets redegjørelse for selskapets eierstyring og selskapsledelse.

Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Med utgangspunkt i selskapets hovedstrategi er det utformet mål, strategier og verdier som skal legges til grunn ved styringen av selskapet. Virksomheten drives for øvrig i henhold til norsk lov, offentlige tillatelser og interne regler.

Styret har klargjort selskapets verdigrunnlag, og fastsatt etiske retningslinjer. Det er også fastsatt egne instruksjoner for styret og administrerende direktør. Enkelte overordnede styringsprinsipper, aksjonærrettigheter og -plikter fremgår også av aksjonæravtale. Styret har utformet retningslinjer for samfunnsansvar.

Virksomhet

Selskapets formål er i vedtektene angitt på følgende måte: "Selskapets formål er å eie aksjer i foretak som etter sine vedtekter skal tilby særlige finansielle tjenester, herunder forsikrings- og verdipapirfondstjenester. Selskapet kan også eie aksjer i selskap som skal utvikle, eie og/eller distribuere programvare- og informasjonsteknologi, markedsføringstjenester, produkter, lisenser, varemerke og andre immaterielle rettigheter, samt utøve virksomhet i

tilknytning til dette."

Styret i selskapet har fastsatt klare mål og strategier for virksomheten. Selskapets mål og hovedstrategier fremgår av årsrapporten for 2013.

Selskapskapital og utbytte

Egenkapitalen i selskapet og konsernet tilfredsstillende de krav som følger av lov og forskrifter, og er tilpasset selskapets mål, strategi og risikoprofil. Styret har fastsatt en klar og forutsigbar utbyttepolitikk for selskapet.

Det foreligger ikke styrefullmakter til kapitalforhøyelse eller kjøp av egne aksjer.

Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående

Selskapet har bare én aksjeklasse. Likebehandling av aksjeeiere er sikret via vedtekter, styreinstruks, etiske retningslinjer og aksjonæravtaler. Transaksjoner med nærstående forutsettes å skje til markedsmessige vilkår. Selskapet har ikke etablert tilbakekjøpsprogram for egne aksjer.

Styret har ikke fastsatt retningslinjer i tillegg til styreinstruksens habilitetsregler og etiske retningslinjer som sikrer at styremedlemmer og ledende ansatte melder fra til styret hvis de direkte eller indirekte har en vesentlig interesse i en avtale som inngås av selskapet.

Fri omsettelighet

Selskapets aksjer er ikke fritt omsettelige. Ved enhver overdragelse av aksjer har de øvrige aksjonærer forkjøpsrett på ellers like vilkår. Hovedbegrunnelsen for omsetningsbegrensningen er at selskapets aksjer ikke er børsnotert, og at selskapet inngår som en del av SpareBank 1-alliansen

Generalforsamling

SpareBank 1 Gruppen AS har en konsentrert aksjonærstruktur, og erfaringsmessig er nærmere 100 % av aksjene representert på generalforsamlingene. Selskapet søker å tilrettelegge og avvikle generalforsamlingene i samsvar med Norsk anbefaling, men for et selskap med få aksjonærer, svært liten

omsetning i aksjen og hvor samtlige aksjonærer og aksjonærgrupperinger er representert i styret, er det hensiktsmessig å foreta visse tilpasninger i forhold til anbefalingen.

Valgkomité

Selskapet har en valgkomité, og dette er vedtektsfestet. I henhold til vedtektene skal valgkomiteen bestå av representantskapets leder og nestleder samt styrets leder. Valgkomiteen begrunner ikke sine innstillinger, og mottar ikke særskilt godtgjørelse. Det er i aksjonæravtale og ved etablert praksis gitt føringer om valg av styremedlemmer og øvrige tillitsvalgte i selskapet. Det er derfor ikke behov for at generalforsamlingen fastsetter retningslinjer for valgkomiteen.

Representantskap og styre, sammensetning og uavhengighet

Finansinstitusjoner har som hovedregel ikke bedriftsforsamling, men i mange tilfeller skal de ha representantskap. Representantskapet har i hovedsak de samme oppgaver og funksjon som en bedriftsforsamling. SpareBank 1 Gruppen AS har representantskap.

Representantskapet er sammensatt av representanter for kunder til selskaper i konsernet, samt representanter for aksjonærene og de ansatte.

SpareBank 1 Gruppen AS med datterselskaper inngår som del av SpareBank 1-alliansen, og dette preger også styrets sammensetning. Styret er sammensatt av representanter fra aksjonærene og de ansatte. Samtlige aksjonærer og aksjonærgrupperinger er representert i styret. Representantskapet velger styrets leder. Sammensetningen er nærmere omtalt i eget avsnitt i årsrapporten.

Selskapet har ingen enkeltpersoner som aksjonærer, og følgelig heller ingen styremedlemmer som personlig eier aksjer i selskapet.

Styrets arbeid

Styret utøver sitt arbeid i henhold til lov, vedtekter samt fastsatte instruksjer og retningslinjer. Styret har også fastsatt instruks for administrerende direktør. Styret følger opp internkontrollen i samsvar med forskrift og instruks fastsatt av Finanstilsynet, og har også opprettet egen internrevisjon i konsernet.

Styret kan i henhold til styreinstruksen opprette særskilte utvalg og komiteer, men kan normalt ikke delegerer beslutningskompetanse til slike utvalg eller komiteer. Styret besluttet i 2008 å opprette revisjonsutvalg og kompensasjonsutvalg. I 2013 besluttet styret å opprette et risikoutvalg. Styret foretar en årlig evaluering av sitt arbeid og kompetanse.

Risikostyring og intern kontroll

SpareBank 1 Gruppen AS er som finansinstitusjon underlagt detaljerte regler for risikostyring og intern kontroll. Det gis en beskrivelse av selskapets risikostyring og interne kontroll i styrets årsberetning. Styret har utformet retningslinjer for samfunnsansvar.

Godtgjørelse til styret

Styrets godtgjørelse fremgår av notene til årsregnskapet. Godtgjørelsen er ikke resultatavhengig. Det er ikke utstedt opsjoner til styremedlemmer.

Godtgjørelse til ledende ansatte

Godtgjørelse til administrerende direktør og ledende ansatte fremgår av noter til årsregnskapet. Styret har fastsatt retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte.

Opplysninger om bonusordninger for administrerende direktør og ledende ansatte er også gitt i note til regnskapet.

Det er ikke etablert opsjonsordninger i selskapet.

Informasjon og kommunikasjon

Selskapet tilstreber en åpen informasjonspolitikk overfor markedet. Styret har for øvrig ikke fastsatt retningslinjer for rapportering av finansiell og annen informasjon til markedet. Selskapet publiserer finansiell kalender på selskapets Investorblogg. Pressemeldinger legges ut på selskapets Investorblogg. Regnskapsinformasjon, herunder årsregnskap, presenteres på Investorbloggen etter avholdt generalforsamling.

Styret har ikke fastsatt retningslinjer for selskapets kontakt med aksjeeiere utenfor generalforsamlingen. Samtlige aksjonærer og aksjonærgrupperinger er representert i selskapets styre, og mottar således samme informasjon fra selskapet i egenskap av styremedlemmer.

Selskapsovertakelse

Norsk anbefalings regler på dette området anses ikke for å være aktuell for SpareBank 1 Gruppen AS på grunn av aksjonær- og styresammensetning.

Revisor

Revisor er omtalt i eget avsnitt. Styret har ikke fastsatt retningslinjer for ledelsens adgang til å benytte eksterne revisor til andre tjenester enn revisjon. Revisors rådgivningsvirksomhet er imidlertid, som det fremgår av notene til årsregnskapet, på et beskjedent nivå. Styret har avholdt ett møte med revisor uten at administrerende direktør eller andre fra den daglige ledelse var til stede.

Revisjons- og risikoutvalget

Styret i SpareBank 1 Gruppen AS har et revisjons- og risikoutvalg bestående av fire av styrets medlemmer. Utvalget består av leder Arne Austreid (administrerende direktør SpareBank 1 SR-bank ASA, Richard Heiberg (administrerende direktør Sparebanken Hedmark), Tor-Arne Solbakken (Nestleder i LO) og Knut Bekkevold (hovedtillitsvalg SpareBank 1 Gruppen AS).

Revisjons- og risikoutvalgets sekretær er Brigitte Ninauve (SpareBank 1 Gruppen AS).

Revisjons- og risikoutvalgets overordnede funksjon er å føre en uavhengig kontroll med selskapets finansielle rapportering og kontrollsystemer. Revisjons- og risikoutvalget skal samlet ha den kompetanse som ut fra konsernets organisasjon og virksomhet er nødvendig for å ivareta sine oppgaver. Minst ett av utvalgets medlemmer må ha kvalifikasjoner innen regnskap eller revisjon. Revisjons- og risikoutvalgets formål, oppgaver og funksjoner er fastsatt i samsvar med internasjonale regler og standarder, og også i samsvar med lovendringene som følger av implementering av EUs revisjonsdirektiv.

Revisjons- og risikoutvalget er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret, og det har i utgangspunktet ikke selvstendig beslutningskompetanse. Revisjons- og risikoutvalgets oppgave er blant annet å påse at konsernet har uavhengig og effektiv intern og ekstern revisjon, og at risikostyringssystemer fungerer effektivt i konsernet, samt føre tilsyn med regnskapsavleggelsen.

Revisjons- og risikoutvalget gjennomgår blant annet drifts-, kvartalsrapportering, årsregnskap og risikorapportering før behandling i styret. Utvalget vurderer særskilt spørsmål vedrørende tolkning og overholdelse av regnskapsprinsipper og – praksis, samt verdsettelse av oppkjøpte selskaper og presentasjon. I sin gjennomgang har utvalget diskusjoner med ledelsen og ekstern revisor. Minst en gang i året har utvalget møte med ekstern revisor uten tilstedeværelse av administrasjonen.

Revisjons- og risikoutvalget har holdt ti møter i perioden april 2013 til og med mars 2014.

Vedlagt følger en tabell over revisjons- og risikoutvalget sine fokusområder:

REVISJONS- OG RISIKOUTVALGETS FOKUSOMRÅDER

Finansiell rapportering:

- Vurdere egnetheten av regnskapsprinsippene
- Etablere regler for informasjonsplikt
- Kvalitetssikre overgang til nye regnskapsprinsipper
- følge opp nyetablerte selskap
- Gjennomgang av store vurderingsposter i regnskapet som goodwill, utsatt skattefordel og annet

Risk management og internkontroll:

- Gjennomgå risikostyring og compliance i konsernet
- Forstå områder i identifisert som nøkkelrisiko (key risk)vurdere effektiviteten av etablerte kontroller
- Mislighetsrisiko
- Omorganisering i konsernet

Ekstern revisjon:

- Utnevne og gjenvelge revisor
- Diskutere omfanget av revisjon
- vurdere revisjons uavhengighet
- Gjennomgå vesentlige revisjonsfunn
- Kvalitetssikre revisors arbeid

Intern revisjon

- Fastsette arbeidsoppgaver, rapporteringslinje og angi ressurser
- Diskutere omganger av intern revisjonen
- Komme med innspill på fokusområder
- vurdere effektiviteten
- Følge opp anbefalinger fra intern revisjon

Kompensasjonsutvalget

Kompensasjonsutvalget i SpareBank 1 Gruppen har i mandat å:

- Innstille til styret i saker som gjelder lønn og øvrige ansettelsesbetingelser for administrerende direktør
- Gi råd til administrerende direktør i saken som gjelder lønn og øvrige ansettelsesbetingelser til de som rapporterer til administrerende direktør

Kompensasjonsutvalget består av tre styremedlemmer og ledes av styrets leder. I 2013 har kompensasjonsutvalget bestått av:

- Perioden 1. januar 2013 til og med 24. april 2013
Finn Haugan (leder av utvalget), Per Halvorsen og Steinar Karlsen
- Fra om med 25. april 2013
Per Halvorsen (leder av utvalget), Finn Haugan og Steinar Karlsen

Administrasjonen har i 2013 ivaretatt sekretærfunksjonen ved personaldirektør Lars Kåre Smith. Det er i 2013 avholdt tre møter i kompensasjonsutvalget hvor av to fysiske møter. I møtene ble følgende saker behandlet:

- Bonusutbetaling for 2012 til Kirsten Idebøen
- Regulering av lønn pr. 1. januar 2013 for Kirsten Idebøen og kriterier for bonus for 2013
- Lønnsnivå for ledere som rapporterer til Kirsten Idebøen – orientering
- Praktisering av godtgjørelsesordninger i SpareBank 1 Gruppen – rapport for 2012
- Bonusinnretning 2013 for SpareBank 1 Gruppen med datterselskaper

Det er utover dette ikke lagt fram saker til behandling i kompensasjonsutvalget.

Proforma regnskap for SpareBank 1-alliansen

Nedenstående resultatregnskap og balanse er en sammenslåing av regnskapene til eierbankene, BN Bank konsern, SpareBank 1 Gruppen konsern, Bank 1 Oslo Akershus konsern, SpareBank 1 Boligkreditt AS, og SpareBank 1 Næringskreditt AS. Det sammenslåtte regnskapet er ikke et konsernregnskap i samsvar med gjeldende regnskapslovgiving og regnskapsstandarder. Bankenes bokførte eierandel i SpareBank 1 Gruppen AS, Bank 1 Oslo Akershus AS, BN Bank ASA, SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS er eliminert. Dessuten er inntekter fra eierinteresser i de nevnte selskapene eliminert.

RESULTATREGNSKAP

MNOK	2013	2012
Renteinntekter og lignende inntekter	27 702	27 082
Rentekostnader og lignende kostnader	-18 434	-18 915
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	9 268	8 167
Utbytte og andre inntekter fra verdipapirer med variabel avkastning	2 020	1 366
Inntekter fra banktjenester	7 490	4 279
Kostnader ved banktjenester	-2 359	-535
Netto gevinster/tap på verdipapir og valuta	3 937	3 080
Andre driftsinntekter	6	898
Premieinntekter forsikring	8 971	9 104
Premieerstatninger forsikring	-9 340	-8 784
Resultat før driftskostnader	19 994	17 575
Lønn og generelle administrasjonskostnader	-7 980	-7 807
Avskrivninger	-337	-506
Andre driftskostnader	-2 256	-2 159
Andre kostnader	-	-54
Resultat før tap	9 422	7 049
Tap på utlån, garantier mv	-815	-876
Gevinst/tap på eiendeler som holdes på lang sikt	44	14
Resultat før ekstraordinære poster og skatt	8 651	6 187
Skatt, ekstraordinære poster og minoritetsinteresser	-2 290	-1 856
Resultat etter skatt	6 361	4 331

BALANSE

MNOK	2013	2012
Kontanter og fordringer på sentralbanker	6 995	4 546
Utlån til og fordring på kredittinstitusjoner	25 821	16 242
Utlån til kunder	633 818	590 735
Verdipapirer	142 303	142 212
Varige driftsmidler	2 947	3 068
Andre eiendeler, inkl. overtatte eiendeler og eierinteresser i tilknyttede selskap	27 818	17 384
Forskuddsbetalinger og opptjente ikke forfalte inntekter	394	269
Sum eiendeler	840 096	774 455
Gjeld til kredittinstitusjoner	33 681	34 549
Innskudd fra og gjeld til kunder	316 908	294 926
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	365 256	335 250
Annen gjeld	12 637	13 181
Påløpne kostnader og forskuddsbetalte inntekter	126	151
Avsetninger til forpliktelser og kostnader	40 485	36 224
Ansvarlig lånekapital	16 248	15 578
Sum gjeld	785 341	729 857
Minoritetsinteresser	104	86
Egenkapital, inkl. periodens resultat	54 651	44 511
Sum gjeld og egenkapital	840 096	774 455

SIM mangler

09:34

80%

Velkommen

Mobilbank eller saldo?

- Da trenger du nytt Passord.

» Klikk her for mer informasjon

Mobilbank

Kontakt oss

Sperre kort

Melde skade

Bestill rådgivning

Bli kunde

SpareBank 1